

5 2025

Ročník XXXI

Vydáva
Slovenská advokátska komora
Kolárska 6, 813 42 Bratislava
www.sak.sk

Sloboda prejavu
advokáta
v súdnom konaní

Súpis
hnuteľných vecí
v nájomných vzťahoch

K aplikácii
§ 10 ods. 8 a 9
advokátskej tarify

Profesionálne
a osobné hranice
v advokátskej praxi

**OBČIANSKY
ZÁKONNÍK –**
odborná diskusia

ADVOKÁT **S**LOVENSKÁ
SKA
KOMORA

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 6, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

Cena vrátane DPH: 8,80 eur

Ročné predplatné vrátane DPH: 52,50 eur

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

prof. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Mgr. Richard Macko

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števček, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nad'a Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia: Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava: Helondia, s. r. o.

Tlač: Printhal, s. r. o.

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

**Názory autorov publikovaných článkov
sa nemusia zhodovať s názormi SAK
a členov Redakčnej rady BSA.**

Uzávierka odbornej časti: 9. 9. 2025

Uzávierka redakčnej časti: 7. 10. 2025

Číslo bolo zverejnené 9. 10. 2025

K obálke: Slovenská advokátska komora
otvára novú fázu odbornej diskusie
k Občianskemu zákonníku za účasti
popredných expertov. Viac na s. 55.

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Slovenský advokát rozhoduje o majstroch sveta
JUDr. Ivan Syrový, PhD.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 6 Sloboda prejavu advokáta v súdnom konaní
1. časť: *Právna teória, súdna prax a disciplinárne rozhodnutia*
JUDr. Peter Kerecman, PhD., Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
- 14 Súpis hnutelných vecí v nájomných vzťahoch (1. časť)
JUDr. Filip Šmeringai
- 23 K aplikácii § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify
JUDr. Ivan Husár, LL.M.
- 30 Profesionálne a osobné hranice v advokátskej praxi
Mgr. et Mgr. Ondrej Kubík, PhD.

JUDIKATÚRA

- 38 K právu odvolacieho súdu odchyliť sa od svojich pôvodných
záverov a právnych názorov v konaní
- 40 Právo hypotekárneho dlžníka napadnúť zákonnosť prevodu
vlastníctva k nehnuteľnosti po dražbe
- 42 Retroaktivita in mitius v prípade správnej sankcie
trestnoprávneho charakteru
- 44 Použitie mobilnej aplikácie a automatická prezumpcia viny

ADVOKÁCIA

SAK

- 46 Správy a udalosti
- 50 Z júnových zasadnutí Predsedníctva SAK
- 51 Zo septembrového zasadnutia Predsedníctva SAK
- 52 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 54 Nečinnosť advokáta pri vybavovaní vecí – povinnosť advokáta
informovať klienta o postupe vo veci
- 55 Odborná diskusia k Občianskemu zákonníku
- 56 Späť do školy: advokáti diskutovali so žiakmi na celom Slovensku

ZAHRANIČIE

- 62 Zastupovanie advokáta jeho zamestnancom
- 79 Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
na rok 2025

ZAÚJÍMAVOSTI

DO VAŠEJ KNIŽNICE

- 65 Adolf Záturecký
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
- 67 Slovenská pravotárska bohéma
Mgr. Marián Bandola, PhD.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátky **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je **34 000 znakov** vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**

Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.

Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**

Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.

Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.

Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.

Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

štyri mesiace vo funkcii podpredsedu Slovenskej advokátskej komory sú dostatočne dlhý čas na to, aby prvotný nával povinností vystriedal priestor na hlbšiu analýzu. Zároveň je to aj dostatočne krátky čas na to, aby som si udržal čerstvý pohľad na dianie v našej komore. Od momentu, kedy ste mi vo voľbách prejavili dôveru, som sa snažil venovať predovšetkým jednej činnosti – pozornému počúvaniu. Dnes by som sa s vami chcel podeliť nielen o svoje postrehy z týchto prvých mesiacov, ale aj o víziu, akým smerom by som chcel prispieť k rozvoju našej spoločnej profesie.

Počas množstva rozhovorov s mnohými z vás, či už v regiónoch alebo v sídle komory, sa opakovane objavovali témy, ktoré rezonujú naprieč naším stavom. Hovorili sme o narastajúcej administratívnej záťaži, ktorá nám ukrája čas od toho, čo je podstatou našej práce. Diskutovali sme o tlaku na efektivitu a o nevyhnutnosti digitalizácie praxe, ktorá je pre niektorých príležitosťou, pre iných zasa výzvou. S rešpektom sledujeme nástup umelej inteligencie a kladieme si otázku, ako zmení našu profesiu. Rovnako dôležitou témou je postavenie advokácie v spoločnosti a potreba aktívne pracovať na tom, aby verejnosť lepšie chápala naše poslanie a nenahraditeľnú úlohu v právnom štáte. Ďalším aspektom je snaha o zblížovanie našej profesie s inými právnickými profesiami, pričom kvalitnú spoluprácu s nimi považujem za kľúčovú. A v neposlednom rade, mimoriadne mi záleží na podpore novej generácie – našich koncipientov a mladých advokátov, ktorí sú budúcnosťou nášho stavu.

Tieto postrehy vnímam ako jasný mandát. Ukazujú nám, kde musíme ako komora pridať. Dve výzvy považujem v tejto chvíli za kľúčové. Prvou je komunikácia a PR. Akákoľvek dobrá myšlienka alebo projekt môže stroskotať na tom, že nie je dobre odkomunikovaná a pochopená. V tomto smere sa budem snažiť o zlepšenie komunikácie komory dovnútra k vám, našim kolegom a kolegyniam, ale aj navonok k laickej verejnosti a štátnym inštitúciám. Samostatnú pozornosť chcem venovať aj zlepšeniu povedomia verejnosti o našej komore, profesii a stave.

Na základe týchto úvah som si stanovil tri konkrétne priority, ktorým sa chcem najbližšie štyri roky venovať. Po prvé, posilnenie postavenia a hlasu komory. Mojou prioritou bude, aby sme ešte aktívnejšie a odbornejšie vstupovali do legislatívneho procesu a aby bol náš hlas jasne počuť vo verejnej diskusii o kľúčových otázkach právneho štátu. Po druhé, cielená podpora digitalizácie praxe. Zameriam sa na podporu projektov, ktoré uľahčia prístup k moderným digitálnym nástrojom a praktickému know-how najmä pre menšie a stredné advokátske kancelárie. Po tretie, výraznejšie zapojenie a posilnenie regionálnych zástupcov. Naša komora musí byť rovnako prítomná a nápomocná pre advokáta v Bratislave, ako aj v Snine či v Rimavskej Sobote. Preto chcem iniciovať zmeny, ktoré dajú našim regionálnym zástupcom silnejšie postavenie, lepšie nástroje na komunikáciu a zabezpečia, aby boli ich podnety a postrehy z praxe vždy vypočuté pri dôležitých rozhodnutiach predsedníctva.

Prechod od reflexie k vízii a od vízie ku konkrétnym činom však nemôže byť prácou jednotlivca. Komora je taká silná, akí aktívni sú jej členovia. Preto by som vás chcel aj touto cestou povzbudiť k dialógu. Vaše postrehy, nápady aj konštruktívna kritika sú pre mňa a pre celé predsedníctvo nesmierne dôležité. Moje dvere sú pre vás otvorené a váš hlas chcem počuť.

Verím, že spoločným úsilím dokážeme nielen čeliť aktuálnym výzvam, ale aj aktívne formovať budúcnosť našej profesie tak, aby sme posilnili jej prestíž a význam v spoločnosti.

Teším sa na spoluprácu s vami.

JUDr. Stanislav Ďurica
podpredseda SAK

Slovenský advokát rozhoduje o majstroch sveta

„Môj starý otec vo mne vzbudil zápal pre šach. Každú nedeľu prišiel k nám na obed a pred obedom sme si zahráli partiu šachu. Vždy som prehral, no mal som pocit, že veľa mi už k výhre nechýbalo. Až časom som sa dozvedel, že hoc ma nikdy nenechal vyhrať, vždy hral tak, aby ma neodradil.“
Takto spomína na svoje šachové začiatky **JUDr. Ivan Syrový, PhD.**, slovenský advokát, ktorý patrí do prestížnej skupiny 25 šachových rozhodcov najvyššej triedy vo svetovom meradle.

■ **Ako sa môže stať rozhodcom na medzinárodnej scéne niekto z krajiny, ktorá nie je práve šachovou veľmocou?**

Mal som šťastie, že v období pred koronou sme na Slovensku organizovali tri medzinárodné podujatia. V tej dobe bolo bežné, že hlavný rozhodca bol zo zahraničia, no organizátor mi dôveroval a podarilo sa mu presadiť moje meno ako hlavného rozhodcu. Spätná väzba bola veľmi dobrá a otvorilo mi to dvere ma medzinárodnú scénu. Dnes patríam medzi 25 rozhodcov najvyššej svetovej triedy a mám na starosti svetovú komisiu rozhodcov v šachu, čo je skoro 18 000 ľudí.

■ **Čo predstavuje byť hlavným rozhodcom na veľkom medzinárodnom podujatí?**

Najnáročnejšia je príprava, hráči si často neuvedomia, čo tomu predchádza. Príkladmo uvediem poslednú olympiádu. Ako hlavný rozhodca som dostal plány haly a bolo na mne navrhnuť rozmiestnenie stolov, miestností, pódia aj priestoru pre divákov, predložiť organizátorovi zoznam, čo všetko musí zabezpečiť (od šachových súprav a hodín až po papiere a toner do tlačiarň). S úsmevom poviem, že je veľmi dôležité nepodceniť počet toaliet. Skutočne to môže spôsobiť katastrofu, pretože hráč čakajúci na uvoľnenie WC, ktorému súčasne ide čas na hodinách, sa vám určite nepoďakuje. A nemožno zabudnúť na tím ľudí, pri veľkých podujatiach je nás v tíme aj 40 rozhodcov, na olympiáde až 200. Je to dennodenná komunikácia s nimi, riešenie ich žiadostí, ubytovania, problémov s vízami. Hlavný rozhodca nerieši všetko, no musí vedieť poradiť a správne nasmerovať.

■ **Musí to byť časovo náročné.**

Dá sa to sklbiť s rodinou a advokáciou?

Mnohí rozhodcovia najvyššej triedy sa tomu venujú profesionálne. Znamená to však chodiť z turnaja na turnaj, čím by trpela rodina a samozrejme, advokácia by musela ísť bokom. Pre mňa preto ostáva šach stále hobby. Advokácia má obrovskú výhodu, že nám dáva istú voľnosť a v kancelárii máme výborný tím kolegov, vieme sa zastúpiť. V najvyššej skupine rozhodcov sa viem udržať vďaka vysokému koeficientu podujatí, ktoré rozhodujem, čím kompenzujem ich nižší počet.

■ **Je rozhodovanie v šachu jednoznačné a ľahké, alebo je niekedy výsledok rozhodcu spochybňovaný?**

Najviac rozoberané bolo moje rozhodnutie počas Majstrovstiev sveta v Samarkande (Uzbekistan) udeliť hráčom v ich vzájomnej hre po 0 bodov, hoci sa dohodli na remíze, t. j. chceli každý 1/2 bodu. Keď sa dvaja top hráči na majstrovstvách sveta rozhodli poskakovať jazdcami po šachovnici a nakoniec sa vrátiť do základného postavenia, považoval som to za prejav nerešpektu k šachu, preto som ich sankcio-

noval. Obaja sa odvolali, no aj odvolacia komisia potvrdila moje rozhodnutie. Paradoxne práve 1/2 bodu na konci turnaja chýbalo jednému z tých hráčov k tomu, aby hral o titul majstra sveta...

■ **Rozhodujete v zápasoch najlepších hráčov sveta. Ovplyvňuje Vás, že ako šachový fanúšik máte medzi nimi svojich favoritov?**

Spomedzi hráčov aktuálnej svetovej špičky som už rozhodoval väčšine. Ako rozhodca však musím byť korektný, treba si držať istý odstup, či ide o majstra sveta alebo amatéra. Rovnaký prístup k hráčom neznamena, že nezisťujem, akí hráči budú hrať na turnaji. Je dobré ich poznať a správne reagovať. Strohá veta rozhodcu ihneď po prehre hráča typu „Skončili ste partiu, musíte odísť z hracej miestnosti.“ môže u niekoho napáchať veľa škody. Ak je hráč príliš emocionálny a vyrušuje ostatných, rázny prístup je nutný. Rozhodca podobne ako hráč musí predvídať dopredu, čo môže nastať a ako tomu v prípade potreby predísť.

■ **Čo by ste ako rozhodca chceli dosiahnuť, máte nejakú metú?**

Najvyššej pocty pre šachového rozhodcu, viesť tím rozhodcov na šachovej olympiáde, sa mi dostalo minulý rok v Budapešti. Do neoficiálneho šachového „grandslamu“ mi ešte chýbajú dve podujatia, turnaj Kandidátov (víťaz turnaja je vyzývateľom o titul majstra sveta) a samotný zápas o majstra sveta. Zápas o majstra sveta sa spravidla prideluje rozhodcom vo vyššom veku, tak tu si ešte rôčik dva počkám. Mojm cieľom je však absolvovať veľa vydarených podujatí nielen z pohľadu úspešných turnajov, ale aj z pohľadu ľudského. Aby sme si v rámci tímu s ľuďmi „sadli“, mali dobrý pocit zo spoločne stráveného času na turnaji a tešili sa na ďalšie spoločné stretnutia.

Fotografie zo 45. Šachovej olympiády 2024 v Budapešti:
*Ivan Syrový počas otváracieho ceremoniálu (hore vpravo);
Ivan Syrový s tímom rozhodcov (dole). Foto Stev Bonhage*

Sloboda prejavu advokáta v súdnom konaní

1. časť

Právna teória, súdna prax a disciplinárne rozhodnutia

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Sloboda prejavu ako pilier demokratickej spoločnosti je stále aktuálnou témou, ktorú rozvíja rozhodovacia prax reagujúca na rôzne situačné nuansy. Zámerom autorov je poskytnúť čitateľom prehľadný a ucelený obraz jedného z jej špecifických aspektov – slobody prejavu advokáta v súdnej sieni, a to z troch hľadísk – súdnej praxe, praxe disciplinárnych orgánov a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Na základe judikatúry možno identifikovať „poľahčujúce a priťažujúce“ okolnosti, ktoré miskú váh spravodlivosti priklonia buď na stranu ochrany slobody advokáta alebo na stranu ochrany autority súdnej moci. Jednotlivé kritériá určovania limitov slobody prejavu poskytujú možnosť vykonať test a vyhodnotiť, či advokát svojím prejavom hranice slobody prejavu prekročil, alebo nie. Prvá časť článku sa venuje problematike slobody prejavu z hľadiska súdnej praxe na Slovensku a v Českej republike, ako aj disciplinárnym rozhodnutiam. Druhá časť článku sa zameria na rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva.

Úvod

Sloboda prejavu patrí k pilierom demokratickej spoločnosti. Nezastupiteľnú úlohu zohráva aj v súdnom konaní v procese realizácie základného práva na súdnu ochranu, na naplnení ktorého sa podieľajú nielen sudcovia, ale aj advokáti. Limity ich slobody prejavu sú stanovené všeobecne (ako pre každého), ale aj osobitne (od iných odlišne) a to v záujme riadneho fungovania a ochrany autority súdnej moci ako aj v záujme naplnenia základného práva na súdnu ochranu strán v konaní. Zatiaľ čo u sudcov sú hranice slobody prejavu z týchto dôvodov stanovené prísnejšie,¹ u advokátov v súdnej sieni sú, naopak, v záujme naplnenia ich poslania širšie.

Sloboda prejavu advokáta je garantovaná Ústavou Slovenskej republiky (čl. 26 ods. 1) a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 10 ods. 1), ktoré pripúšťajú jej obmedzenie iba zákonom a iba ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na dosiahnutie akceptovaných účelov, medzi ktoré patrí ochrana práv a slobôd iných, ale aj zachovanie autority a nestrannosti súdnej moci (čl. 26 ods. 4 ústavy, čl. 10 ods. 2 dohovoru).

Sloboda prejavu chráni advokáta pri každom jeho prejave v súdnom konaní, pretože advokát realizuje slobodu prejavu na ochranu práv klienta. Možno hovoriť o určitej imunite² advokáta, ktorá ho v určitých prípadoch chráni pred sankciou v podobe zodpovednosti za zásah do osobnostných práv iného, poriadkových opatrení štátnych orgánov, trestných, ale aj disciplinárnych sankcií. Advokátovi, ktorý si riadne plní svoje povinnosti, musí byť dôsledne zaručená sloboda prejavu, aby mohol chrániť práva klienta bez obáv z postihu. Na strane druhej niet dôvodu, aby bol advokát takto chránený, ak svoje povinnosti nerešpektuje.

Na hľadanie hraníc imunity advokáta možno nazerať z troch strán. Prvým pohľadom je skúmanie podmienok, za ktorých nie je prejav advokáta zasahujúci do osobnostných práv iného

1 K limitom slobody prejavu sudcu viac napr.: JELINKOVÁ DUDZIKOVÁ, D.: Sloboda prejavu sudcu. Wolters Kluwer, Bratislava, 2024.

2 Napr. Európsky súd pre ľudské práva, Casado Coca proti Španielsku, sťažnosť č. 15450/89, rozsudok z 24. 2. 1994, bod 46.

zásahom neoprávneným, ale dovoleným. Druhým je posudzovanie, kedy môže byť prejav advokáta považovaný za disciplinárne previnenie. Tretí pohľad je pohľad Európskeho súdu pre ľudské práva na limity slobody prejavu advokáta ako práva garantovaného dohovorom. Každý z týchto pohľadov prináša vlastné hodnotenia, preto je účelné v záujme komplexného nazerania na slobodu prejavu advokáta tieto pohľady navzájom prepojiť.

1. Prejav advokáta pri obrane práv klienta ako okolnosť vylučujúca protiprávnosť

Právna teória aj súdna prax považujú zásah do osobnostných práv tretích osôb výrokmi advokáta v rámci ochrany práv a oprávnených záujmov klienta za okolnosť vylučujúcu ich protiprávnosť, pretože ide o plnenie právnej povinnosti uloženej zákonom, pokiaľ advokát nevybočil z rámca predmetu veci.³

Okolnosti vylučujúce protiprávnosť vychádzajú vo všeobecnosti z hodnotenia závažnosti, významu a funkcie vzájomne kolidujúcich porovnávaných záujmov dotknutej osoby (na jednej strane) a osobitných verejných záujmov obsiahnutých priamo v právnych normách alebo z nich vyplývajúcich (na strane druhej). Prípustnosť zásahu, ku ktorému dôjde v prípadoch plnenia právnej povinnosti, ktorú subjektu uložil zákon, je odôvodnená zvláštnym verejným záujmom na plnení zákonom uložených právnych povinností.

Pri výkone advokácie, ktorým je najmä zastupovanie klientov v konaní pred súdmi a obhajoba v trestnom konaní, je advokát povinný predovšetkým chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi (§ 18 ods. 1 ZoA). Advokát je povinný postupovať s odbornou starostlivosťou, konať čestne, svedomito, primeraným spôsobom, dôsledne využívať všetky právne prostriedky a uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné (§ 18 ods. 2 ZoA).

Plnenie právnej povinnosti, ktorú subjektu uložil zákon, alebo ktorú zákon uznáva, je dôvodom vylúčenia protiprávnosti iba ak je povinnosť uskutočňovaná v medziach stanoveným právnym predpisom, teda tieto zákonom stanovené medze nepresahuje a plnenie povinnosti sa neodchyľuje čo do spôsobu.⁴

Chápanie výkonu povinnosti advokáta pri ochrane záujmov klienta ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť je stabilné aj v súdnej praxi:

Už v staršej veci (1922) najvyšší súd konštatoval, že nie je trestným advokát, ktorý si iba plní svoju povinnosť „klienta verne a svedomito brániť, predniesť všetko čo uzná za potrebné a využiť všetko čo je na prospech klienta, ak to nie je v rozpore s plnomocenstvom, svedomím

3 ŠVESTKA, J. – JEHLIČKA, O. – KNAP, K. – PAVLÍK, P. – PLECITÝ, V.: Ochrana osobnosti podľa občanského práva. 3. prepracované a doplnené vydání. Praha, Linde, 1996, str. 133.

4 LUBY, Š.: Prevencia a zodpovednosť v občianskom práve. I. diel. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1958, str. 324 – 325.

JUDr. Peter Kerecman, PhD. je absolventom Právnickej fakulty UPJŠ a doktorandského štúdia v odbore trestné právo na Právnickej fakulte UK. Od roku 2000 vykonáva advokátsku prax v Košiciach. Je členom Tlačovej rady Slovenskej republiky, pôsobí ako externý

poradca Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Publikuje od roku 1996, v roku 2001 získal cenu Nominant ceny Karola Planka, v roku 2006 Cenu Karola Planka. Je autorom monografií a odborných článkov uverejnených v Justičnej revue, Bulletinu slovenskej advokácie a Právnom obzore z oblasti občianskeho práva hmotného i procesného, ústavného práva, trestného práva a obchodného práva. Je členom Amnesty International, Spoločnosti pro histórii advokacie so sídlom v Prahe.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD. je absolventkou Právnickej fakulty Paneurópskej vysokej školy a doktorandského štúdia v rámci študijného programu Európske štúdiá na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského so zameraním na problematiku

ochrany ľudských práv v EÚ a humanitárnu pomoc. Pôsobí ako riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory. Problematike ľudských práv sa venuje ako certifikovaná tútorka a Info Point vzdelávacieho programu Rady Európy HELP (Human Rights Education for Legal Professionals), od roku 2025 ako členka Poradného výboru programu Rady Európy HELP.

a zákonmi“.⁵ V tejto veci sa advokát mal pri zastupovaní žalobcu na pojednávaní pred súdom dopustiť urážky obžalovaného, keď o jeho hostinci uviedol, že je to „bordel“. Súd prvého stupňa advokáta oslobodil, pretože výrok advokát nepredniesol s urážlivým úmyslom, ale aby upozornil sudcu, neznaleho miestnych pomerov, na prostredie, v ktorom došlo ku skutku, pričom advokátovi informáciu poskytol klient. Odvolací súd však rozsudok zmenil, pretože podľa jeho názoru pre trestnosť urážky postačuje, ak si bol páchatel vedomý, že sa urážky dopúšťa, pričom v tomto prípade si toho advokát vedomý byť musel. Najvyšší súd advokáta nakoniec oslobodil. Dodal aj to, že advokát zo svojho oprávnenia nevybočil, pretože sudcu, ktorý bol v meste nový, informoval o okolnosti, ktorá mohla byť pre spor významná, že hostinec, ako miesto súdeného skutku, je známy ako nevestinec. Advokát preto iba bránil záujmy klienta, čo bol nielen oprávnený, ale aj povinný robiť.

Najvyšší súd ČSSR aj neskôr (1980) potvrdil, že zásah do osobnostných práv podaním alebo prednesom na súde môže byť síce neoprávneným aj keď ho urobí zástupca účastníka, zvýraznil však, že u advokátov je potrebné zohľadniť, že podľa zákona o advokácii sú povinní využívať pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov svojich klientov všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci. V tomto prípade advokátka uviedla, že žalobkyňa narušovala výchovu maloletého dieťaťa „striedaním strýčkov“. Súdny v konaní o ochranu osobnosti uzavrel, že žalovaná advokátka ako právna zástupkyňa klienta bola podľa zákona o advokácii povinná zastávať v konaní jeho záujmy a bola preto nielen oprávnená, ale aj povinná upozorniť na všetko, čo bolo nutné v konaní zdôrazniť: „Ak teda advokát urobí v záujme účastníka podanie, ktoré vychádza z podkladov, ktoré mu oznámil klient, nejde o neoprávnený zásah, ak toto tvrdenie je primerané veci, o ktorú pred súdom ide a je oznámené súdu spôsobom zodpovedajúcim procesným prepisom“.⁶

V novej veci o ochrane osobnosti rozhodovanej najvyšším súdom (2007), bol predmetom posudzovania údaj uvedený žalovanou ako advokátkou žalobcovej protistrany v predchádzajúcom konaní v podaní adresovanom súdu. Advokátka uviedla, že žalobca „niekoľko dní celej hodiny sledoval jej dom a pohyb v ňom zo svojho motorového vozidla zaparkovaného pred domom“. Hoci žalovaná pravdivosť svojho tvrdenia nepreukázala, okresný súd žalobu o ochranu osobnosti proti nej zamietol, keď výrok nepovažoval za objektívne spôsobilý zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu, lebo sa s ním oboznámil len súd. Odvolací súd rozhodnutie zmenil a žalobe vyhovel, pretože výrok pripísal žalobcovi správanie, ktoré sa prieči právnym aj morálnym normám. Dovolací súd jeho rozhodnutie zrušil s odôvodnením, že nešlo o neoprávnený zásah, ale o výkon procesného práva priznaného žalovanej bez excesu: „Subjektívnym právom účastníka vrátane jeho právneho zástupcu, je vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam a k dôkazom, ako aj uvádzať skutočnosti, ktoré zo svojho uhla pohľadu ako účastník konania považuje za dôležité pre rozhodnutie o predmete sporu. Sporné tvrdenie v podaní nie je neoprávneným zásahom do osobnosti žalobcu. Pretože k zásahu došlo v rámci súdneho konania, v súvislosti so zákonným oprávnením účastníka konania vyplývajúceho z procesného predpisu, nešlo o taký závažný zásah, ktorý by bol spôsobilý obmedziť právo žalovanej ako právnej zástupkyne na slobodu prejavu. Toto vyjadrenie nepresahovalo rámec občianskoprávného konania, keď k zásahu došlo pri výkone iného subjektívneho práva garantovaného zákonom“.⁷

Zhodne aj Najvyšší súd Českej republiky vo veci iného advokáta⁸ konštatoval (2006), že „o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde tam, kde k nemu došlo pri výkone iného subjektívneho práva ustanoveného zákonom, poprípade kedy iný subjekt plnil právnu povinnosť, ktorú mu uložil zákon; pod tento výkon iného subjektívneho práva ustanoveného zákonom je nutné podradiť aj výkon činnosti advokáta pri obhajovaní práv a oprávnených záujmov svojho klienta“.⁹ Pretože súdy posudzovali vec aj z hľadiska, či je v konaní o ochranu osobnosti žalovaný advokát pasívne vecne legitimovaný, keďže konal v mene zastúpeného klienta, ktorý ho tak použil na vybavenie svojej záležitosti, najvyšší súd zaujal stanovisko aj k tejto otázke a uzavrel, že na takýto prípad nie je možné uplatniť analogicky § 420 ods. 2 OZ. Pre takú analógiu niet totiž dôvodu práve vzhľadom na skutočnosť, že konanie advokáta za klienta pri poskytovaní právnej služby treba posudzovať ako výkon zákonom uložennej povinnosti, resp. práva za klienta konať.¹⁰

Ďalšie úvahy dovolacieho súdu smerovali k hraniciam excesu – treba skúmať, či sa advokát nedopustil excesu z výkonu svojej povinnosti, resp. oprávnenia.¹¹ Zopakoval, že „ak advokát koná v rámci tzv. zákonnej licencie za svojich klientov, jeho zodpovednosť za obsah prednesených

5 Rozhodnutie Najvyššieho súdu, sp. zn. Kr I 580/22 z 3. 6. 1922, Vážny č. 877, In.: Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech trestních, ročník 4, Praha, 1924, str. 319 – 321.

6 Nejvyšší soud o občanském soudním řízení v některých věcech pracovněprávních, občanskoprávních a rodinněprávních. Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964 – 1969 (Sborník III). NS ČSSR, SEVT, Praha, 1980, str. 197.

7 Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozsudok sp. zn. 5 Cdo 180/2007 z 20. 3. 2007.

8 V tejto veci advokát nezastupoval klienta pred súdom, ale pri rokovaní o ďalšom nájme nebytových priestorov s prenajímateľom (nemocnicou), za ktorého konal neskorší žalobca. Advokát o ňom v liste adresovanom novému vlastníkovi predmetu nájmu (mestu) a poslancovi parlamentu uviedol, že

od neho žiadal úplatok za to, že podpíše s klientmi advokáta zmluvu o budúcej nájomnej zmluve. Toto tvrdenie malo byť zásahom do osobnostných práv.

9 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2342/2006 z 12. 10. 2006.

10 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2342/2006 z 12. 10. 2006.

11 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2342/2006 z 12. 10. 2006.

12 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 3580/2007 z 31. 8. 2009.

13 Stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky k výkladu vylúčenia neoprávnenosti zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby v súvislosti so súdnym konaním, prípadne iným konaním pred príslušným orgánom sp. zn. Cpjn 13/2007 zo 14. 2. 2010, RČ. 54/2010.

14 K tomu viac: SOKOL, T.: Svoboda projevu a povinnosti advokáta. Bulletin advokácie, č. 2/2002, s. 10 – 22.

výrokov nastupuje iba v prípade jeho excesu“ a dodal (2009), že „excesom je potrebné rozumieť vybočenie z medzí zákonných požiadaviek na činnosť advokát pri zastupovaní klienta. Exces musí byť preukázaný.“¹² Posudzovať primeranosť určitých slov prednesených advokátom je potrebné aj z hľadiska primeranosti výrazových prostriedkov a vzhľadom na okolnosti, na ktoré reagovali, pretože iba tak možno posúdiť, či advokát konal primerane. Advokát nevybočí z výkonu svojej zákonom uloženej povinnosti poskytovať právnu službu dotiaľ, kým ju poskytuje v súlade s právnymi predpismi upravujúcimi výkon advokácie.

Najvyšší súd Českej republiky následne (2010) prijal stanovisko k výkladu vylúčenia neoprávnenosti zásahu do osobnostných práv v súvislosti so súdnym (prípadne iným) konaním: „Ak došlo k zásahu do osobnostných práv v rámci výkonu zákonom stanovených oprávnení, resp. povinností (napr. úkonmi advokáta konajúceho za klienta na základe udelenej plnej moci), pravidelne nepôjde o zásah neoprávnený, pokiaľ subjekt, ktorý sa zásahu dopustil, nevybočil z medzí takto stanovených práv a povinností; zásah je potrebné súčasne vždy posudzovať v kontexte s okolnosťami, za ktorých k nemu došlo, a ďalej s prihliadnutím na funkciu, ktorú výkon dotknutých práv, resp. povinností, plní. Vybočením z medzí takto stanovených práv a povinností v súdnom konaní je najmä (napr.) krivé obvinenie, krivá výpoveď podľa trestného zákona alebo priestupok podľa priestupkového zákona.“¹³ Je tomu tak preto, že „v určitých prípadoch o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nepôjde, a to ani vtedy, ak by sa zásah ako odporujúci objektívnemu právu zdanlivo javil. Hovorí sa o okolnostiach vylučujúcich neoprávnenosť, resp. o okolnostiach, ktoré porušenie, resp. ohrozenie osobnosti fyzickej osoby ospravedlňujú. Ostáva ale na pôvodcovi zásahu, aby preukázal, že k zásahu došlo po práve, t. j. že je daná okolnosť, ktorá neoprávnenosť (protiprávnosť) zásahu vylučuje“.

Ako vyplýva z týchto rozhodnutí, imunita advokáta pri zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby v súdnom konaní je založená na konštrukcii, podľa ktorej plnenie povinnosti advokáta brániť práva klienta je okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť, pretože na plnení tejto povinnosti je daný verejný záujem. O exces nepôjde, kým verejný záujem prevažuje, teda kým advokát svoju povinnosť plní riadne (v súlade so zákonom o advokácii), cieľom jeho prejavu je ochrana práv klienta (nie urážka iného) a prednes bol primeraný cieľu (proporcionálnosť).

2. Hľadanie limitov slobody prejavu advokáta v disciplinárnom konaní

Advokát je síce pri výkone advokácie povinný uplatňovať v záujme klienta všetko, čo považuje za prospešné, no zároveň je povinný postupovať tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. Preto je povinný dodržiavať aj pravidlá profesijnej etiky určené predpisom komory (§ 18 ods. 3 ZoA). Tieto pravidlá stanovujú limity pre správanie sa advokátov k súdom, k iným advokátom, ale aj k protistrane. Hoci ich dodržiavanie ukladá advokátovi zákon, sami povahu zákona nemajú, patria do normatívneho systému vytvoreného záujmovou advokátskou samosprávou. Advokát je povinný dodržiavať ich v záujme dôstojnosti advokátskeho stavu, predstavu o ktorej formujú sami advokáti vo vnútornom predpise.¹⁴

Podľa Advokátskeho poriadku advokát voči súdom a iným orgánom verejnej moci vystupuje tak, aby nenarušil svoju nezávislosť ako aj nezávislosť súdu a iného orgánu verejnej moci. Správa sa k nim slušne a korektne. Obsahom svojich písomných, ústnych a iných prejavov a svojím vystupovaním (...) prispieva k dôstojnosti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti advokátskeho povolania (§ 38 AP). Advokáti sa navzájom správajú zdvorilo, vecne, slušne, korektne a sú povinní rešpektovať oprávnené záujmy iných advokátov. Vyjadrenie advokáta má byť vecné, neosobné a nesmie byť vedome nepravdivé (§ 14 AP).

Disciplinárne orgány Slovenskej advokátskej komory mali viac ráz príležitosť posudzovať aj prejavy advokátov. Svojimi rozhodnutiami tak spolu definujú limity slobody prejavu advokáta. Vychádzajú z toho, že „hranice slobody slova v prípade advokáta musia byť dostatočne široké, aby advokátovi nebránili vyjadrovať sa, kritizovať a poukazovať na prešľapy štátnej moci, či štátnych orgánov. To však neplatí pri hodnotení práce kolegov. Ak ide o situáciu, v ktorej je otáznave, či došlo alebo nedošlo k prekročeniu hraníc etiky, je potrebné hranice vykladať extenzívne a zákazy uplatňovať reštriktívne. Len v prípadoch, keď je zjavné, že došlo k prekročeniu hraníc a o veci niet

pochybnosti, možno skonštatovať, že došlo k disciplinárnemu previneniu.¹⁵ Obdobne ako súdy, aj disciplinárne orgány vychádzajú z toho, že advokát, ktorý vyhotoví podanie a toto podpíše, je zodpovedný za jeho obsah bez ohľadu na to, že mu mandant prezentuje názor na vec, ktorý je s profesijnou etikou advokáta v rozpore.¹⁶

Nevecné, urážlivé, neslušné alebo vedome nepravdivé výroky advokáta bez ohľadu na adresu koho boli vyslovené, nie sú slobodou prejavu chránené. Z hľadiska funkcie prejavu totiž prevažne nemôžu slúžiť na ochranu práv a záujmov klienta. Advokát je povinný vždy zachovávať úctu a zdvorilosť voči súdu a musí dodržiavať pravidlá správania sa platné pred súdom.¹⁷ „Advokát aj vo vypätých situáciách, poznačených problémovými vzťahmi medzi advokátom a sudcom, musí byť schopný odhadnúť hranicu, za ktorou sa už jeho správanie či vyjadrenia môžu javiť ako nekorektné, neslušné či nedôstojné a nemôže ospravedlňovať prekročenie tejto hranice ani pokynom klienta. Nezávislosť advokáta sa nemôže prejavovať konaním, ktoré prekročí všeobecne akceptovateľné hranice slušnosti, korektnosti a dôstojnosti.“¹⁸

Predmetom posudzovania výrokov na adresu súdov boli najčastejšie slová advokátov v opravných prostriedkoch, či námietkach zaujatosti (nevecné tvrdenia o zaujatosti, korupcii, či neodbornosti súdu). Za disciplinárne previnenie boli považované slová advokáta v odvolaní, že je „opovržlivosťou sudkyne posudzovať, či advokát konal profesionálne (...) sudkyňa môže hodnotiť nanajvýš svoju rodinu“,¹⁹ na pojednávaní, kde sa advokát opýtal, či „navrhovateľka nemá mať nárok na výživné rozvedenej manželky len preto, že odporca sa pozná s predsedom súdu?“,²⁰ alebo v prípade, keď advokát v odvolaní o sudkyňu uviedol, že „vehementne bránila navrhovateľku, čím chcela zakryť konanie svedka, ktorý je jej susedom“. Nepripustné sú aj nepodložené tvrdenia o pomere sudcu k stranám,²² či všeobecné tvrdenia o korupcii.²³

O disciplinárne previnenie ide aj vtedy, keď sa „advokát v podaní súdu pri poukázaní na nedostatky v jeho postupe neobmedzí len na právnu a skutkovú argumentáciu, ale pristúpi k zbytočným hodnotiacim úsudkom s expresívnym podtónom bez toho, aby na prešetrenie pochybení súdu využil na to určené právne prostriedky“. Takým bolo označenie pojednávania vo veci starostlivosti o maloleté deti slovami: „tragikomédia, dokonale zohraté divadlo, ktoré úspešne režírovala JUDr. X. Y., za veľmi účinnej pomoci pracovníčky odboru sociálnych vecí a rodiny“. Obdobne z medzi povinností vybočil advokát, ktorý v urgencii súdu o nariadenie termínu pojednávania uviedol: „žiadam Vás, aby ste okamžite vytýčili termín pojednávania (...) môj mandant tu nie je pre Vás, ale Vy ste tu preňho (...) máte dosť vysoké platy na to, aby ste sa práci ako sudcovia mohli naplno venovať a stíhať veci vybavovať plynule a bez prieťahov, alebo si myslíte opak?“. Disciplinárneho previnenia sa dopustil aj advokát, ktorý o sudcovi uviedol, že u neho „absentujú všetky atribúty nezávislého sudcu od času, keď na strane právneho zástupcu žalovaného došlo k vstupu X. Y.“, s ktorou „mal sudca konexie“. Podobne neprimerané bolo uvedenie advokátom ako obhajcom v záverečnej reči pred odvolacím súdom o sudcovi, ktorý rozhodoval v prvom stupni, že vykonal dokazovanie, ale s „mnohými primitívnymi procesnými vadami“, pričom „zásada, že súd je znalý práva pre konajúci okresný súd neplatí (...) bolo to úmyselné a schválne konanie súdu so zjavným úmyslom poškodiť môjho klienta (...) možno aj korupčné (...) ide o novú diktatúru sudcovskú“. Nepripustné bolo aj odôvodnenie námietky zaujatosti proti všetkým sudcom daného súdu advokátom tým, že ju podáva pre „ich zákernosť a zlomyseľnosť (...) ako sudcovia v mnohých prípadoch zlyhali, neštítali sa ani najväčších špinavostí, porušovali platný právny poriadok“.²⁹

V inej veci disciplinárne orgány zvýraznili, že „je povinnosťou advokáta, aby aj vo vypätých situáciách plných emócií a nervozity postupoval profesionálne, zachoval si od veci profesionálny odstup a nadhľad tak, aby dokázal zachovať korektnú a slušnú komunikáciu“. Tu advokát po uložení poriadkovej pokuty a vykázaní z pojednávacej miestnosti uviedol na adresu sudkyne, že „pán A. si to s vami vybaví u JUDr. B. a C.“ a na adresu zasahujúceho príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže „Idem, ty súdruh“.

K vybočeniu z hraníc slobody prejavu advokáta môže dôjsť aj nevecnými kritickými výrokmami na adresu prokurátora. Tak tomu bolo v prípise advokáta prokuratúre, ktorým po odvolaní prokuratúry v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vrátil časť príloh doručeného odvolania s tým, že sú nepotrebné a navrhuje adresátovi, aby ich nastrihal na potrebnú veľkosť a doručil „na WC, kde nájdú vzhľadom na ich obsah podstatne lepšie využitie“ a okrem iného v tom istom liste uviedol aj to, že „obžaloba pochádzala z pera matky všetkej neschopnosti na úrade prokuratúry dr. E. F.“ a „tvrdiť taký právny nezmysel je čerešničkou na torte Vašej

- 15 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. I. ODS-7/23:456/2022, ZDR 45/2022 – 23.
- 16 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. II. ODS-8/16:2759/2015, ZDR č. 93/2016 – 17.
- 17 Rozhodnutie P SAK sp. zn. P-57/092595/2008 z 30. 10. 2010, ZDR č. 127/2007 – 11.
- 18 Rozhodnutie P SAK sp. zn. P-44/2011:4207/201, ZDR č. 117/2012 – 13.
- 19 Rozhodnutie P SAK sp. zn. P-57/092595/2008 z 30. 10. 2010, ZDR č. 127/2007 – 11.
- 20 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn. DS X.-30/11:3873/2010 z 6. 7. 2011, ZDR č. 131/2007 – 11.
- 21 Rozhodnutie P SAK sp. zn. P-44/2011:4207/201, ZDR č. 117/2012 – 13.
- 22 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. II. ODS-1/15:3256/2013, ZDR č. 107/2014 – 15.
- 23 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. I. ODS-33/14:2510/2013, ZDR č. 106/2014 – 15.
- 24 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn. DS VIII.-18/15:2280/2014, ZDR č. 113/2014 – 15.
- 25 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn. DS VIII.-18/15:2280/2014, ZDR č. 113/2014 – 15.
- 26 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. II. ODS-38/15:579/2014, ZDR č. 92/2016 – 17.
- 27 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. II. ODS-38/15:579/2014, ZDR č. 92/2016 – 17.

- nárneho senátu sp. zn.
I. ODS-4/2021:1332/2019,
ZDR č. 72/2020 – 21.
- 28 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS I.-61/2022:1074/2022,
ZDR č. 43/2022 – 23.
- 29 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS V.-25/2023:272/2023,
ZDR č. 44/2022 – 23.
- 30 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
III. ODS-3/16:2596/2013,
ZDR č. 94/2016 – 17.
- 31 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
II. ODS-32/17:1221/2016,
ZDR č. 75/2018 – 19.
- 32 Rozhodnutie P SAK sp. zn.
P-6/2012:2013/2010,
ZDR č. 116/2012 – 13.
- 33 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS II.-32/15:1724/2014,
ZDR č. 109/2014 – 15.
- 34 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
I. ODS-24/14:667/2013,
ZDR č. 105/2014 – 15.
- 35 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS I.-41/2018:302/2018,
ZDR č. 79/2018 – 19.
- 36 Rozhodnutie odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn. II. ODS-21/-
2018:5414/2017,
ZDR č. 87/2018 – 19.
- 37 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS III.-93/12:1588/2012
zo 7. 2. 2013,
ZDR č. 127/2012 – 13.
- 38 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn. DS III.-43/-
2020:1228/2020,
ZDR č. 79/2020 – 21.

neschopnosti a neporozumenia práva ako takého“. Disciplinárne orgány uviedli, že „na zdôraznenie pochybení v činnosti orgánov verejnej moci môže advokát zvoliť aj expresívnejšie slovné spojenia, ich limity však vyplývajú z charakteru, ako aj zo závažnosti pochybení vykonaných orgánmi verejnej moci; tieto prejavy vždy musia byť v rámci určitých hraníc, ktoré sú dané najmä právami a právom chránenými záujmami iných osôb alebo inštitúcií. Nie je prípustné, aby prejav advokáta urážal alebo zosmiešňoval iné osoby alebo inštitúcie. Pokiaľ je advokát toho názoru, že iná osoba sa mylí alebo má nesprávny právny názor, mal by využiť práve svoje odborné vedomosti na vecné vyvrátenie iného názoru“.³¹

Podobne neprípustné sú nevecné kritické výroky aj na adresu ďalších štátnych orgánov. Disciplinárnym previnením boli slová advokáta v podaní colnému úradu, že „riaditeľovi colného úradu by prospelo, ak by viac času venoval študovaniu predpisov a neobťažoval môjho klienta“,³² vyslovenie dôkazmi nepodložených podozrení z korupcie v stavebnom konaní,³³ či výrok advokáta v emaily súdneho exekútora, že „exekútorský stav je systémovo zvráteným prejavom privatizácie spravodlivosti a prístavom pre profesionálne nepoužiteľných absolventov štúdia, proti ktorému je potrebné razantne postupovať“.³⁴

Vo vzťahu k výrokom advokáta na adresu vyšetrovateľa Policajného zboru, bolo zdôraznené, že „advokát sa nemôže vo vyjadreniach uchýliť k osobným invektívam, vyjadrovaniu názoru o nedostatočnej úrovni vzdelania, vedomostí, intelektu osoby, s ktorou komunikuje na strane verejného orgánu; takéto vyjadrenia nie sú právnymi prostriedkami obrany práv a oprávnených záujmov klienta v konaní pred orgánom verejnej moci a z pozície advokáta sú nedôstojné a neadekvátne“.³⁵ V tomto prípade advokát v emaily vyzval vyšetrovateľa, aby sa nesprával ako „právny idiot“, odporučil mu doplniť si vzdelanie samoštúdiom, jeho prácu označil za „fušerskú a primitívnu“, uviedol, že „porušujete zákony, dokonca mi pripadá, že ich ani nečítate, nie že im nerozumiete“ a vyslovil nádej, že vyšetrovateľovi toto advokátovo „pedagogické okienko pomôže v práci“.

Sloboda prejavu neospravedlňuje ani urážlivé výroky advokátov na adresu kolegov. Disciplinárnym previnením bolo vyjadrenie advokáta o žalobe protistrany, že „za celú dobu svojej právnickej praxe som sa nestretol s tak stupídny, podradným a doslova odfláknutým a nekvalifikovaným žalobným návrhom“,³⁶ uvedenie o kolegovi, že „má narušený duševný stav“³⁷ alebo označenie kolegu za „intelektuálne prázdneho človeka (...) klasický pozostatok komunistickej minulosti slovenského právnického Východu“.³⁸

To platí aj o výrokoch advokáta v súdnom konaní na adresu protistrany, ktoré prekračujú akceptovateľnú mieru expresivity výrazových prostriedkov. Disciplinárnym previnením boli slová advokáta, ktorý v podaní súdu o navrhovateľovi uviedol, že je to „blondičik s modrými očami, homosexuál, ktorý urobil návrh aj právnenému zástupcovi odporcu (...) vychytrálek drží ako opica“,³⁹ či označenie protistrany v konaní o rozvod manželstva v krátkej textovej správe „striga“,⁴⁰ alebo vo vyjadrení súdu o podaní protistrany, že sú to „len úbohé ničím nepodložené klamstvá a výmysly pravdepodobne narušeného človeka“.⁴¹ V inej veci advokát v podaní o prednese protistrany uviedol, že tento bol „opäť prejavom poruchy jej osobnosti“,⁴² v ďalšej, že „počúvame tu hlúposti psychopata (...) podám na vás návrh na skúmanie duševného stavu, toto čo tu rozprávate? ... Pre Boha živého, to je blázon“.⁴³ Na pojednávaní v konaní o rozvod o protistrane advokát uviedol, že je „zvíra, keď ho uvidíte – totálne zvíra, čo keď raz deti zoberie a niečo im urobí, zoberie do lesa a podreže napríklad“.⁴⁴ Vo všetkých prípadoch išlo o disciplinárne previnenie. Podobne tomu bolo aj v prípade obhajcu, ktorý na adresu svedka pri konfrontácii s klientom uviedol, že „ďalej nebude počúvať také drísty a odmieta sa ďalej zúčastňovať na konfrontácii, lebo svedok nie je v pozícii vyšetrovateľa a nebude taký šašo klásť ďalej jeho klientovi otázky“,⁴⁵ či v prípade, keď obhajca v rozhovore s prokurátorom cez prestávku pojednávania označil poškodeného vulgárnym výrazom.⁴⁶

Disciplinárne orgány v rozhodovacej praxi vymedzili aj situácie, v ktorých síce advokát použil expresívne výrazy, avšak o zneužitie slobody prejavu nešlo:

Disciplinárnym previnením nie je, ak bol expresívny výraz použitý iba ojedinele v inak korektnom podaní, keď advokát v odvolaní „s cieľom zdôraznenia závažných pochybení pri rozhodovaní uviedol expresívnejšie slovné spojenia, nakoľko na zdôraznenie pochybení v činnosti orgánov verejnej moci môže advokát zvoliť aj expresívnejšie slovné spojenia, limity ktorých vyplývajú z charakteru, ako aj zo závažnosti pochybení orgánu verejnej moci“.⁴⁷ Zneužitím slobody prejavu neboli ani slová advokáta v sťažnosti, v ktorej uviedol skutkové tvrdenia, pre ktoré mala

byť dozorujúca prokurátorka zaujatá, spočívajúce v tom, že v minulosti bol jeho klient nadradeným manžela prokurátorky a svojim rozhodnutím zasiahol do jeho života, hoci sa tieto ukázali nepravdivými, pretože tieto advokátovi poskytol klient a javili sa v kontexte iných informácií od klienta správne.⁴⁸

V inej veci disciplinárne orgány zdôraznili, že „advokát síce musí povolanie vykonávať dôstojne a s noblesou, no v záujme udržania dôstojnosti advokátskeho stavu musí byť aj osobou, ktorá sa jednoznačne postaví proti nepravdivým výrokom adresovaným advokátovi“.⁴⁹ Výnimočne tak bolo akceptovateľné, že advokát nazval na pojednávaní protistranu „primitívny luhár“ v reakcii na závažné, nepodložené a urážlivé obvinenie advokáta protistranou.

Pravdivé a vecné vyjadrenia advokáta o protistrane sú však zásadne prípustné. Ak advokát ako obhajca v podaní o oznamovateľke uviedol, že „žije a stýka sa s drogovými závislými a pochybnými osobami a jej súčasné bydlisko je v bytovke známej ako P.“, tieto slová boli považované za vecné, pravdivé a majúce oporu v trestnom spise: „Advokát musí v každom prípade individuálne zvažovať, aký prostriedok ochrany záujmov klienta použiť, aby tento prostriedok zároveň zachoval vážnosť a dôstojnosť advokátskeho stavu, neporušil pravidlá profesijnej etiky a nezasiahol ani do osobnostných práv protistrany takým spôsobom, aby to protistrane klienta bolo spôsobilé privodiť ujmu. Nie je preto disciplinárnym previnením advokáta, ak pri zastupovaní klienta a v jeho záujme vo vzťahu k protistrane uvedie korektným spôsobom skutočnosti, ktoré vychádzajú z obsahu spisu, ak tieto skutočnosti majú reálny základ a zároveň dehonestujúcim spôsobom nezasahujú do osobnostnej sféry protistrany.“⁵⁰

Zneužitím slobody prejavu advokáta nie sú ani primerané hodnotenia skutočnosti hoc aj obsahujúce expresívnejšie výrazy. Advokát „musí využiť všetky prostriedky, ktoré považuje za potrebné, avšak adekvátne danej situácii, rozumne a v súlade s pravidlami spoločenského správania. Použitie sarkastických, ironických alebo expresívnych výrazov zodpovedajúcich situácii, ku ktorej sa advokát vyjadruje a súladných s normou spoločenského správania bude obvykle dovolené tam, kde je potrebné poukázať a zdôrazniť určitú skutočnosť, pričom s využitím formálnych vyjadrovacích výrazov by nebolo možné túto skutočnosť zdôrazniť“.⁵¹

Za disciplinárne previnenie nie je považované ani konanie, ktoré síce napĺňa formálne znaky disciplinárneho previnenia, ale nedosahuje potrebný stupeň nebezpečnosti, „nie sú disciplinárnym previnením výroky advokáta v podaní, ak po použití zásady ultima ratio trestného práva v spojení s materiálnym korektívom, tieto výroky nedosahujú takú intenzitu, aby bolo možné predmetný skutok posúdiť ako disciplinárne previnenie“.⁵² V tejto veci advokát vo vyjadrení poukázal na zovňajšok odporcu, ktorý sa označoval za nemajetného a žiadal priznať oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanoviť advokáta, a uviedol, že „ak má odporca na posilňovanie a anabolické steroidy, mal by mať aj na súdy a právnikov“.

Ako vidno, aj disciplinárna prax potvrdila, že hrubo urážlivé, či vulgárne prejavy advokáta, zásadne nie sú chránené slobodou prejavu. To zodpovedá aj prístupu zákonodarcu, ktorý hrubo urážlivé prejavy⁵³ kohokoľvek v súdnom konaní sankcionuje poriadkovými opatreniami.⁵⁴ Zároveň disciplinárna prax potvrdila aj to, že prejavy advokáta pred súdom, ak sledujú ochranu práv klienta, treba posudzovať tolerantnejšie a vždy hodnotiť ako celok.

Za disciplinárne previnenie sa nepovažuje obsahovo korektné (hoci kritické) hodnotenie protistrany, ktoré s vecou súvisí a má oporu v obsahu spisu. Miera akceptovateľnej expresivity závisí aj od charakteru a závažnosti advokátom kritizovaného pochybenia orgánu verejnej moci. Treba zohľadniť aj to, že údaje, na ktorých bol prejav založený, oznámil advokátovi klient a posúdiť, či sa mohli advokátovi v kontexte veci javiť korektné alebo nie. Tolerantnejšie treba posúdiť aj situáciu, keď sa advokát bráni pred závažným nepravdivým obvinením. Miera prípustnej dôraznosti prejavu advokáta by mala vždy zodpovedať najvhodnejšiemu spôsobu ochrany práv klienta v konkrétnej situácii, mala by byť proporcionálna a nemala by ho bezdôvodne prekračovať. Disciplinárna prax však zároveň kladie vysoké nároky na advokátov vo vypätých situáciách. Advokát je profesionál, ktorý má byť navyknutý na konflikty v súdnom konaní. Vyžaduje to profesionálna úroveň advokáta, ale aj noblesa advokátskeho povolania.⁵⁵

39 Rozhodnutie PSAK
sp. zn. P-8/2011:886/2010,
ZDR č. 132/2007 – 11.

40 Rozhodnutie
odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
II. ODS-16/16:1655/2015,
ZDR č. 100/2016 – 17.

41 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS X.-80/15:850/2015,
ZDR č. 106/2016 – 17.

42 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS IV.-24/2018:3239/2017,
ZDR č. 89/2018 – 19.

43 Rozhodnutie
disciplinárneho senátu
sp. zn. DS IX.-39/-
2021:3266/-2020,
ZDR č. 82/2020 – 21.

44 Rozhodnutie
odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
I. ODS-7/2019:1299/2018,
ZDR č. 77/2020 – 21.

45 Rozhodnutie
odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.
II. ODS-11/2019:765/2018,
ZDR č. 72/2020/21.

46 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS II.-282/-2826/2006,
ZDR č. 133/2007 – 11.

47 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS IV.-4/13:2932/2012,
ZDR č. 110/2014 – 15.

48 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS V.-42-07:2148/2007
z 26. 1. 2011,
ZDR č. 128/2007 – 11.

49 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS VI.-6/11:2757/2010,
ZDR č. 137/2007 – 11.

50 Rozhodnutie disciplinárneho senátu sp. zn.
DS II.-2/17:1438/2016,
ZDR č. 102/2016 – 17.

51 Rozhodnutie
odvolacieho disciplinárneho senátu sp. zn.

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

linárneho senátu sp. zn.
I. ODS-4/18:3629/2016,
ZDR č. 82/2018 – 19.

52 Rozhodnutie
disciplinárneho senátu
sp. zn. DS VIII.-18/-
2018:2921/2017,
ZDR č. 90/2018 – 19.

53 K tomu viac: PONIŠT, V.:
Urážlivý jazyk podaní v ci-
vilnom sporovom konaní.
Bulletin slovenskej advoká-
cie č. 1-2/2020, str. 14 – 20;
FUCHS, A.: Urážlivý jazyk
podaní v súdnom konaní aj
z iného pohľadu. Bule-
tin slovenskej advokácie
č. 7-8/2020, str. 8 – 9.

54 Súd v civilnom sporovom
konaní môže uložiť po-
riadkovú pokutu tomu, kto
(okrem iného) urobí hrubo
urážlivé podanie [§ 102
ods. 1 písm. e) CSP].

55 Obdobne: SEDLAČKO, F.:
Prírodné napätie medzi
advokátom a sudcom
z pohľadu judikatúry ESĽP,
Bulletin slovenskej advoká-
cie č. 4/2019, s. 5.

RESUMÉ

Sloboda prejavu advokáta v súdnom konaní

1. časť: Právna teória, súdna prax a disciplinárne rozhodnutia

Sloboda prejavu chráni advokáta pri každom jeho prejave v súdnom konaní, pretože na realizácii základného práva na súdnu ochranu je daný verejný záujem. Výnimku tvoria prípady, kedy advokát vybočil z medzí akceptovateľnej expresivity spôsobom prednesu, cieľom prednesu, primeranosťou prednesu okolnostiam či nekorektným obsahom. Cieľom článku je identifikovať limity imunity advokáta pri jeho prejave voči sudcovi, prokurátorovi, protistrane či iným advokátom, vychádzajúc z rozhodnutí súdnych a disciplinárnych orgánov, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva. Na základe analýzy rozhodovacej praxe si autori dávajú za cieľ poskytnúť návod pre realizáciu testu, ktorý napomôže posúdiť, či advokát svojím prejavom hranice slobody prejavu prekročil, alebo nie. Prvá časť článku sa venuje vývoju judikatúry (najmä českých súdnych orgánov) v otázke slobody prejavu advokátov v súdnej sieni a rozhodnutí disciplinárnych orgánov Slovenskej advokátskej komory, druhá časť článku sa zameriava na prierez rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva.

SUMMARY

Freedom of Expression of Lawyers in Court Proceedings

Part 1: Legal Theory, Judicial Practice and Disciplinary Decisions

Freedom of expression protects lawyers when making all their statements in court proceedings because there is the public interest inherent in the exercise of the fundamental right to judicial protection, except for the cases where lawyers have exceeded the limits of acceptable expressiveness in the manner of their presentations, the purpose of their presentations, the appropriateness of their presentations to the circumstances or the incorrect content. The article aims to identify the limits of lawyers' immunity in their communication with judges, prosecutors, opposing parties or other lawyers based on the decisions of judicial and disciplinary bodies as well as of the European Court of Human Rights. Having analysed case law, the authors aim to provide guidance for a test to help assess whether a lawyer has exceeded the limits of freedom of expression in his/her communication. The first part of the article deals with the development of case law (especially of Czech judicial authorities) on the issue of freedom of expression of lawyers in courtrooms and the decisions of the Slovak Bar Association disciplinary bodies. The second part of the article focuses on the overview of the ECHR case law.

ZUSAMMENFASSUNG

Freiheit der Äußerungen des Rechtsanwaltes im Gerichtsverfahren

1. Teil: Rechtstheorie, Gerichtspraxis und Disziplarentscheidungen

Die Freiheit bei Äußerungen eines Rechtsanwaltes schützt ihn bei jeder seinen Rede im Gerichtsverfahren, weil bei der Inanspruchnahme des Grundrechtes auf den gerichtlichen Schutz das öffentliche Interesse besteht. Ausgenommen davon sind jene Fälle, wann der Rechtsanwalt die Grenzen einer akzeptablen Expressivität durch Art und Weise seiner Rede, durch das Ziel seiner Rede, unangemessen den Umständen vorgetragen, oder durch einen unkorrekten Inhalt überschritten hat. Das Ziel des Artikels ist, die Grenzen der Immunität eines Rechtsanwaltes bei seiner Rede vor einem Richter, Staatsanwalt, vor der Gegenpartei oder gegenüber anderen Rechtsanwälten anhand der Entscheidungen der Gerichts- oder der Disziplinarorgane sowie des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte, zu identifizieren. Auf Grund der Analyse der Entscheidungspraxis wird von den Autoren angestrebt, eine Anweisung zur Prüfung anzubieten, ob der Rechtsanwalt durch seine Rede die Grenzen der Äußerungsfreiheit überschritten hat oder nicht. Der erste Teil des Artikels wird der Entwicklung der Judikatur (insbesondere der tschechischen Justizorgane) in der Frage der Äußerungsfreiheit der Rechtsanwälte im Gerichtssaal sowie den Entscheidungen der Disziplinarorgane der Slowakischen Rechtsanwaltskammer gewidmet, der zweite Teil einer kurzen Übersicht der Entscheidungspraxis des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte.

Súpis hnutelných vecí v nájomných vzťahoch

1. časť

JUDr. Filip Šmeringai

Príspevok predstavuje prvú časť dvojdielnej štúdie venovanej právnemu inštitútu súpisu hnutelných vecí v nájomných vzťahoch ako osobitnej forme procesného posilnenia zákonného záložného práva prenajímateľa. Autor sa v tejto časti sústreďuje na základnú charakteristiku a účel tohto inštitútu, ako aj na jeho historický vývoj na území Slovenska. Predmetom prvej časti štúdie je aj právna analýza všeobecných hmotnoprávných predpokladov uplatnenia súpisu hnutelných vecí, pri ktorých poukazuje autor aj na vybrané interpretačné problémy z pohľadu právnej doktríny ako aj aplikačnej praxe.

Nájom možno označiť za existenčný zmluvný vzťah novodobej éry, keďže definuje (viac než kedykoľvek predtým) život veľkej časti obyvateľov Slovenskej republiky. Osobitne sa to týka nájmu nehnuteľností, bez ktorého by bol beh modernej spoločnosti priam nepredstaviteľný. Nájom nehnuteľnosti pritom nie je z právneho pohľadu istou hrou s nulovým súčtom, v rámci ktorej dochádza k zisku jedného na úkor druhého. Či už pôjde o nájom nehnuteľnosti určenej na bý-

vanie alebo tej určenej na podnikanie, z nájomného vzťahu majú ekvivalentný úžitok obe zmluvné strany: nájomca môže na jednej strane užívať hodnotnú nehnuteľnosť, ktorej kúpu by si v krátkodobom horizonte nemohol finančne dovoliť. Jeho rozhodnutie užívať nehnuteľnosť je zároveň rámcované trvaním dohodnutej nájomnej doby, čo poskytuje nájomcovi istú mieru flexibility v jeho ďalšom rozhodovaní. Prenajímateľ ako vlastník nehnuteľnosti na druhej strane môže vidieť v nehnuteľnosti dlhodobú investíciu, a teda istú mieru stability, v rámci ktorej predstavuje nájomné spočiatku postupnú amortizáciu vloženéj investície a následne lukratívny výnos z viazaného kapitálu. Investičný potenciál takejto stratégie je pritom o to atraktívnejší, ak dlhodobý vývoj na realitnom trhu vykazuje stabilný rast výnosov z nájmu.

JUDr. Filip Šmeringai
pôsobí ako advokát
v advokátskej kancelárii
bnt attorneys-at-law, s. r. o.
a ako externý doktorand
na Katedre občianskeho
a obchodného práva

Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.* Je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Absolvoval aj zahraničné štúdium na Univerzite Martina Luthera v Halle-Wittenberg v Spolkovej republike Nemecko, kde pôsobil ako právny asistent na Katedre občianskeho, obchodného a hospodárskeho práva. Je autorom viacerých odborných príspevkov.

Ak by sme mali zosumarizovať povedané: z nájomného vzťahu benefituje tak prenajímateľ, ako nájomca. Harmónia medzi prenajímateľom a nájomcom v rámci nájomného vzťahu však trvá iba dovtedy, pokiaľ si každý z nich plní svoje povinnosti vyplývajúce z nájomného vzťahu. Z perspektívy prenajímateľa má osobitný význam plnenie základnej povinnosti nájomcu, ktorou je platenie nájomného. Akonáhle si nájomca neplní túto základnú povinnosť, svet ideálnej

* Vyjadrené názory sú výlučne osobnými odbornými názormi autora a nereprezentujú stanovisko žiadnej inštitúcie, s ktorou je autor profesijne asociovaný. Nemožno ich považovať za záväzné pre tieto subjekty, ani ich interpretovať v ich neprospech.

1 § 1101 ABGB

2 § 562 BGB

3 § 6:337 Pkt

4 Art. 670 KC

5 C. 8, 14, 7 (Imperator Justinianus).

6 Coulon, K.: *Über das gesetzliche Pfandrecht des Bestandgebers. Eine civilistische Studie.* Wien: Manz, 1894, s. 2 – 5.

7 Tripartitum z r. 1514 ani jeho snahy o revíziu, akou bol zák. čl. 24/1715 (Novum Tripartitum) nezmieňovali existenciu záložného práva k hnutelnej veci. K systému záložných práv v Uhorsku v právnom vývoji do r. 1848

- pozri aj: Bónis, P.: *A magyar zálogjogi rendszer történeti elemei*. In: *Studia in honorem István Stipta*. Budapest, 2017, s. 80 – 88.
- 8 Ágoston, P.: *A magyar zálogjog története*. Politzers: Budapest, 1905, s. 69 – 71.
- 9 Bónis, P.: ref. č. 7, s. 88 – 96; dopĺňujúco pozri aj: Bodzási, B.: *Zálogjog a feudális magyar jogban*. In *Jog – Állam – Politika, és politikatudományi folyóirat*. 2013 s. 143 – 158.
- 10 K tomu podrobne: Gábris, T.: *Modernizácia uhorského právneho poriadku v 19. storočí*. In D. Kováč a kol.: *Sondy do slovenských dejín v dlhom 19. storočí*. Historický ústav SAV, Bratislava: Typo-set Print, 2013, s. 124 – 157.
- 11 [2, 30, § 4] 20 Codex Theresianus; [3, 7] §. 24 Martinho návrh z r. 1796.
- 12 Almási, A.: *Ungarisches Privatrecht*. Band II. Berlin: De Gruyter, 1923, s. 199 – 201.
- 13 Na jednotlivé rozhodnutia bude poukázané v ďalšom texte tejto štúdie.
- 14 § 953 čs Vládneho návrhu OZ z r. 1937.
- 15 Kuklík, J. In Bláhová, I a kol.: *Právnická dvoletka: rekodifikácia právneho rádu, justice a správy v 50. letech 20. st. letí*. Praha: Auditorium, 2014, s. 12.
- 16 Eörsi, G.: *Vývin vlastníckeho práva I. Vlastnícke právo kapitalizmu*. Právnický ústav Ministerstva spravodlivosti SR – oddelenie v Bratislave, Bratislava: Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1953, s. 89 – 90.
- 17 § 394, Dôvodová správa k OZ z roku 1950.
- 18 Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.
- 19 Zákon č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Obč. zákonník v znení neskorších predpisov.

symbiózy sa rozplýva. Kde meškajú platby nájomného alebo nie sú zaplatené vôbec, harmóniu nahrádza tenzia. A kde sa stupňuje tenzia, tam nastupujú spory.

Odhliadnuc od mimosúdnych riešení takýchto sporov sa prenajímateľovi naskytá v týchto situáciách konzervatívne riešenie, a to uplatnenie svojej pohľadávky voči nájomcovi na súde. Na základe titulovanej pohľadávky (v prípade úspechu v spore) môže prenajímateľ následne vymáhať sumu nájomného v nadväzujúcom exekučnom konaní. Vzhľadom na zákonnú úpravu však ide iba o jednu z alternatív procesného postupu prenajímateľa. Ak totiž sledujeme samotný cieľ prenajímateľa spočívajúci v snahe uspokojiť svoju pohľadávku na nájomnom, naša zákonná úprava predvída aj iný procesný postup, ktorý je značne efektívnejší, no o to riskantnejší. Túto alternatívu predstavuje právny inštitút *súpisu hnutelných vecí v nájomných vzťahoch*, ktorému je venovaný tento príspevok.

Príspevok pozostáva zo štyroch častí: (i) prvá časť je venovaná základnej charakteristike a účelu zmieneného právneho inštitútu, (ii) nasledujúca druhá časť rozoberá právny vývoj tohto právneho inštitútu na území Slovenska, (iii) tretia – najrozsiahlejšia časť – je venovaná hmotnoprávnym predpokladom uplatnenia tohto právneho inštitútu a posledná (iv) štvrtá časť realizácii tohto právneho inštitútu v podmienkach slovenského procesného práva.

1. Základná charakteristika právneho inštitútu súpisu hnutelných vecí

Súpis hnutelných vecí je špecifickým inštitútom procesného práva, prostredníctvom ktorého posilňuje prenajímateľ svoje záložné právo k veciam nájomcu, ktoré sa nachádzajú na prenajatej nehnuteľnosti. Hoci má tento právny inštitút skôr procesnú povahu, podmienky jeho uplatnenia a celková legitimita pramení z práva hmotného: konkrétne zo zmieneného záložného práva prenajímateľa ako formy zabezpečenia pohľadávky z nájomného vzťahu (nájomného). Akýkoľvek bližší rozbor tohto právneho inštitútu sa preto nezaobíde bez doktrínálneho náhľadu na právnu povahu, účel a obsah zmieneného záložného práva prenajímateľa.

Záložné právo prenajímateľa (vrátane jeho procesnej intenzifikácie v podobe súpisu hnutelných vecí) sa radí medzi zákonné záložné práva, t. j. vznikajúce bez potreby osobitnej registrácie. Svojou povahou má táto forma záložného práva blízko k ručnému zálohu, keďže vzniká na základe faktického úkonu, ktorým je tzv. *ilácia* (z lat. „*ilatio*“), t. j. vnesenie hnutelných vecí do prenajatej nehnuteľnosti zo strany nájomcu. Takto vznikajúce záložné právo pritom trvá iba dotiaľ, kým sa tieto hnutelné veci nachádzajú v prenajatej nehnuteľnosti. Odstránením hnutelných vecí z prenajatej nehnuteľnosti toto záložné právo v zásade zaniká. Z pravidla, že záložné právo vzniká iláciou a zaniká odstránením vecí z prenajatej nehnuteľnosti však existujú aj výnimky, ktoré súvisia práve s právnym inštitútom súpisu hnutelných vecí (nem. „*pfindweise Beschreibung*“). Prostredníctvom súpisu hnutelných vecí totiž dochádza k inkorporácii záložného práva do verejnej listiny, čoho dôsledkom toto záložné právo k veciam nájomcu naďalej trvá aj napriek tomu, že nájomca tieto veci odstráni. Súpis hnutelných vecí má preto predovšetkým evidenčný charakter, ktorý však vo výraznej miere posilňuje zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu záložného práva prenajímateľa. Svoje nezastupiteľné miesto má aj v konkurznom práve, keďže dokumentuje existenciu záložného práva prenajímateľa ako zabezpečeného veriteľa voči nájomcovi nachádzajúcemu sa v konkurze.

Vo vzťahu k súpisu hnutelných vecí rozlišujeme buď (i) preventívny súpis hnutelných vecí alebo (ii) súpis hnutelných vecí vykonaných v nadväznosti na zadržanie vecí nájomcu. Preventívny súpis sa vykonáva, ak sa veci nachádzajú v čase vykonania súpisu v prenajatej nehnuteľnosti. Druhý zo zmienených prípadov v sebe anticipuje úkon ofenzívnej svojpomoci, a to zadržanie vecí nájomcu prenajímateľom, ak sa nájomca preukázateľne sťahuje alebo dochádza k odstraňovaniu vecí z prenajatej nehnuteľnosti. Doktrínálne sa tento úkon zadržania vecí nazýva aj *blokačné právo* (nem. „*Sperrecht*“, popr. „*Perklusionsrecht*“) popr. v švajčiarskom práve *retenčné právo* (nem. „*Retentionsrecht*“). Pokiaľ nazrieme na danú problematiku z právno-komparatívneho pohľadu, záložné právo prenajímateľa (vrátane súpisu hnutelných vecí) predstavuje štandardnú súčasť právnych poriadkov nášho regiónu. Spomenúť môžeme najmä rakúsku,¹ nemeckú,² maďarskú³ a poľskú⁴ úpravu tohto právneho inštitútu.

2. Právny inštitút súpisu hnutelných vecí v právnom vývoji na území Slovenska

Zatiaľ čo právny inštitút súpisu hnutelných vecí predstavuje relatívne *moderný* (*procesný*) právny inštitút, história záložného práva prenajímateľa nehnuteľnosti siaha principiálne až do prvopočiatkov nájomných vzťahov ako takých. Z pohľadu histórie už justiniánske rímske právo vychádzalo z paradigmy, že prenajímateľ nehnuteľnosti má záložné právo k veciam nájomcu, pričom takto vzniknuté záložné právo vzniká v nájomnom vzťahu konkludentne.⁵ Toto základné rímskoprávne východisko formovalo následne viaceré partikulárne úpravy v prostredí kontinentálneho európskeho práva v priebehu stredoveku ako aj v modernej dobe.⁶

Právny vývoj na území Slovenska bol v tejto otázke o čosi unikátnejší a komplikovanejší: uhorský systém záložných práv bol totiž v prostredí *ius commune* vystavený prevažujúcemu vplyvu feudálneho práva, pričom prípadná hlbšia romanizácia nášho právneho poriadku narážala na značne rezistentné reakcie uhorského právneho prostredia. Aj preto bola vo všeobecnosti existencia záložného práva limitovaná po dlhé obdobie iba na *nehnutelné veci*, a nie vecí hnutelného charakteru.⁷ Autonómny vývoj v rámci právneho partikularizmu zaznamenalo na našom území akurát mestské právo. Práve v rovine *mestského práva* môžeme aj v staršej histórii nájsť úpravy regulujúce záložné právo prenajímateľa. Vo svojej podrobnej štúdii k histórii záložného práva v Uhorsku Péter Ágoston dokonca uvádza, že jedno z prvých historických úprav tohto inštitútu upravovalo bratislavské mestské právo (toho času Poszony).⁸

Z pohľadu moderného súkromného práva v Uhorsku môžeme konštatovať, že rozhodujúci vplyv na etablovanie záložného práva v našom právnom priestore nemali sily, ktoré by vyvierali z právnych obyčají nášho právneho priestoru, ale skôr tie, ktoré boli importom zahraničného „písaného“ práva.⁹ Postupné etablovanie tohto právneho inštitútu v našom právnom priestore bolo hnané viacerými faktormi: politickými, spoločenskými, ekonomickými, ale aj filozofickými. Jednotiacim prvkom na poli súkromného práva bola snaha – miestami celkom kontradiktórna – modernizovať uhorské súkromné právo, no zároveň zachovať vybrané privilégia a právne inštitúty spájané s feudalizmom.¹⁰ Významný vplyv na modernizácii (a zároveň „germanizácii“) nášho právneho priestoru mal predovšetkým rakúsky ABGB v r. 1811, ktorý okrem iného platil na územie Uhorska po revolučných rokoch 1848 – 1949 až do r. 1861. Rakúska úprava pritom už od čias tereziánskeho kódexu kontinuálne upravovala zákonné záložné právo prenajímateľa ako štandardnú súčasť právneho poriadku.¹¹

Vplyv rakúskeho práva ako aj iných dobových germánskych úprav sa zreteľne prejavila aj pri prvej z moderných úprav záložného práva prenajímateľa, ktorá sa – paradoxne – objavila v uhorskom procesnom (exekučnom) práve. Tieto svojou povahou hmotnoprávne ustanovenia boli upravené najprv v § 362 zákonného článku LIV/1868 Občiansky súdny poriadok a následne § 72 zákonného článku LX/1881 Exekučný poriadok. Keďže skôr zmienený Občiansky súdny poriadok bol v r. 1911 nahradený novým procesnoprávnym kódexom (zákonný článok I/1911 Občiansky súdny poriadok) bez tejto špecifickej úpravy, Exekučný poriadok sa stal základným predpisom, z ktorého tento právny inštitút vyplýval. Jeho obsah podporne rozvíjala aj rozhodovacia činnosť Uhorskej kúrie.¹²

„Zemetrasenie“ v stredoeurópskom priestore zánikom Rakúsko-Uhorskej monarchie sa zásadne neprejavilo v úprave súkromného práva na území Slovenska, ktoré sa ocitlo v novom štátnom spojení s Čechmi a Moravou. V zmysle recepčnej normy platilo na našom území naďalej pôvodné uhorské právo, čo platí osobitne aj pre právny inštitút záložného práva prenajímateľa. Skutočnosť, že záložné právo prenajímateľa vrátane súpisu hnutelných vecí predstavoval vitálny prvok našej občianskoprávnej úpravy, dokazuje aj rozsiahla rozhodovacia činnosť NS ČSR zaznamenaná vo Vážneho zbierke.¹³ Neprekvapí preto, že úprava podobná tej rakúskej bola zaradená aj do Vládneho návrhu občianskeho zákonníka z r. 1937.¹⁴ Nástup diktatúry proletariátu v r. 1948 znamenal pre úpravu súkromného práva na našom území pohromu. Gottwaldova direktíva k „likvidácii nemožného stavu, kedy u nás platili zákony ešte z doby Márie Terézie“, sa pretavili prierezovo do celého znenia Občianskeho zákonníku z r. 1950 ako výsledku tzv. právnickej dvojročnice.¹⁵ Je však nanajvýš paradoxné, že v prípade úpravy záložného práva prenajímateľa sa rekodifikačná komisia priklonila k prijatiu takmer identickej úpravy, aká bola obsiahnutá v § 1101 ABGB, a ktorá vychádzala principiálne z *tereziánskeho práva*. Austrifikáciu nášho právneho priestoru v tejto oblasti teda fakticky „dotiahli“ komunistickí

20 Zákon č. 84/2007 Z. z.

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov; zákon č. 379/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

21 Užívanie cudzej nehnuteľnosti bez právneho dôvodu nespadá pod aplikačný rozmer súpisu hnutelných vecí, k čomu dospela už prvorepubliková judikatúra. Rovnako sa neuplatní táto úprava na pohľadávky vznikajúce z akcesorických zmluvných vzťahov vo vzťahu k nájmu. K tomu pozri: rozhodnutie NS ČSR zo dňa 16. 1. 1923, R II 485/22, ú. č. 2172; rozhodnutie NS ČSR zo dňa 27. 6. 1930, R I 407/30, ú. č. 10053. pre súčasnú súdnu prax pozri: Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 2. 1. 2015, sp. zn. 11Co/944/2014; rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21. 9. 2014, sp. zn. 6Co/228/2014.

22 Zákon č. 98/2014 Z. z. o krátkodobom nájme bytu v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj ako „ZoKNB“).

23 Zákon č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj ako „ZoNPNB“).

24 Vo vzťahu k zákonu o nájme a podnájme nebytových priestorov pozri judikáty: rozsudok NS SR zo dňa 24. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdo 46/97, R 47/1999; uznesenie NS SR zo dňa 11. 12. 2018, sp. zn. 3Obdo/34/2018, R 41/2019.

25 Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici

ci zo dňa 30. 11. 2023, sp. zn. 41Cob/109/2023; primerane aj: rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. 9. 2013, sp. zn. 10Co/88/2012; tiež primerane: Križan, M. § 5 [Práva a povinnosti prenajímateľa a nájomcu]. In: Dulaková, Jakúbeková a kol.: *Zmluva o prenechaní veci na užívanie nájomnej zmluvy, zmluva o ubytovaní, zmluva o pôžičke a výpožičke a timesharingová zmluva*. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012.

26 K obmedzeniu právneho inštitútu súpisu hnutelných vecí iba na podnikateľský nájom došlo napr. v švajčiarskom občianskom práve. K tomu pozri: čl. 268 des Obligationenrechts (OR), Schweizerisches Zivilgesetzbuch.

27 Súčasná úprava zádržného práva vychádza z úpravy tohto právneho inštitútu v znení medziasom zrušeného zákona č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákoník medzinárodného obchodu). Zádržné právo bolo regulované v § 185 a nasl. tohto zákonníka. Ani v znení tohto zákona nebola vyjadrená požiadavka detencie zadrživanej veci, no dôvodová správa k tomuto zákonníku jasne uvádzala, že „v rámci ust. § 185 môže ten, »kdo má vec u sebe« a je povinen ji vydat určité osobě, odpírat její vydání (...)“. Povinnosť „mať vec u seba“ pritom znamená mať veci vo sfére vlastného bezprostredného vplyvu, čo však nie je prípad situácie, keď iná osoba po uplynutí nájomnej doby naďalej užíva prenajatú nehnuteľnosť.

28 Požiadavku detencie zadrživanej veci a bezprostredného vplyvu na vec vyžadujú napr. špeciálne úpravy zádržného práva v obchodnom práve. K tomu pozri:

vedátori, napriek tomu, že záložné právo ako také bolo v marxistickej právnej vede považované za nepriateľský prvok, keďže odzrkadľovalo „východisko liberalistickej zmluvy a kapitalistickú snahu redukovať všetko na kvantitu, na zámennú hodnotu, ktorú nazývame v politickej ekonomii „zvecnením“.“¹⁶ Záložné právo prenajímateľa bolo upravené v § 394 OZ z roku 1950; súpis hnutelných vecí (dobovo nazvaný ako „opísanie nájomníkových hnutelných vecí“) bol upravený ako procesný inštitút v § 229 Občianskeho súdneho poriadku z r. 1950. Zavedenie úpravy podľa rakúskeho práva odôvodnil zákonodarca v dôvodovej správe tým, že sa „v praxi osvedčil.“¹⁷

Programové „odvecnenie“ súkromného práva sa prejavilo v súčasnom Občianskom zákonníku, v ktorom došlo k vylúčeniu záložného práva prenajímateľa z občianskej úpravy ako aj celkovej degradácii systému vecných práv. Odpadnutím hmotnoprávnej úpravy sa pominula zároveň akákoľvek potreba procesnej úpravy, preto aj Občiansky súdny poriadok z r. 1963¹⁸ neobsahoval žiadne ustanovenia týkajúce sa súpisu hnutelných vecí. K navráteniu záložného práva prenajímateľa došlo až v r. 1991 na základe veľkej novely Občianskeho zákonníka.¹⁹ Znenie § 672 bolo do dnešného dňa novelizované dvakrát, pričom táto zmena sa týkala iba označenia „vykonávateľa“ súpisu hnutelných vecí.²⁰

3. Právny inštitút súpisu hnutelných vecí z pohľadu hmotného práva

V rámci historického porovnania môžeme konštatovať, že súčasná úprava súpisu hnutelných vecí v slovenskom práve je celkom reverzná oproti tej v uhorskom práve: záložné právo prenajímateľa je ako *hmotnoprávny inštitút* upravený v Občianskom zákonníku. Procesná stránka tohto právneho inštitútu v podobe súpisu hnutelných vecí však nie je výslovne upravená v žiadnom z procesných kódexov. Podmienky realizácie tohto právneho inštitútu nachádzame jedine v už zmieňovanom § 672 OZ. Tento paragraf pritom pozostáva z dvoch odsekov.

Toto delenie je logické, keďže hypotézy a dispozície týchto noriem počítajú s *odlišnými situáciami*. Podľa toho aj rozdeľujeme (i) buď *preventívny súpis hnutelných vecí* (§ 672 ods. 1 OZ), alebo (ii) *súpis hnutelných vecí vykonaný v nadväznosti na zadržanie vecí prenajímateľom* (§ 672 ods. 2 OZ). Ak zohľadníme znenie oboch noriem, je pritom evidentné, že prvý odsek tohto paragrafu ustanovuje *všeobecné predpoklady* uplatnenia právneho inštitútu súpisu hnutelných vecí.

Druhý odsek dopĺňa tieto všeobecné predpoklady o niektoré *sprísňujúce špecifiká*, ktoré sú opodstatnené vzhľadom na zadržanie vecí nájomcu, t. j. na dočasné obmedzenie užívacích práv nájomcu k zadržaným veciam. Či už pôjde „iba“ o preventívny súpis alebo ten v nadväznosti na zadržanie vecí prenajímateľom, uvedené podmienky musia byť splnené *kumulatívne*. Ak čo i len jedna zákonná podmienka nie je splnená, prenajímateľ koná *praeter legem* a musí znášať tomu zodpovedajúce právne konzekvencie. Ako je zároveň zrejme aj zo samotného znenia § 672 OZ, v prípade preventívneho súpisu musia byť splnené iba všeobecné podmienky (§ 672 ods. 1 OZ); v prípade súpisu hnutelných vecí v nadväznosti na zadržanie vecí ako všeobecné tak aj osobitné hmotnoprávne predpoklady (§ 672 ods. 2 OZ). V kontexte uvedeného je rámčovaný aj ďalší výklad tejto štúdie.

3.1. Všeobecné hmotnoprávne predpoklady preventívneho súpisu hnutelných vecí

Medzi všeobecné hmotnoprávne predpoklady pri realizácii (preventívneho) súpisu hnutelných vecí patrí (i) existencia nájomného vzťahu, (ii) spôsobilý predmet nájomného vzťahu, (iii) pohľadávka prenajímateľa z titulu nezaplateného nájomného, (iv) spôsobilý predmet podliehajúci záložnému právu a (v) vlastnícke právo nájomcu k predmetu záložného práva. Ako už bolo zmienené aj skôr, tieto podmienky sa uplatnia ako v prípade preventívneho súpisu hnutelných vecí tak v prípade súpisu hnutelných vecí vykonaného v nadväznosti na zadržanie vecí nájomcu prenajímateľom.

3.1.1. Existencia nájomného vzťahu

Základným predpokladom pri uplatnení procesného inštitútu súpisu hnuiteľných vecí je „existencia nájomného vzťahu“ medzi prenajímateľom a nájomcom.²¹ Hoci sa javí tento predpoklad ako triviálny, prax ukazuje, že sporných aspektov sa dá pri tejto problematike nájsť hneď niekoľko.

V prvom rade je dôležité uviesť, že § 672 OZ je súčasťou všeobecnej úpravy nájomných vzťahov v občianskom práve (*lex generali*). Aplikabilita tejto úpravy v štandardnom nájomnom vzťahu medzi fyzickými osobami preto nie je sporná. Otázkou je, do akej miery je táto úprava aplikovateľná na osobitné právne predpisy regulujúce nájomné vzťahy. V prípade zákona o krátkodobom nájme²² je tento právny inštitút limitovaný iba na formy preventívneho súpisu hnuiteľných vecí, čo vyplýva priamo z § 10 ods. 2 tohto zákona. V prípade zákona o nájme a podnájme nebytových priestorov²³ je situácia znateľne neprehľadnejšia, keďže zákon priamo neodkazuje na všeobecnú úpravu obsiahnutú v znení Občianskeho zákonníka. Hoci naša najvyššia súdna autorita už judikovala, že Občiansky zákonník sa subsidiárne uplatní na zákon o nájme a podnájme nebytových priestorov, sama stanovila zároveň aj výnimky z tohto pravidla.²⁴ Otázka, či sa práve § 672 OZ uplatní aj na tento osobitný predpis je preto relevantná a treba k nej zaujať stanovisko. V rámci rozuzlenia tejto otázky prichádza do úvahy buď reštriktívny výklad opierajúci sa o znenie normy alebo výklad teleologický.

Reštriktívny výklad zákona vychádza z gramatického výkladu § 672 OZ a kladie dôraz na skutočnosť, že dispozícia tejto právnej normy spája existenciu nájmu iba s „domácnosťou“ nájomcu, a teda má ísť o *nehnuiteľnosť (stavbu)*, ktorú nájomca užíva ako svoje obydlie. V dôsledku tejto interpretácie potom pod danú normu nespadá vôbec napr. komerčný nájom nebytových priestorov v rámci obchodnoprávných vzťahov. V dôsledku vylúčenia aplikácie § 672 OZ na nájom nebytového priestoru súdy siahajú často po „alternatívach“ k záložnému právu prenajímateľa a súpisu hnuiteľných vecí, a to predovšetkým už v situáciách, kedy prenajímateľ zadržal na vlastné nebezpečenstvo veci nájomcu, ktorý sa ocitol v omeškaní s plnením nájomného. Zmienou alternatívou pri vylúčení aplikácie § 672 OZ je priama aplikabilita všeobecnej úpravy *zádržného práva* (§ 151s OZ), prostredníctvom ktorej môže prenajímateľ zadržať veci nájomcu.²⁵

Reštriktívny výklad opierajúci sa výlučne o znenie normy je však celkom v rozpore so samotným účelom právneho inštitútu súpisu hnuiteľných vecí, ktorý reprezentuje posilnenie zabezpečovacej a uhradzovacej funkcie záložného práva. Tento základný účel je prítomný tak v prípade „súkromného“ nájmu stavby slúžiacej ako obydlie ako v prípade napr. komerčného nájmu nebytového priestoru. Súpis hnuiteľných vecí práveže viac zodpovedá „náture“ obchodného práva a komerčnému nájmu nebytového priestoru, než nájmu nehnuiteľnosti slúžiacej na obydlie, keďže nájomca v druhom z týchto prípadov požíva aj ústavne garantované právo na ochranu súkromia a rodinného života. Tejto skutočnosti zodpovedajú aj trendy v zahraničných úpravách, pri ktorých skôr dochádza k obmedzovaniu tohto právneho inštitútu na podnikateľskú sféru, a nie naopak.²⁶

Rovnako extrémne – avšak z druhého póla – je zároveň aj riešenie v podobe priamej aplikability zádržného práva ako kvázi substitúta súpisu hnuiteľných vecí. Procesne vyvážená úprava záujmov prenajímateľa a nájomcu pri právnej úprave súpisu hnuiteľných vecí je totiž nahrádzaná priam *nebezpečným inštrumentom* v rukách prenajímateľa, ktorý namiesto splnenia viacerých podmienok kladených zákonom môže v zásade iba (i) ukončiť nájomný vzťah a (ii) zadržať veci nájomcu nachádzajúce sa v prenajatej nehnuiteľnosti. Toto východisko navyše vychádza z nesprávneho predpokladu, že prenajímateľ v takejto situácii splňa všetky podmienky pre výkon zádržného práva v zmysle § 151s OZ.

Hoci to samotné znenie tohto paragrafu (§ 151s OZ) *expressis verbis* nevyžaduje, predpokladom výkonu zádržného práva je *detencia* zadrživanej veci, t. j. lokalizácia veci vo *sfére vplyvu* prenajímateľa. K takémuto záveru môžeme dospieť jednak historickým výkladom,²⁷ ale aj systematickým výkladom tohto ustanovenia.²⁸ V tomto bode je dôležité zdôrazniť, že prenajímateľ sa momentom ukončenia nájomného vzťahu *nestáva* detentorm vecí nájomcu napriek tomu, že sa dané veci nachádzajú v jeho nehnuiteľnosti. Je to práve nájomca, ktorý je v držbe vlastných vecí a ktorý sa stáva *neoprávneným držiteľom nehnuiteľnosti*. Proti takémuto nájomcovi sa potom prenajímateľ môže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva na súde formou *vypratania nehnuiteľnosti*. Eventuálne môže pristúpiť k výkonu preventívneho súpisu hnuiteľných vecí. Ako môžeme vidieť obchádzanie právneho inštitútu súpisu hnuiteľných vecí v podobe priamej aplikability zádržného práva môže viesť k dvom extrémnym situáciám, ktoré

§ 535 OBZ (zmluva o skladovaní), § 608 OBZ (zasielateľská zmluva), § 628 OBZ (zmluva o preprave vecí), § 707 OBZ (zmluva o bankovom uložení vecí).

29 „Ten, kto pronajme (pronajímateľ) jinému (nájemci) svou věc, aby ji dočasně (ve sjednané době) užíval, nemá u sebe věci, které nájemce umístí v (na) pronajaté věci. Pronajímateľ nemá ve své detenci věci umístěné nájemcem v (na) pronajaté věci samozřejmě ani v případě, že nájem již skončil.“ Rozsudok NS ČR zo dňa 16. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 493/2009.

30 Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26. 3. 2025, sp. zn. 4Cob/222/2023; rovnako pozri: Čipková, T. § 672 [Zabezpečenie nájomného]. In: Dufalová, L. a kol. *Občiansky zákonník*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2025, s. 791.

31 Napr. uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 9. 2021, sp. zn. 2Cob/48/2021; uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 2. 2. 2021, sp. zn. 2Co/2/2021.

32 Uznesenie OGH zo dňa 18. 4. 1950, sp. zn. 2 Ob 108/50.

33 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18. 10. 2022, sp. zn. 14Co/112/2020; uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. 4. 2018, sp. zn. Cob/35/2017; uznesenie NS ČR zo dňa 22. 2. 2006, sp. zn. 28 Cdo 311/2006, Rc 28/2007.

34 Nájomca nehnuiteľnosti počas trvania nájmu s prenajímateľom disponuje oprávneniami, akými disponuje sám prenajímateľ ako vlastník nehnuiteľnosti.

Z pohľadu vecného práva môže v tomto zmysle žiadať od podnájomcu napr. vypratanie nehnuteľnosti. Z vecnoprávneho pohľadu by preto mohol byť nájomca (ako prenajímateľ) chránený aj ustanoveniami o zákonnom záložnom práve k veciam podnájomcu. Táto myšlienka by si však zaslúžila hlbšie spracovanie, a to aj s prihliadnutím na historické a zahraničné právne úpravy.

35 Na osobitné ustanovenia o nájme bytu v Občianskom zákonníku sa subsidiárne uplatňujú všeobecné pravidlá o nájme. Týka sa to aj § 672 OZ. Pre podrobnosti pozri: Kerecman, P. § 685 [Nájom bytu]. In: Števček, M. a kol. Občiansky zákonník II. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2528.

36 Gábriš, T. – Skorková, V. § 118 [Predmet občiansko-právnych vzťahov]. In: Števček, M. a kol. Občiansky zákonník I. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 745.

37 Dulaková, Jakúbeková, D.: § 672 [Zabezpečenie nájomného]. In: Števček, M. a kol.: ref. č. 35, s. 2499.

38 Fajnor, V. – Zátorecký, A.: *Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej rusi*. III. vydanie, Šamorín: Heuréka, 1998, s. 302 – 310.

39 § 1101 ods. 3 ABGB

40 A contrario, predpokladom je, aby pohľadávka z nájomného *nezanikla*. Jednotlivé spôsoby zániku tejto pohľadávky pritom upravuje § 151md OZ, resp. § 559 a nasl. OZ. K tomu pozri aj: Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 11. 9. 2011, sp. zn. 23Co/116/2010.

41 Pri bližšom pohľade na znenie § 672 ods. 1 OZ nie je existencia pohľadávky z nájomného *per se* dôvodom, pre ktorý by súd nemal vykonať súpis hnutel'ných

neprimerane zvýhodňujú bud' prenajímateľa alebo nájomcu. Je preto vhodné držať sa v tejto otázke rozhodovacej činnosti NS ČR, ktorá takýto postup nepovažuje za právne konformný.²⁹ Prvé náznaky takéhoto prístupu sú identifikovateľné aj v najaktuálnejšej rozhodovacej činnosti slovenských súdov ako aj názoroch právnej vedy.³⁰

Problematika „existencie nájomného vzťahu“ sa však v dôsledkoch nevyčerpáva iba v otázkach aplikability § 672 OZ na osobitné predpisy regulujúce nájomné vzťahy. V praxi sa vyskytla relevantná otázka, či tento predpoklad treba chápať ako „trvanie“ nájomného vzťahu v čase, kedy prenajímateľ už žiada o vykonanie súpisu. Vo všeobecnosti by kategorická potreba naplnenia tohto predpokladu viedla k zníženiu *praktickej využiteľnosti* tohto právneho inštitútu, keďže by nemohol byť uplatňovaný v momente *ukončenia nájomného vzťahu*, resp. v následnosti na skončenie nájomného vzťahu. Z pohľadu väčšiny prípadov totiž dochádza k využívaniu tohto právneho inštitútu až v čase, kedy dochádza k výpovedi / odstúpeniu od nájomnej zmluvy, t. j. v prípadoch, kedy ďalšie trvanie nájomného vzťahu sa nejaví ako rentabilné resp. spravodlivé. Odstránenie požiadavky „trvania“ nájomného vzťahu v čase výkonu súpisu hnutel'ných vecí podporuje v prevažujúcej miere aj súdna prax.³¹

V neposlednom rade treba vnímať „existenciu nájomného vzťahu“ aj v intenciách *zmluvnej slobody* a modifikácie nájomnej zmluvy v obchodnom styku. Ako v praxi hojne rozšírený zmluvný typ totiž formuje tento kontrakt iné inomínatne zmluvy, a to v rovine *analógie legis* (§ 853 ods. 1 OZ). Pod množinu týchto prípadov možno zahrnúť predovšetkým *lízingovú zmluvu vzťahujúcu sa na nehnuteľnosť* (napr. v rámci transakcií „Leaseback“), ale aj čoraz populárnejší kontrakt *Triple-Net Lease*. Niet pritom právneho dôvodu, aby sa § 672 OZ nevzťahoval aj na tieto zmiešané formy zmlúv. Rozhodovacia činnosť rakúskeho OGH ide v tejto otázke ešte ďalej, keď pripúšťa aplikabilitu tohto právneho inštitútu dokonca aj na *nájom podniku*, avšak iba vtedy, ak sa nájom podniku prevažne spája s užívaním nehnuteľností ako súčasti daného podniku.³² Rozhodovacia činnosť slovenských súdov na druhej strane vylučuje prípadné uplatnenie § 672 OZ na *podnájomný vzťah*, pričom svoje stanovisko opiera najmä o judikatúru NS ČR v tejto otázke.³³ So závermi NS ČR ako aj súvisiacim stanoviskom slovenských súdov môžeme každopádne polemizovať.³⁴

3.1.2. Spôsobilý predmet nájomného vzťahu

Peripetie s aplikabilitou § 672 OZ (*lex generali*) na osobitné predpisy regulujúce nájomné vzťahy (*lex specialis*) sa opätovne prejavujú aj v ďalšej všeobecnej podmienke uplatnenia právneho inštitútu súpisu hnutel'ných vecí, a síce v podmienke *nájmu nehnuteľnosti*. Aj pri tomto predpoklade môžeme zastávať reštriktívny výklad, pričom najreštriktívnejší prístup by znamenal obmedzenie tohto právneho inštitútu iba na *stavby v občianskoprávnom zmysle* (§ 119 ods. 2 OZ), ktoré zároveň využíva nájomca výlučne ako svoje obydlie (viď pojem „domácnosť“ v znení § 672 OZ).

Ako bolo poukázané vyššie, takýto prístup by bol neprimerane formalistický a prehliadajúci samotný účel právneho inštitútu súpisu hnutel'ných vecí. Právne ustanovenia regulujúce záložné právo (vrátane inštitútu súpisu hnutel'ných vecí) sa v zmysle uvedeného majú uplatniť pre *nájom rôznych typov stavieb* v občianskoprávnom zmysle a nielen na tie, ktoré svojím určením slúžia na bývanie. V rovnakej miere niet právneho dôvodu, aby sa tieto ustanovenia nevzťahovali na *nájom bytov*³⁵ a *nebytových priestorov*, pri ktorých sa vychádza z fikcie ich nehnuteľnej povahy.³⁶ V podmienkach prípadnej analógie pri uplatnení tohto právneho inštitútu by sme taktiež mali čeliť realite *stavebníctva v 21. storočí*, v rámci ktorej časť stavebných objektov slúžiacich na bývanie nezodpovedá definícii stavby v zmysle Občianskeho zákonníka. Pôjde najmä o prípad *montovaných alebo kontajnerových domov*, prípadne *iných atypických foriem* (napr. *hausbóty*), ktoré nie sú *spojené so zemou pevným základom*. V odbornej literatúre nachádzame sčasti požiadavku obmedziť právny inštitút súpisu hnutel'ných vecí na „nehnuteľnosť“ v zmysle Občianskeho zákonníka,³⁷ no tento záver je vzhľadom na realitu našej spoločnosti podobne reštriktívny, akým je limitovanie tohto právneho inštitútu iba na stavby slúžiace na bývanie (viď vyššie).

Pri tejto problematike je ďalej otáznosť, do akej miery sa § 672 uplatní iba na *nájom pozemku* (árenda). Ani pri tejto otázke by sme však nemali váhať a jednoznačne sa prikloniť k aplikabilite súpisu hnutel'ných vecí aj na takúto formu nájomného vzťahu. K takémuto záveru môžeme dospieť opätovne teleologickým výkladom § 672, ale aj historickým výkladom, keďže právo platné na území Slovenska do r. 1950 takýto záver výslovne podporovalo³⁸ a rovnako aj právo platné na území Čiech a Moravy počas 1. ČSR.³⁹ Potreba zastania tohto záveru súvisí

taktiež so skutočnosťou, že nájom stavby býva mnohokrát spájaný *súbežne aj s nájomom pozemku*, na ktorom je daná stavba zriadená a ktorý prípadne túto stavbu *obkolesuje*. Možnosť vykonania súpisu hnutelných vecí striktné v *priestorových rozmeroch stavby* by viedlo k absurdnej situácii, kedy by sa nájomca vedel brániť výkonu tohto oprávnenia „vynesením“ vecí na pozemok, t. j. mimo miestností danej stavby.

3.1.3. Pohľadávka prenajímateľa z titulu nájomného

Medzi základné predpoklady uplatnenia právneho inštitútu súpisu hnutelných vecí patrí aj existencia pohľadávky z nezaplateného nájomného,⁴⁰ pričom v prípade preventívneho súpisu hnutelných vecí postačuje principiálne iba možnosť jej vzniku v budúcnosti.⁴¹ Je otázne, či sa takáto pohľadávka obmedzuje iba na *peňažné* alebo aj *nepeňažné (naturálne) plnenia*. Zo systematického výkladu sa skôr javí ako správny záver o krytí aj nepeňažných pohľadávok. Podobne sa naskytá otázka, či aspoň jedna pohľadávka z nájomného má alebo nemá byť splatná. Ako logickejšia sa pritom javí záver, že podmienka splatnosti aspoň jednej pohľadávky nemusí byť daná, keďže záložné právo ako také štandardne kryje aj tie pohľadávky, ktoré nie sú splatné.⁴²

V praxi je relevantné aj posúdenie, či „nájomné“ zahŕňa okrem odplaty za užívanie vecí aj súvisiace *náklady za služby*, ktorých poskytovanie je spojené s nájomom (najmä úhrady týkajúce sa dodávok elektrickej energie, plynu, vody, odpadových vôd, telekomunikácie atď.). Hoci prevažujúca časť právnej doktríny zastáva názor,⁴³ že tieto náklady sú z aplikačného rozsahu § 672 OZ vyňaté, ako správne možno považovať *extenzívnejší výklad* zahrňujúci aj platbu týchto médií, k čomu dospela koniec koncov aj naša prvorepubliková judikatúra.⁴⁴ Nie je totiž dobre odôvodniteľné, v čom sa odlišuje dohodnutie osobitnej platby médií od situácie, kedy je platba týchto médií paušalizovaná v sume nájomného ako pohľadávky bezpochyby podliehajúcej záložnému právu.

Na druhej strane extenzívna interpretácia zahrňujúca do „nájomného“ aj pohľadávky vznikajúce z iných právnych dôvodov súvisiacich s nájomom (napr. nárok na náhradu škody v nájomnom vzťahu) by šli zreteľne za hranicu zákonného vymedzenia tohto pojmu. Týmto aspektom je naša úprava limitovanejšia napríklad v porovnaní s českou⁴⁵ alebo nemeckou úpravou.⁴⁶ A *contrario* je naša úprava v porovnaní s nemeckou značne liberálnejšia, pokiaľ zohľadníme zákonné parametre vzťahujúce sa na *limitáciu výšky pohľadávky*, ktorá môže byť záložným právom krytá. Slovenská úprava v tomto zmysle nedefinuje *hornú hranicu pohľadávky*, čím sa líši aj od zmieneného nemeckého práva.⁴⁷ Podobnú limitáciu nachádzame aj v uhorskom práve, ktoré limitovalo túto pohľadávku na *šesťnásobok mesačného nájomného*.⁴⁸ Neexistencia tejto limitácie navyše hovorí v prospech záveru, že záložné právo prenajímateľa (vrátane súpisu hnutelných vecí) kryje aj pohľadávky z nájmu ešte *nesplátne a budúce*.

Pri požiadavke „existencie pohľadávky“ vystupuje do popredia aj otázka jej majiteľstva a súvisiace dispozície s touto pohľadávkou. Je zrejmé, že zákonné pravidlo „*kúpa neruší nájom*“ (nem. „*Kauf bricht Miete nicht*“) sa prejavuje aj v prechode existujúceho nájomného vzťahu na nadobúdateľa nehnuteľnosti. V tejto súvislosti sa naskytá otázka, či pohľadávka na účely § 672 OZ je viazaná na osobu prenajímateľa v nájomnom vzťahu alebo či so zmenou tejto pozície zaniká záložné právo takéhoto (bývalého) prenajímateľa. Rovnako sa môžeme pýtať, či s *postúpením pohľadávky* (nájomného) na tretiu osobu sa prevádza zároveň aj záložné právo prenajímateľa k veciam nájomcu.

Súdna prax – či už historická⁴⁹ alebo aktuálna⁵⁰ – inklinuje k záveru, že záložné právo je *viazané na pohľadávku* a nie majiteľa pohľadávky. Prípadným právnym nástupníctvom pri kúpe nehnuteľnosti preto neprechádza záložné právo bývalého prenajímateľa na veciach nájomcu (ak nemá uhradené nájomné), ale existuje naďalej popri záložnom práve nového vlastníka nehnuteľnosti (prenajímateľa). V druhom prípade zase cesiou pohľadávky z nájomného vstupuje tretia osoba do pozície záložného veriteľa, keďže jej náleží záložné právo k veciam nájomcu. Tento aspekt záložného práva prenajímateľa má svoj praktický rozmer, no je pozoruhodný aj z pohľadu právnej doktríny, pretože je v zrejmom protiklade so štrukturálnym princípom vecných práv, a síce *princípom publicity*.⁵¹

3.1.4. Spôsobilý predmet podliehajúci záložnému právu

V porovnaní so všeobecnou úpravou záložného práva v Občianskom zákonníku obmedzuje dispozícia § 672 OZ záložné právo prenajímateľa výlučne na *veci hnutelné*. Vzhľadom

vecí. Súpis hnutelných vecí slúži totiž na posilnenie záložného práva, ktoré viazne na veciach nájomcu aj v prípade, ak ide eventuálne aj o „budúce“ pohľadávky z titulu nájomného. Z doktrínalného pohľadu je teda samotná »odplatnosť« nájomného vzťahu všeobecným predpokladom realizácie preventívneho súpisu hnutelných vecí. Z pohľadu praxe však tento predpoklad býva naplnený, keďže prenajímateľ má spravidla záujem na poskytnutí ochrany zo strany súdu až v čase, kedy je nájomca v omeškaní s plnením nájomného a mimosúdne riešenia neprinášajú želané výsledky.

42 Hulmák, M.: In Švestka, J. a kol.: *Občanský zákoník II*. § 460 až 880. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 1750.

43 Dulaková, Jakúbeková, D.: § 672 [Zabezpečenie nájomného]. In: Števec, M. a kol.: ref. 35, s. 2499.

44 Viď rozhodnutie NS ČSR zo dňa 11. 4. 1931, RI 220/31, ú. č. 10687; rozhodnutie NS ČSR zo dňa 27. 4. 1934, RvI 111/33, ú. č. 13491.

45 § 2234 NOZ

46 § 562 BGB.

47 § 562d BGB

48 § 72 zákonného článku LX/1881 Exekučný poriadok; rovnako pozri: Fajnor, V. – Zátorecký, A.: ref. 38, s. 307.

49 Rozsudok NS ČSR zo dňa 7. 5. 1924, RII 147/24, ú. č. 3842; pre uhorské právo: „Zákonné záložné právo je spojené len s druhom pohľadávky, nie s osobou prenajímateľa.“ Rozsudok Uhorskej Kúrie č. 10384/1904. In Rouček, F. – Sedláček, J.: *Komentář k Československému občanskému zákoníku* [§§ 1090 – 1341] Praha: Linhart, 1935, s. 71.

- 50 Implicitne tento záver vyplýva z rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 24. 11. 2010, sp. zn. 2Co/150/2010.
- 51 V štúdiu bol prezentovaný záver, že záložné právo prenajímateľa má blízko ručnému zálohu, čo súvisí predovšetkým s aktom publicity, na základe ktorého tieto záložné práva vznikajú. V štandardnom prípade je totiž aktom publicity pri tomto záložnom práve jednak ilácia, ale eventuálne aj odovzdanie kľúčov od tejto nehnuteľnosti. Tieto situácie však zahŕňajú iba prípady, kedy je majiteľ pohľadávky zároveň vlastníkom prenajatej nehnuteľnosti. Akonáhle je majiteľom pohľadávky tretia osoba, ktorá nemá žiaden vzťah k prenajatej nehnuteľnosti a táto sa rovnako nenachádza v žiadnej miere v sfére jej vplyvu, vytrácajú aj aspoň formálne náznaky princípu publicity tohto záložného práva.
- 52 Zák. NR SR č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej ako „EP“ alebo „Exekučný poriadok“).
- 53 V tejto otázke však treba brať na zreteľ aj výnimku uvedenú v § 115 ods. 3 EP, ktorá vylučuje z exekúcie aj časť zvierat slúžiacich na podnikanie.
- 54 § 119 ods. 3 OZ
- 55 § 9 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zák. o cenných papieroch)
- 56 K tomu pozri aj: uznesenie OGH zo dňa 15. 1. 1969, sp. zn. 3 Ob 1/69.
- 57 Napr. vypestované kvety v kvetináčoch alebo „úroda“ pozemku. K tomu pozri: rozhodnutie NS ČSR zo dňa 26. 8. 1933, RI 820/33,

na materialistický náhľad na pojem „vec“ v našom právnom poriadku vedie tento predpoklad k *reštrikciám* v posúdení, čo je a čo nie je predmetom tohto špeciálneho záložného práva. Záložné právo sa vzhľadom na tieto reštrikcie neuplatní napríklad na *softvér* alebo *práva umožňujúce ich opakovaný výkon* (napr. práva priemyselného vlastníctva inkorporované na dátovom nosiči, t. j. veci s digitálnym obsahom atď.) popr. *digitálne meny* ako iné majetkové hodnoty. Znenie normy zároveň explicitne vylučuje zo záložného práva prenajímateľa veci *vylúčené z výkonu rozhodnutia* v zmysle Exekučného poriadku,⁵² čím zákonodarca zjemňuje eventuálne dopady výkonu záložného práva na postavenie nájomcu.

Ak pritom vychádzame zo zoznamu týchto vecí vylúčených z výkonu rozhodnutia, môžeme dospieť k záveru, že záložné právo prenajímateľa sa vzťahuje aj na niektoré *zvieratá slúžiace na podnikanie* (nie domáce).⁵³ Tento záver je obhájitelný aj vzhľadom na primerané uplatnenie ustanovení o veci na *živé zvieratá* ako osobitný predmet právnych vzťahov.⁵⁴ Primerané uplatnenie ustanovení o huteľných veciach sa aplikuje aj na (hmotné) *cenné papiere*,⁵⁵ čo nás vedie k záveru, že v časti prevyšujúcej sumu stanovenú osobitným predpisom podlieha záložnému právu aj *peňažná hotovosť* nachádzajúca sa na prenajatej nehnuteľnosti.⁵⁶ Osobitnú kategóriu predstavujú taktiež plody nehnuteľnosti (pozemku) ako jej súčasť v prípade árendy. Môže ním byť dopestovaná plodina alebo iné rastlinstvo, k čomu dospela už prvorepubliková judikatúra.⁵⁷ Na druhej strane nespádajú pod záložné právo prenajímateľa *trvalé súčasti* nehnuteľnosti, t. j. napríklad zabudované stroje, ktorých odstránením by došlo k ich znehodnoteniu (napr. zabudovaná klimatizačná jednotka stavby).⁵⁸

Nepísaným pravidlom pri posúdení, čo spadá pod záložné právo prenajímateľa, je aj posúdenie, či daná huteľná vec je z pohľadu obchodného styku *speňažiteľná*, resp. či by speňazenie tejto veci v rámci výkonu záložného práva nebolo v rozpore s dobrými mravmi a morálnymi zásadami formujúcimi pozitívne právo.⁵⁹ Pod záložné právo by v tomto zmysle nemali patriť veci, ktoré majú *vysokú emocionálnu hodnotu* pre nájomcu, no pri prípadnom výkone záložného práva by boli v zásade *nespeňažiteľné* (napr. rodinné fotografie). V tomto bode je dôležité uviesť, že súpis huteľných vecí má sledovať svoj účel, ktorým je zabezpečenie a uhrazenie pohľadávky z nájomného, a nemá byť *prostriedkom šikany* nájomcu ako formy zneužitia práva. Rovnako platí uvedené pre tie huteľné veci, ktoré súvisia s podnikaním nájomcu a sú v obchodnom styku prakticky nespeňažiteľné alebo neprimerane zasahujú do práv iných osôb (napr. účtovné doklady týkajúce sa nájomcu, lekárske správy pacientov atď').⁶⁰

3.1.5. Vlastnícke právo nájomcu k predmetu záložného práva

Limitujúcim faktorom pri záložnom práve prenajímateľa je existencia vlastníckeho práva nájomcu k huteľným veciam. Zatiaľ čo z právneho pohľadu ide o jasnú a zrozumiteľnú požiadavku, v praxi spôsobuje tento predpoklad nemalé problémy. V rámci výkonu súpisu huteľných vecí v prenajatej nehnuteľnosti totiž ani prenajímateľ, ani vykonávateľ súpisu nemajú *fakticky* istotu, či konkrétny predmet patrí nájomcovi alebo tretej osobe. Nebezpečenstvo zahrnutia aj tých vecí do súpisu, ktoré nepatria nájomcovi, je znateľne vyššie práve v súčasnej dobe *lízingových vzťahov* a súvisiacich *výhrad vlastníckeho práva* alebo *zabezpečovacích prevodov práva* popr. iných foriem, ktoré držiteľovi (nájomcovi) umožňujú užívať vec bez toho, aby bol vlastníkom danej veci.⁶¹ Zahnutím aj týchto vecí do súpisu huteľných vecí sa prenajímateľ vystavuje riziku následnej vindikácie daných huteľných vecí zo strany vlastníka ako aj uplatnenia súvisiacej náhrady škody. V rámci všeobecnej mitigácie rizika sa každopádne pre prenajímateľa javí ako účelné vyvinúť vlastnú mieru investigatívy do vlastníckych vzťahov vecí v prenajatých priestoroch. Ak napríklad má prenajímateľ vedomosť, že na prenajatej nehnuteľnosti sa nachádzajú aj veci podnájomcu nehnuteľnosti, v prípadnom súdnom spore je táto skutočnosť interpretovaná v jeho neprospech.⁶² V rovnakej miere sa interpretuje táto okolnosť v neprospech prenajímateľa, ak nájomca využíva prenajatú nehnuteľnosť na komisionálny predaj huteľných vecí a prenajímateľ o tejto skutočnosti vie.⁶³

V rámci výkladu k tomuto bodu príspevku je ďalej potrebné zamerať sa aj na výnimky zo zmieneneho pravidla. Sám § 672 OZ uvádza vo svojom znení, že záložné právo sa vzťahuje aj na veci vo vlastníctve osôb žijúcich v spoločnej domácnosti. Zo znenia tejto výnimky je evidentné, že sa vzťahuje iba na nájom nehnuteľnosti, resp. bytu *určeného na bývanie* a zahŕňa iba tie osoby, ktoré právne nie sú nájomcom, no fakticky užívajú danú nehnuteľnosť spolu s nájomcom. Výnimka z pravidla, že huteľné veci patriace tretej osobe by mali byť vyňaté zo

záložného práva prenajímateľa, by mala predstavovať aj situácia, kedy nájomca v nadväznosti na iláciu prevedie vlastnícke právo k takto vneseným hnutelným veciam. Pri týchto situáciách môže ísť jednak o účelový ťah nájomcu spojený s prípadným antedatovaním kúpnej zmluvy, no môže zasahovať aj do problematiky dobromyseľnosti kupujúceho. Už prvorepubliková judikatúra v tejto otázke však dospela k názoru, že prevodom vlastníckeho práva k veciam nachádzajúcim sa na nehnuteľnostiach *nedochádza* k zániku záložného práva prenajímateľa. Takýmto prevodom vlastníckeho práva totiž *nedochádza* k odstráneniu veci z nájomného priestoru ako predpokladu zániku tohto záložného práva.⁶⁴ Takýto záver podporuje aj slovenská súdna prax.⁶⁵

(pokračovanie v nasledujúcom čísle)

RESUMÉ

Súpis hnutelných vecí v nájomných vzťahoch

1. časť

Príspevok sa venuje právnemu inštitútu súpisu hnutelných vecí v nájomných vzťahoch ako špecifickej forme procesného posilnenia zákonného záložného práva prenajímateľa. Tento inštitút je analyzovaný z pohľadu hmotného a procesného práva ako aj historického vývoja na území Slovenska. Autor sa zaoberá jeho účelom, právnou povahou a podmienkami uplatnenia, pričom poukazuje aj na praktické problémy, ktoré s týmto inštitútom súvisia. Pri vybraných aspektoch problematiky poukazuje autor aj na príbuzné právne úpravy tejto problematiky v regióne strednej Európy. Cieľom príspevku je ponúknuť systematický pohľad na súpis hnutelných vecí ako na prostriedok posilňujúci zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu záložného práva v nájomných vzťahoch, a tým prispieť k jeho správnej výkladu a aplikácii v praxi.

SUMMARY

Inventory of Movable Property in Landlord-Tenant Relationships

Part 1

The article deals with the legal concept of making an inventory of movable property in landlord-tenant relationships as a specific form of procedural enhancement of a landlord's statutory lien. This concept is analysed from the perspective of both substantive and procedural law as well as from the perspective of historical development in Slovakia. The author deals with its purpose, legal nature and conditions of its application while also pointing out practical problems associated with this concept. When it comes to selected aspects of this issue, the author also refers to related legal rules and regulations in this area in the Central European region. The article aims to offer a systematic view of making an inventory of movable property as a means of enhancing the security and compensation function of the lien in landlord-tenant relationships, thereby contributing to its correct interpretation and application in practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Verzeichnis von beweglichen Vermögensgegenständen in Mietverhältnissen

1. Teil

Der Beitrag befasst sich mit dem Rechtsinstrument des Verzeichnisses von beweglichen Vermögensgegenständen in den Mietverhältnissen als einer spezifischen Form der Verstärkung des gesetzlichen Pfandrechts des Vermieters. Dieses Instrument wird vom Sichtpunkt des materiellen und des Prozessrechtes sowie der historischen Entwicklung auf dem Gebiet der Slowakei analysiert. Der Autor befasst sich mit seinem Zweck, mit seiner Rechtsnatur und den Bedingungen seiner Geltendmachung wobei er auf praktische Probleme, die mit diesem Instrument zusammenhängen, hingewiesen hat. Bei ausgewählten Gesichtspunkten der Problematik weist der Autor auch auf verwandte Rechtsregelungen dieser Problematik in der Mitteleuroparegion hin. Das Ziel des Beitrages ist, eine systematische Ansicht auf das Verzeichnis von beweglichen Sachen als ein Mittel anzubieten, das in den Mietverhältnissen eine Absicherungs- und Deckungsaufgabe hat und dadurch zu seiner richtigen Auslegung und Anwendung in der Praxis beizutragen.

ú. č. 12757; rozhodnutie NS ČSR zo dňa 30. 1. 1936, R I 2/36, ú. č. 14902.

58 Uznesenie NS ČR zo dňa 16. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 230/2010.

59 Takýto záver možno odvodiť aj z § 115 ods. 3 EP ako generálnej klauzuly pri zákonnej reglementácii vecí nepodliehajúcich exekúcii.

60 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 9. 4. 2015, sp. zn. 3Cob/80/2015.

61 Pre vylúčenie vecí zo súpisu hnutelných vecí, na ktoré sa vzťahuje výhrada vlastníckeho práva pozri napr.: uznesenie OGH zo dňa 26. 7. 1996, sp. zn. 1 Ob 2120/96p.

62 K vylúčeniu hnutelných vecí podnájomcu zo súpisu hnutelných vecí pozri aj: rozhodnutie NS ČSR zo dňa 16. 6. 1925, Rv I 783/25, ú. č. 5124;

63 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 3. 5. 2017, sp. zn. 1Cob/52/2016; uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. 4. 2017, sp. zn. 2Cob/161/2016.

64 „Tím, že pachtýř cihly prodal, zákonné zástavní právo propachtovatele o sobě nezaniklo. »Odstráněním« ve smyslu § 1101 ABCB lze rozuměti jen skutečné (nikoliv právní) přerušení spojitosti věcí k nimž pronajímateli (propachtovateli) přísluší zákonné právo zástavní, s věcí pronajatou (propachtovanou).“ Rozhodnutie NS ČSR zo dňa 9. 2. 1934, Rv I 1421/32; rovnako pozri aj: uznesenie OGH zo dňa 13. 6. 1951, sp. zn. 3 Ob 265/51.

65 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 10. 3. 2016, sp. zn. 1Cob/170/2014.

K aplikácii § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify¹

JUDr. Ivan Husár, LL.M

Rôznorodá rozhodovacia prax súdov ohľadom trov konania je v podmienkach Slovenskej republiky pomerne častým javom. Ide nepochybne o neželaný stav vyvolávajúci značnú mieru právnej neistoty vo vzťahu k stranám sporu. Uvedený stav sa ešte prehĺbil prijatím Civilného sporového poriadku, ktorý podľa nášho názoru nie úplne vhodne zmenil právne pravidlá rozhodovania ohľadom trov konania tak, že o výške trov konania rozhoduje s konečnou platnosťou súd prvej inštancie. To následne spôsobuje, že čoraz viac absentuje zjednocovacia prax súdov ohľadom problematiky trov konania a v identických veciach súdy rozhodujú odlišne.

¹ Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

Vyššie uvedené platí osobitne v situácii, keď v dôsledku nie úplne jednoznačnej právnej úpravy prichádza do úvahy možnosť odlišného výkladu právnej normy. Stranám sporu následne pre neexistenciu žiadneho riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku voči uzneseniu súdu ohľadom výšky trov konania neostáva iná možnosť, ako „zaťažovať“ Ústavný súd SR podávaním ústavných sťažností, ktoré sa týkajú trov konania.

V judikatúre Ústavného súdu SR čoraz viac badať výraznú zdržanlivosť pri posudzovaní ústavných sťažností ohľadom trov konania najmä s poukazom na to, že zjednocovanie rozhodovania všeobecných súdov, ohľadom interpretácie podústavného práva (advokátskej tarify), nie je úlohou ústavného súdu, ak právna úprava umožňuje rôznorodý výklad, ktorý je z ústavnoprávného hľadiska udržateľný. K zjednocovaniu rozhodovania zákonom predpokladaným spôsobom môže podľa Ústavného súdu dôjsť aj vo veciach, ktoré nie sú predmetom dovolacej agendy [§ 17 ods. 3 písm. b), d), § 21 ods. 3 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov].

Neexistencia opravného prostriedku voči rozhodnutiam súdu prvej inštancie ohľadom výšky trov konania následne logicky spôsobuje neexistenciu zjednocovacej praxe súdov vyššej inštancie k tejto problematike. V spojení s ústavnou zdržanlivosťou ústavného súdu ohľadom sťažností, ktoré smerujú voči rozhodnutiam o výške trov konania tak nastáva stav, kedy súdy v úplne identických sporoch rozhodujú o trovách konania diametrálne odlišne.

Uvedená situácia existuje aj v prípade aplikácie § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify, ktorej sa venujeme v tomto príspevku.

JUDr. Ivan Husár, LL.M je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, rovnako je nositeľom postgraduálneho profesijného titulu LL.M.

Dlhodobo sa ako advokát venuje najmä problematike práv duševného vlastníctva, osobitne autorskému právu. V súčasnej dobe je externým doktorandom na katedre občianskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Právna úprava a podstata problému

Vo vzťahu k § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify je potrebné uviesť, že § 10 ods. 8 bol do nášho právneho poriadku zaradený novelou advokátskej tarify č. 209/2009 Z. z. s účinnosťou od 1. 6. 2009 a jeho pôvodné znenie do 31. 12. 2023 bolo nasledovné:

„Vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1 000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a 2 000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy“.

Od 1. 1. 2024, kedy nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 391/2023 Z. z. ktorou sa novelizovala advokátska tarifa došlo k doplneniu § 10 ods. 9 advokátskej tarify a k čiastočnej zmene § 10 ods. 8 advokátskej tarify je znenie príslušných ustanovení advokátskej tarify nasledovné:

§ 10 ods. 8: Vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach upravených osobitnými predpismi, ktoré umožňujú uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, alebo vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, je tarifnou hodnotou 3 000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, a 5 000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.

§ 10 ods. 9: Vo veciach ochrany osobných údajov, vo veciach týkajúcich sa nekalého súťažného konania, vo veciach týkajúcich sa ohrozenia alebo porušenia práva na obchodné tajomstvo alebo vo veciach ochrany práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 5 000 eur.

Je možné konštatovať, že vyššie uvedené ustanovenia advokátskej tarify osobitným spôsobom určujú spôsob určovania výšky tarifnej hodnoty sporov v nasledovných prípadoch:

- a) vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka
- b) vo veciach upravených osobitnými predpismi, ktoré umožňujú uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (príkladom v prípade uplatnenia nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, v prípade uplatňovania nárokov podľa § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov)
- c) vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch
- d) vo veciach týkajúcich sa nekalého súťažného konania
- e) vo veciach porušenia práva na obchodné tajomstvo
- f) vo veciach ochrany práva duševného vlastníctva

Spoločným znakom týchto sporov je, že ich základ nie je oceneľný, teda nie je možné určiť hodnotu peňažného plnenia alebo cenu veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka.

Zmyslom a účelom tejto osobitnej právnej úpravy teda je nepochybne to, aby sa v sporoch, kde sú predmetom konania osobnostné alebo iné peňažne neurčiteľné práva osobitne (odlišne od všeobecného pravidla uvedeného v § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify) stanovila výška tarifnej hodnoty sporu. Uvedené je pochopiteľné a logické, pretože pri osobnostných právach alebo v prípade konaní, kde žalobca primárne žiada, aby súd zaviazal žalovaného zdržať sa určitého konania alebo odstrániť následky určitého protiprávneho konania nie je možné jasne a spravodlivo určiť „hodnotu sporu“.

Toto ustanovenie by sa nemalo mechanicky aplikovať v prípade, ak je predmetom konania zaplatenie klasickej peňažnej pohľadávky aj keď má pôvod v práve duševného vlastníctva alebo ide o uplatňovanie práva z nekalého súťažného konania, z porušenia práva na obchodné tajomstvo a pod. Zjednodušene povedané, ak je predmetom konania vec oceneľná peniazmi treba na výpočet trov právneho zastúpenia použiť primárne § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify a nie § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify.

Neexistuje totiž žiaden logický a zmysluplný dôvod, prečo by v prípade sporov o zaplatenie určitej peňažnej sumy, ktoré nie sú uvedené v § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify mal byť úkon právnej služby ocenený vyššou odmenou ako v prípade sporov o zaplatenie peňažnej sumy majúcich pôvod v týchto ustanoveniach advokátskej tarify. Opačný záver by bol v konečnom dôsledku aj v zjavnom rozpore s princípom racionálneho zákonodarcu.

Uvedené platí o to viac, že spory uvedené v § 10 ods. 8 a 9 sú všeobecne považované za skutkovo a právne zložité spory, kde by mala do úvahy prichádzať skôr aplikácia § 13 ods. 5 advokátskej tarify, v zmysle ktorej advokát môže zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny najviac o 50 %, ak v rámci poskytovania právnej služby ide o úkony mimoriadne obťažné, časovo náročné, vyžadujúce si znalosť cudzieho práva alebo znalosť cudzieho jazyka.

V neposlednom rade aj zo systematiky advokátskej tarify a dikcie jej jednotlivých ustanovení takisto vyplýva, že ak je predmetom plnenie oceneľné peniazmi, je potrebné pri určovaní výšky

2 Nález Ústavného súdu
Českej republiky
sp. zn. I. ÚS 3362/2022

nákladov konania postupovať primárne podľa § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify a nie je možné a zákonné vychádzať z tarifnej hodnoty stanovenej v § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify.

Zhrnúc vyššie uvedené zastávame názor, že aplikovanie § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify môže prichádzať do úvahy iba v prípade, ak predmetom konania nie je zaplatenie určitej presne stanovenej peňažnej pohľadávky. Opačný výklad by bol v rozpore s teleologickým a systematickým výkladom právnych noriem a bol by aj v rozpore so zásadou racionálneho zákonodarcu.

Navyše je potrebné uviesť, že neadekvátna tarifná hodnota sporov môže odraďovať dotknuté subjekty od podávania žalôb na ochranu svojich práv, pretože priznaná náhrada trov konania v mnohých prípadoch nepokryje ich skutočné výdavky na právne zastúpenie. Rovnako sú demotivovaní aj advokáti, ktorí poskytujú právnu pomoc za prísudok, lebo pre nich nie sú takéto spory dostatočne finančne zaujímavé. V tomto smere sa plne stotožňujeme so závermi českého Ústavného súdu, ktorý opakovane konštatoval, že ak má byť zabezpečený skutočný prístup k súdu a účinná ochrana práv dotknutých subjektov je nevyhnutné, aby tarifné hodnoty lepšie odrážali skutočné náklady a nároky. Stranám konania a ich právnym zástupcom nemôže byť na ťarchu nekoncepčné poňatie výpočtu odmien za právne zastúpenie, ktoré by nezohľadňovalo právnu a skutkovú zložitost' konkrétnych typizovaných sporov. V tomto smere Ústavný súd Českej republiky veľmi správne nevidí presvedčivý dôvod, prečo by v „jednoduchom spore“ o zaplatenie neuhradenej faktúry mala byť odmena počítaná z často miliónových čiastok, zatiaľ čo v iných skutkovo a právne omnoho zložitejších prípadoch by mala byť vypočítavaná odlišne z fiktívnej príliš nízko stanovenej tarifnej hodnoty. Takáto disproporcja v ohodnotení majetkových a nemajetkových sporov z pohľadu nákladov konania sa nejaví primeraná.²

V neposlednom rade je potrebné uviesť, že nesprávne použitie tarifnej hodnoty pri určovaní trov právneho zastúpenia môže spôsobiť porušenie základného práva na súdnu ochranu a zásah do legitímneho očakávania vlastníckeho práva.

Aplikácia § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify v prípade sporov majúcich pôvod v práve duševného vlastníctva

Ustanovenia § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify by sa osobitne nemali aplikovať na všetky prípady sporov s pôvodom v práve duševného vlastníctva. S určitosťou by sa nemali aplikovať napríklad v prípade žalôb, kedy sa autor, výkonný umelec, výrobca audiovizuálneho záznamu alebo organizácia kolektívnej správy vykonávajúca majetkové práva týchto subjektov domáha zaplatenia presne vyčíslenej pohľadávky napríklad z dôvodu tvrdeného bezdôvodného obohatenia alebo náhrady škody.

V takýchto prípadoch je totiž bez akejkoľvek polemiky výška hodnoty sporu presne stanovená a určiteľná a na vec je potrebné aplikovať § 10 ods. 2 advokátskej tarify v zmysle ktorého „Ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.“

Uvedené nepriamo ale jasne vyplýva aj z toho, že § 10 ods. 8 advokátskej tarify účinnejšie do 31. 12. 2023 rozlišovalo situácie, kedy sa v konaní uplatnila náhrada nemajetkovej ujmy a kedy k uplatneniu takejto náhrady nedošlo. Náhrada nemajetkovej ujmy sa nepochybne môže žiadať iba a len v prípadoch, ak sú predmetom konania osobnostné práva. S určitosťou je možné konštatovať, že náhrada nemajetkovej ujmy neprichádza do úvahy v konaniach, kde sa požaduje zaplatenie bezdôvodného obohatenia, škody alebo úhrada primeranej odmeny za používanie predmetov ochrany podľa Autorského zákona.

Ust. § 10 ods. 8 advokátskej tarify teda z hľadiska svojho znenia počítalo s tým, že tarifnou hodnotou sporu bude 1 000 eur, ak sa v konaní nežiada náhrada nemajetkovej ujmy. Ide teda o prípady, kde je predmetom konania požiadavka, aby sa od neoprávnených zásahov do osobnostných práv upustilo (zdržovacia žaloba), prípadne, aby sa odstránili následky neoprávnených zásahov (reštitučná žaloba).³ V prípade sporov z oblasti duševného vlastníctva pôjde napr. o žaloby týkajúce sa práva autora (alebo iného nositeľa práv) na autorstvo k dielu, práva autora rozhodnúť o zverejnení alebo nezverejnení diela, práva označiť dielo svojím menom alebo práva

3 Fiačan, I. – Kerecman, P. – Baricová, J. – Hellenbart, V. – Sedlačko, F. a kolektív: Vyhláska o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), C. H. BECK 2015, Bratislava, str. 67

na nedotknuteľnosť diela, ak takéto práva niekto poruší. Predmetom týchto konaní teda nie je požiadavka na úhradu akejkoľvek peňažnej sumy.

Druhým variantom aplikácie § 10 ods. 8 advokátskej tarify je situácia, kedy sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ide o prípad tzv. satisfakčnej žaloby, kedy žalobca požaduje aj náhradu nemajetkovej ujmy. V prípade sporov z oblasti duševného vlastníctva pôjde o žaloby autorov (alebo iného nositeľa práv), kde autor bude požadovať náhradu nemajetkovej ujmy od toho, kto porušil jeho práva ako autora na autorstvo k dielu (niekto sa bude vydávať za autora aj keď ním nie je), práva autora rozhodnúť o zverejnení alebo nezverejnení diela (niekto bez súhlasu autora zverejnil jeho dielo), práva označiť dielo svojím menom alebo práva na nedotknuteľnosť diela (niekto bez súhlasu autora zasiahol do diela, čím porušil jeho nedotknuteľnosť).

V tejto súvislosti podotýkame, že medzi dve základné zložky autorského práva patria v zmysle príslušných ustanovení Autorského zákona výhradné osobnostné práva, ktoré sú upravené v § 18 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorského zákona a výhradné majetkové práva upravené v § 19 tohto zákona. Osobnostné a majetkové práva autorov majú odlišný obsah, účel a právny režim, pričom správne rozlíšenie týchto dvoch zložiek autorského práva je nevyhnutné pre správnu aplikáciu príslušných ustanovení advokátskej tarify.

Výhradné osobnostné práva spočívajú najmä v práve autora na autorstvo k dielu, práve autora rozhodnúť o zverejnení alebo nezverejnení diela, právo označiť dielo svojím menom a právo na nedotknuteľnosť diela. Osobnostné práva autora, ako to vyplýva z povahy veci, majú výsostne osobnostný charakter a smrťou autora zanikajú. Osobnostné práva autorov v zmysle § 143 Autorského zákona nie sú predmetom kolektívnej správy práv.

Na druhej strane, výhradné majetkové práva spočívajú najmä v práve dielo použiť (a tým priamo nadobudnúť majetkové hodnoty, napríklad predajom rozmnoženín diel) a v práve autora udeliť súhlas na použitie diela (t. j. udeliť licenciю, a tým nadobudnúť majetkové hodnoty získaním licenčnej odmeny). Majetkové práva autorov majú prísne majetkový charakter, sú predmetom dedenia a majú peniazmi vyčísliteľnú majetkovú hodnotu.

Z uvedeného, podľa nášho názoru, vyplýva, že § 10 ods. 8 advokátskej tarify sa nemôže týkať prípadov, keď je predmetom konania zaplatenie bezdôvodného obohatenia alebo primeranej odmeny za používanie predmetov ochrany podľa Autorského zákona, pretože táto peňažná pohľadávka nemá povahu nemajetkovej ujmy.

Povedané inými slovami, § 10 ods. 8 advokátskej tarify sa zjavne netýka situácie (sporov), keď je predmetom konania klasická peňažná pohľadávka, ktorá nemá povahu nemajetkovej ujmy osobitne za situácie, ak súčasne nejde ani o spor, keď by predmetom konania boli zdržovacie alebo reštitučné nároky.

Napriek uvedenému v rozhodovacej činnosti súdov možno zaregistrovať rozhodnutia, kde sa aj v konaní, kde predmetom sporu bolo zaplatenie presne vyčíslenej peňažnej pohľadávky v prípade určovania výšky trov konania vychádzalo z § 10 ods. 8 advokátskej tarify s poukazom na to, že spor súvisí s právom duševného vlastníctva.⁴ Zároveň je potrebné poukázať na odlišné rozhodnutia, kde súdy v identických prípadoch na vec aplikovali § 10 ods. 2 advokátskej tarify a teda výšku trov konania odvodzovali od výšky uplatnenej pohľadávky.⁵

Na vyššie uvedených záveroch nič nemení ani to, že od 1. 1. 2024 došlo k novelizácii advokátskej tarify vyhláškou Ministerstva spravodlivosti SR č. 391/2023 Z. z.

Uvedenou novelizáciou došlo iba k doplneniu § 10 o odsek 9, kde sa premiestnila časť konaní pôvodne uvedených v odseku 8 a ods. 9 sa doplnil o spory z nekalého súťažného konania a porušenia práva na obchodné tajomstvo. Zároveň sa zvýšila tarifná hodnota týchto sporov na 5 000 eur. Podstata nastoleného problému ale ostala identická.

Procesné súvislosti a úniová právna úprava

V tejto súvislosti je potrebné uviesť aj to, že v sporoch súvisiacich s ochranou práva duševného vlastníctva musí byť strana sporu zastúpená advokátom s poukazom na § 90 ods. 1 Civilného sporového poriadku a ak si napriek poučeniu súdom nezvolí advokáta v primeranej lehote, na jej podania sa neprihliada.

Posudzovanie otázky výšky trov konania v spojení s povinnosťou byť v týchto sporoch zastúpený povinne advokátom tak v konečnom dôsledku súvisí so základným právom na právnu

4 Napr. uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 38 Up/1572/2023 alebo uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Ca/26/2020

5 Napr. uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 41Ca/5/2017, uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Ca/17/2018, uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 20Ca/23/2019, uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Ca/52/2019 alebo uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 15Ca/4/2019

6 Prípadne

od 1. 1. 2024 5 000 eur
z dôvodu novelizácie
advokátskej tarify vyhláškou
Ministerstva spravodlivosti
SR č. 391/2023 Z. z.

pomoc garantovanú čl. 47 ods. 2 Ústavy SR. Ak totiž v týchto konaniach bude aplikovaný záver, že tarifnou hodnotou týchto sporov je 1 000 eur⁶ bez ohľadu na reálnu výšku uplatnenej pohľadávky, úspešná strana sporu bude mať priznanú neprimeranú a v niektorých prípadoch až doslova neakceptovateľnú sumu na náhradu trov právneho zastúpenia.

Uvedené je zvýraznené tým, že ide o spory, ktoré sú zvyčajne skutkovo a právne extrémne náročné. To má za následok, že buď sa strana sporu dohodne s advokátom na úplne odlišnej náhrade odmeny za zastupovanie s vedomím, že v prípade úspechu sporu jej neúspešná strana uhradí iba marginálnu časť nákladov na právne služby alebo nebude schopná nájsť žiadneho advokáta, ktorý by sa tejto skutkovo a právne veľmi náročnej problematike venoval za tarifnú odmenu stanovenú v § 10 ods. 8 advokátskej tarify.

Navyše, výklad o potrebe aplikovania § 10 ods. 8 advokátskej tarify na spory týkajúce sa duševného vlastníctva kde je uplatňovaná klasická peňažná pohľadávka v konečnom dôsledku podporuje súdivosť. Ak totiž strane sporu pri prehre v súdnom spore hrozia minimálne náklady na úhradu trov konania (je jedno, o akú sumu sa bude súdiť, na účely trov konania sa bude vychádzať z toho akoby predmetom konania bola pohľadávka v sume 1 000 eur) zvyšuje to pravdepodobnosť existencie sporov tejto povahy.

Ešte podstatnejšie je, že právo na riadnu a adekvátnu náhradu trov konania v prípade sporov ohľadom duševného vlastníctva musí byť na základe právneho poriadku Európskej Únie povinne zakotvené v právnych poriadkoch všetkých členských štátov EÚ, a to na základe Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva (ďalej aj len „Smernica“).

Právo na náhradu trov konania strán sporu, ktorí boli v súdnom konaní pri uplatňovaní svojich práv úspešní, musí byť vykladané nielen v izolovanom kontexte slovenského právneho poriadku, ale musí byť vykladané a súdmi aplikované v kontexte právneho poriadku EÚ, ktorý má aj v zmysle čl. 7 ods. 2 Ústavy SR prednosť pred právnym poriadkom SR. Uvedené znamená, že pokiaľ majú tieto subjekty na základe Smernice čl. 14 Smernice 2004/48 garantovaný nárok na dostatočnú a primeranú náhradu trov konania, tak nemožno uskutočniť taký výklad vnútroštátneho právneho poriadku, ktorým by súd toto právo na náhradu trov konania značne obmedzil alebo odňal.

Uvedené vyplýva z Článku 14 Smernice, ktorý stanovuje, že: „Členské štáty zabezpečia, aby dostatočné a primerané trovy konania a iné výdavky, ktoré vynaložila úspešná strana, vo všeobecnosti znášala neúspešná strana, pokiaľ to umožňuje spravodlivosť.“

Dané vyplýva aj z celkového cieľa Smernice, ktorý je stanovený v Článku 3 Smernice, ktorý uvádza: „Členské štáty stanovia opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy potrebné na zabezpečenie vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ktorých sa týka táto smernica. ... Tieto opatrenia, postupy a prostriedky právnej nápravy musia byť účinné, primerané a odradzujúce ...“

Podstatou práva na náhradu trov konania garantovaného Článkom 14 Smernice je zabezpečiť, aby priznaná náhrada trov konania bola primeraná, a aby zodpovedala obvyklým nákladom na služby právneho zastúpenia. Je nepochybné, že v bežnej praxi uzatvárania zmlúv o poskytovaní právnych služieb spočívajúcich v zastupovaní subjektov pred súdmi sa obvykle dojednáva minimálne tarifná odmena advokáta určená podľa hodnoty sporu, ak nie vyššia, čo platí osobitne v prípade sporov majúcich pôvod v práve duševného vlastníctva.

Pokiaľ by došlo výkladom a aplikáciou vnútroštátneho práva k odňatiu alebo obmedzeniu nároku na náhradu trov, ktorý zodpovedá minimálnej obvyklej praxi a reálne uplatňovanými odmenami advokátov, išlo by jednoznačne o porušenie práva EÚ.

Aplikácia § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify v prípade sporov o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým a v ostatných prípadoch uvedených v týchto ustanoveniach advokátskej tarify

Obdobné výkladové problémy možno evidovať aj v prípade sporov, ktoré sa týkajú náhrady nemajetkovej ujmy v prípade smrti blízkej osoby (typicky v prípade smrti spôsobenej dopravnou nehodou) alebo aj v ostatných prípadoch sporov uvedených v predmetných ustanoveniach vyhlášky.

Spory o náhradu nemajetkovej ujmy sekundárnym obetiam dopravných nehôd majú takisto povahu štandardných majetkových sporov o náhradu škody, pre ktorý nie sú ustanovenia o ochrane osobnosti rozhodujúce. K ich aplikácii dochádza výlučne analogicky, v dôsledku absencie zodpovedajúcej právnej úpravy. Iba na základe tejto analógie však nemožno celý spor klasifikovať ako osobnostný. Keďže nárok sekundárných obetí nie je nárokom z ochrany osobnosti, nemožno podľa nášho názoru určovať tarifnú hodnotu veci podľa § 10 ods. 8 advokátskej tarify. Takto určená tarifná hodnota veci nielenže nezodpovedá povahe daných sporov, ale nezohľadňuje ani ich mimoriadnu náročnosť, a to najmä pre pozostalých.

Uvedené je zvýraznené aj tým, že pri výklade § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa uplatňuje eurokonformný výklad pojmu „škoda“ ako výklad extenzívny, aby bolo možné nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vôbec priznať. Rovnaký prístup by mal byť použitý aj vo vzťahu k náhrade trov právnej pomoci.

V tomto smere sa nestotožňujeme so závermi uvedenými v nálezoch Ústavného súdu SR, kde Ústavný súd SR posudzoval predmetnú otázku.⁷

Za správne a inšpiratívne považujeme závery, ktoré opakovane judikoval Ústavný súd ČR, kedy posudzoval obdobnú otázku týkajúcu sa výkladu § 8 a 9 Českej advokátskej tarify,⁸ kedy dospel k záverom, že nesprávne použitie tarifnej hodnoty pri určovaní nákladov konania môže znamenať porušenie základného práva na súdnu ochranu.⁹

Totožné závery sa týkajú aj ostatných sporov, ktoré sú uvedené v § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify. Neexistuje žiaden dôvod prečo by sa napríklad v konaní o náhradu škody z dôvodu nekalosúťažného konania alebo z dôvodu porušenia práva na obchodné tajomstvo nemalo postupovať podľa § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify.

Za osobitne zarážajúce považujeme aj to, že poslednou novelou advokátskej tarify sa okruh sporov, na ktoré by sa mali aplikovať odlišné pravidlá určovania náhrady trov právneho zastúpenia rozšíril o uplatňovanie nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.¹⁰

Aj v prípade týchto nárokov ide v konečnom dôsledku o uplatňovanie náhrady škody. Zároveň takto nastavenou právnou úpravou pri jej mechanickom uplatňovaní by sa jednoznačne zvýhodňoval štát ako subjekt zodpovedný za existenciu škody alebo nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci.

Aplikácia § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify v prípade sporov kde sa uplatňuje klasická peňažná pohľadávka by tak v konečnom dôsledku viedla k extrémnej nespravodlivosti. Správne určená tarifná hodnota veci by v takýchto prípadoch mala byť určená podľa § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify. ■

Záver

V prípade aplikácie § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify je podľa nášho názoru potrebné dôsledne rozlišovať či je predmetom konania osobnostné právo alebo klasická peňažná pohľadávka. Ak je predmetom konania presne vyčíslená pohľadávka z dôvodu bezdôvodného obohatenia alebo náhrady škody je potrebné na vec aplikovať § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify. Uvedený záver osobitne platí v prípadoch sporov majúcich pôvod v práve duševného vlastníctva s poukazom na Smernicu o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva. Obdobná situácia je aj v prípade sporov o náhradu ujmy spôsobenej smrťou blízkej osoby alebo uplatňovanie nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci keď v konečnom dôsledku nejde o uplatňovanie práva na ochranu osobnosti, ale o uplatňovanie náhrady škody a iba v dôsledku absencie zodpovedajúcej právnej úpravy sa uvedené spory subsumujú pod inštitút ochrany osobnosti.

7 Napr. IV. ÚS/352/2022 alebo III. ÚS 356/20024

8 Vyhláška Ministerstva spravodlnosti č. 177/1996 Sb.

9 Napr. nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 3362/2022, IV. ÚS 1788/2023, IV. ÚS 2108/2021 alebo III. ÚS 2338/2024

10 Zákon NR SR č. 514/2003 Z. z.

RESUMÉ**K aplikácii § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify**

Príspevok sa venuje problematike aplikácie § 10 ods. 8 a 9 advokátskej tarify. Osobitne sa venuje možnosti aplikácie uvedených ustanovení advokátskej tarify v prípade sporov týkajúcich sa práv duševného vlastníctva, ako aj v prípade sporov o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých a nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Zameriava sa na zmysel a účel tejto osobitnej právnej úpravy, z ktorého je následne možné s poukazom na teleologický a systematický výklad právnej normy a s prihliadnutím na princíp racionálneho zákonodarcu dospieť k záverom, kedy by sa uvedené ustanovenia advokátskej tarify aplikovať nemali, vrátane poukazu na možný rozpor týchto ustanovení advokátskej tarify s komunitárnym právom v prípade sporov duševného vlastníctva. Článok sa súčasne venuje aj posúdeniu vhodnosti aktuálnej platnej právnej úpravy upravujúcej rozhodovanie o trovách konania.

SUMMARY**Application of Section 10(8) and (9) of the Regulation on Attorneys' Fees and Compensations for the Provision of Legal Services**

The article deals with the application of Section 10(8) and (9) of the Regulation on Attorneys' Fees and Compensations for the Provision of Legal Services (the "Regulation"). It specifically deals with the possibility to apply the aforementioned provisions of this Regulation in disputes concerning intellectual property rights as well as in disputes concerning compensation for non-pecuniary damage to survivors and claims arising from liability for damage caused in the exercise of public powers. It focuses on the meaning and purpose of this special legal rule from which it is subsequently possible – with reference to the teleological and systematic interpretation of the legal norm and taking into account the principle of rational lawmaking – to draw conclusions as to when the aforementioned provisions of the Regulation should not be applied, including a reference to the possible conflict between these provisions of the Regulation and Community law in intellectual property disputes. The article also assesses the appropriateness of the existing legal regulation governing the decision on the costs of proceedings.

ZUSAMMENFASSUNG**Zur Anwendung des § 10 Absatz 8 und 9 des Rechtsanwaltstarifs**

Der Beitrag befasst sich mit der Problematik der Anwendung des § 10 Absatz 8 und 9 des Rechtsanwaltstarifes. Besondere Aufmerksamkeit wird der möglichen Anwendung der bezeichneten Bestimmungen des Rechtsanwaltstarifes im Falle der Streitigkeiten hinsichtlich geistiger Urheberrechte sowie im Falle der Streitigkeiten wegen Ersatz eines immateriellen Schadens der Hinterbliebenen und der Befriedigung der Ansprüche aus der Haftung für Schäden, verursacht bei der Ausübung der öffentlichen Gewalt, gewidmet. Der Autor konzentriert sich auf den Sinn und den Zweck dieser Sonderrechtsregelung, anhand welchen mit dem Hinweis auf teleologische und systematische Auslegung der Rechtsnorm und unter Berücksichtigung des Grundsatzes des rationalen Gesetzgebers folglich möglich ist, zu Schlussfolgerungen zu gelangen, wann die bezeichneten Bestimmungen des Rechtsanwaltstarifes nicht angewendet werden sollten, zugleich mit dem Hinweis auf möglichen Widerspruch dieser Bestimmungen des Rechtsanwaltstarifes zum Kommunitärrecht im Falle der Streitigkeiten wegen des geistigen Urheberrechtes. Der Artikel widmet sich zugleich auch der Beurteilung der Zweckmäßigkeit der aktuell geltenden Rechtsregelung, die die Entscheidung über die Prozesskosten regelt.

Profesionálne a osobné hranice v advokátskej praxi

Mgr. et Mgr. Ondrej Kubík, PhD.

Advokát dnes čelí nielen náročným právnym výzvam, ale aj situáciám, keď klienti prekračujú profesionálne hranice a zasahujú do jeho osobného priestoru. Tento článok ponúka psychologicko-právny pohľad na riziká citovej závislosti, projekcie a manipulatívneho správania klientov, ktoré môžu prerásť do etických či právnych problémov. Článok zároveň prináša niektoré praktické odporúčania, ako si advokát môže nastaviť pevné hranice, chrániť svoju integritu a zachovať si vnútornú rovnováhu aj v náročných prípadoch.

Úvod

Advokácia je náročná profesia, ktorá si od samého začiatku vyžaduje vysokú mieru dôvery medzi advokátom a klientom. Je kľúčová pri uplatňovaní ústavného práva na obhajobu a ochrane práv fyzických a právnických osôb v súlade s Ústavou SR a platnými právnymi predpismi.¹ Hoci

Mgr. et Mgr. Ondrej Kubík, PhD. je advokátskym koncipientom a súčasne doktorandom

Katedry trestného práva na Právnickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne.

je advokát viazaný pokynmi klienta, nie je povinný ich rešpektovať, ak sú v rozpore so zákonom – vtedy má povinnosť klienta vhodne poučiť.² Klient často prichádza s problémom, ktorý je právne, existenčne aj emocionálne náročný. V takomto zraniteľnom rozpoložení sa profesionálny vzťah môže začať posúvať za rámec právnej spolupráce. Klient opakovane narušuje osobný priestor advokáta. Advokát musí dbať na zachovanie dôstojnosti advokátskeho stavu a dodržiavať etické pravidlá komory.³ Je povinný konať s náležitou

odbornou starostlivosťou – čestne, svedomito, primerane a dôsledne uplatňovať všetko, čo považuje za prospešné v právnom záujme klienta.⁴

V informačnej spoločnosti sa čoraz viac stierajú hranice medzi profesionálnym a osobným. Moderné komunikačné technológie umožňujú klientom byť takmer nepretržite v kontakte s advokátom, čo zvyšuje aj riziko posunu profesionálneho vzťahu do intímnej, resp. závislej vzťahovej roviny. Niektorí klienti na osobu advokáta nevedome premietajú vlastné potreby a frustrácie, citovo sa naňho naviažu a očakávajú od neho viac než len právnu pomoc – vidia v ňom dôverníka, záchrancu či dokonca spasiteľa. Ide o psychologický obranný mechanizmus známy ako projekcia, pri ktorom si klient prenáša vlastné impulzy (napr. závislosť, hnev) na druhú osobu a stráca schopnosť vnímať vzťah v profesionálnych hraniciach.⁵ Takáto nezdravá vzťahová dynamika sa môže vyskytnúť u klientov s neurotickým osobnostným profilom. V iných prípadoch môže ísť o klientov vykazujúcich niektorú z plne rozvinutých porúch osobnosti.⁶

V takomto prípade sa môže osoba advokáta stať v očiach osobnostne narušeného klienta náhradnou postavou, na ktorú sa postupne patologickým spôsobom citovo fixuje. Očakáva od neho rolu partnera, terapeuta či dokonca duchovného opatrovateľa. Klienti s narušenými vzťahovými väzbami často nerešpektujú osobné hranice ostatných. Odmietnutie advokáta môžu vnímať ako osobné zavrhnutie, následkom čoho dochádza k narušeniu dôvery a profesionálneho

1 § 1 ods. 1 zák. č. 586/2023 (Zákon o advokácii).

2 § 18 ods. 1 zák. č. 586/2023 (Zákon o advokácii).

3 § 18 ods. 3 zák. č. 586/2023 (Zákon o advokácii).

4 § 18 ods. 2 zák. č. 586/2023 (Zákon o advokácii).

5 HERETIK, A.: *Forenzná psychológia*. 4. vydanie. Bratislava: Lindeni, 2019, s. 160.

6 HOSÁK, L. – HRDLIČKA, M. – LIBIGER, J. a kol.: *Psychiatrie a pedopsychiatrie*. Praha: Karolinum, 2019, s. 314

7 KUBÍK, O.: *Investigatívna psychológia*. 3. vydanie. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 276.

8 § 22 ods. 1
zák. č. 586/2023
(Zákon o advokácii).

rámca. Cieľom psychickej manipulácie je získať od druhého niečo na základe emočného nátlaku, čo by inak dobrovoľne sám nikdy neposkytol.⁷ V prípade ak manipulatívne správanie považuje advokát za prejav narušenia nevyhnutnej dôvery medzi ním a klientom, je oprávnený odstúpiť od zmluvy o poskytovaní právnych služieb.⁸

Typickým prejavom narušenia osobných hraníc advokáta je snaha klienta o nepretržitý osobný či elektronický kontakt, často mimo oficiálneho pracovného času, sprevádzaný emočnými výlevmi alebo intímnymi vyznaniami naznačujúcimi túžbu po väčšom zblížení. Advokáti môžu v praxi čeliť vnútornej dileme: zachovať si profesionálnu neutralitu a riskovať nepochopenie, alebo ustúpiť emočnému tlaku a manipulácii klienta a ohroziť tak vlastnú profesijnú integritu. Každý zodpovedný advokát by mal mať popri nastavenom právnom rámci spolupráce jasne stanovené osobné hranice. Ich prípadné porušenie môže viesť nielen k jeho vyhoreniu, ale aj k možným etickým a reputačným dôsledkom.

Charakteristiky rizikových klientov: varovné signály v správaní už pri prvom kontakte

Nie každý klient, ktorý prekračuje osobné a profesijné hranice advokáta tak robí vedome a so zlým úmyslom manipulátora. Mnohí zúfalí klienti do advokátskej kancelárie prichádzajú s psychologickými traumami a nevládnutými emóciami, ktoré nedokážu kontrolovať, hoci by chceli a trápia sa kvôli tomu. Na druhej strane sa však v praxi môžu vyskytovať manipulatívni klienti s nápadnými črtami narcistickej, hraničnej (emočne nestabilnej) a histriónskej osobnosti. Ich správanie už pri prvom kontakte často naznačuje možné problémy. Advokát by si mal tieto prejavy pozorne všimnúť a urobiť všetky potrebné preventívne opatrenia, s cieľom predísť budúcim konfliktom.

Následne sú uvedené niektoré základné charakteristiky manipulatívnych klientov:

- *Narcistický klient presadzuje svoju výnimočnosť, neznesie akúkoľvek kritiku, požaduje osobitné zaobchádzanie a okamžitú dostupnosť. Advokáta vníma ako nástroj na dosahovanie svojich cieľov a očakáva jeho slepú lojalitu.*
- *Emočne nestabilný klient vykazuje silnú citovú závislosť. Prechádza od idealizácie k devalvácii, neprimerane sa snaží nadviazať blízkosť, dožaduje sa odpovedí mimo pracovného času a reaguje výčitkami či sebalútosťou.*
- *Histriónsky klient potrebuje neustálu pozornosť. Dramatizuje, používa expresívny jazyk, často flirtuje a snaží sa vytvoriť intímnu atmosféru, čím narúša profesionálnu rovnováhu.*

Spoločným znakom týchto manipulatívnych klientov je, že nehľadajú len právne zastúpenie, ale chcú získať neprimeranú psychickú oporu, potvrdenie vlastnej hodnoty a náhradu za iné neuspokojené vzťahy.

Pri prvom kontakte s klientom by si mal advokát u klienta všimnúť výskyt týchto prejavov správania:

- *Nátlaková komunikácia: Vytrvalosť klienta, ktorý sa dožaduje okamžitých riešení, neschopný ukončiť hovor, zahlučuje detailmi a emočnými výlevmi. Už prvý kontakt môže u advokáta vyvolať pocit výraznejšieho psychického vyčerpania.*
- *Opakované snahy o testovanie osobných hraníc: Klient opakovane skúša, či advokát odpovie na jeho otázky večer, cez víkend alebo cez sviatok. Ak to advokát raz urobí, klient si to začne nárokovvať ako štandard jeho nepretržitej dostupnosti.*
- *Zameranie na vzťah namiesto predmetu riešenia právnej veci: Namiesto právneho problému rieši klient atmosféru, vzťahovú kvalitu a vlastné pocity voči osobe advokáta.*

Rozpoznanie týchto nápadných prejavov hneď na začiatku spolupráce s klientom je kľúčové pre preventívne opatrenia. Identifikácia prejavov umožňuje advokátovi včas nastaviť hranice a predísť tak manipulácii, strate neutrality či emočnému vyčerpaniu.

Žijeme v dobe digitalizácie a elektronizácie, z čoho vyplýva, že čoraz viac klientov predpokladá, že advokát bude dostupný „na počkanie“, „vždy“, „okamžite“, a to bez ohľadu na čas, deň, resp. formu komunikačného kanálu. Vo výsledku dochádza k multikanálovému tlaku zo strany klienta: e-mail, textové sms správy, WhatsApp, Facebook messenger, prípadne nevyžiadané komentáre na súkromných profiloch advokáta na sociálnych sieťach. Takéto nevyžiadané zásahy často prichádzajú vo večerných hodinách, cez víkendy alebo tesne po tom, čo advokát

zverejní na sociálnej sieti nejaký súkromný obsah. V extrémnych prípadoch sa správanie citovo fixovaného klienta môže blížiiť až k napĺňaniu znakov stalkingu. V extrémnych prípadoch môže klient advokáta sledovať fyzicky a zámerne vyhľadávať jeho prítomnosť (napr. pri nákupoch, na benzínových pumpách a pod.), kontaktovať ho cez tretiu osobu (tzv. *stalking by proxy*) alebo ho opakovane oslovovať elektronickými komunikačnými prostriedkami proti jeho vôli. Takéto konanie môže obmedzovať advokáta v bežnom živote a niektorých prípadoch napĺňať znaky nebezpečného prenasledovania, resp. nebezpečného elektronického obťažovania.⁹

Manipulatívny klient môže využívať viackanálový prúd správ, ktorý sa stáva chaotickým a zahľucujúcim: klient mieša právne podnety s osobnými výčitkami, urážkami či citovými výlevmi smerovanými na osobu advokáta a túžbou sa s ním stretnúť. Preto je nevyhnutné hneď na začiatku spolupráce nastaviť jasné pravidlá komunikácie – preferovaný kanál, reakčné časy a vecnú formu. V zmluve by malo byť výslovne uvedené, že advokát neodpovedá mimo pracovných hodín ani cez sviatky a že kontakt mimo dohodnutých ciest nebude považovaný za súčasť právneho zastupovania. Tieto preventívne opatrenia chránia nielen osobnú integritu advokáta, ale aj rámec profesionálneho vzťahu založeného na dôvere a rešpekte a nie na emocionálnom nátlaku a neustálej povinnosti byť dostupným.

Znaky emocionálnej závislosti klienta na advokátovi

Niektorí klienti nehľadajú čisto iba právnu pomoc, ale aj emocionálne zázemie a vnútornú istotu. Postupne sa citovo fixujú na advokáta, ktorý sa pre nich stáva ústrednou postavou pri zvládaní všetkých životných ťažkostí. Táto fixácia môže však prerásť do škodlivého správania, najmä v prípade ak emočne labilný klient nezvláda psychickú záťaž a v advokátovi hľadá viac, než mu právom prislúcha. Takéto správanie sa môže vyskytnúť aj v iných pomáhajúcich profesiách.¹⁰ V náročných životných situáciách, ako napr. nevera, rozvod, trestné stíhanie či spory o starostlivosť o deti – sa advokát často stáva jediným stabilným bodom v chaotickom svete klienta. V takomto strese dochádza k nežiaducemu presunu roly: klient si do advokáta premieta svoje emocionálne, existenčné či intímne potreby, ktoré ďaleko presahujú rámec právnej pomoci.

V prípade emočne nestabilného klienta sa v jeho komunikačnom vzorci často objavuje cyklus: najprv advokáta extrémne idealizuje ako výnimočnú a dokonalú osobu, ktorá mu prináša nádej a bezpečie, následne devaluje, potom obviňuje a napokon sa za svoje správanie ospravedľňuje. Tento cyklický vzorec sa môže opakovať niekoľkokrát, pričom ho sprevádza nápadne citovo podfarbený jazyk, emočné výlevy či intímne vyznania klienta typu: „Vďaka vám som znova našiel seba,“ alebo „Zalúbila som sa do vás...“.

Impulzívny alebo hraničný typ osobnosti klienta sa bude prejavovať výbuchmi hnevu, dramatickými reakciami, nadmernou potrebou zdôrazňovať intenzívnosť vzťahu s advokátom a manifestovaním strachu z opustenia. Inokedy sa môžu objaviť dokonca výhražné správy o sebaopoškodzovaní klienta, ktorého cieľom je advokáta k sebe citovo pripútať prostredníctvom vyvolávania pocitov viny a zodpovednosti.

Emočne nestabilný klient môže začať advokáta glorifikovať, vnímať ho ako toho, kto jediný rozumie hĺbke jeho životného utrpenia. Zo strany klienta sa tiež môžu vyskytovať rôzne religiózne výlevy („boli ste mi zoslaný z neba“), ktoré sú prejavom vedomej či nevedomej projekcie, ale v niektorých prípadoch môže ísť o príznak psychózy, pri ktorej dochádza k strate kontaktu klienta s realitou. Advokát môže stratiť svoju objektivitu a stáva sa tak súčasťou klientovho psychopatologicky vytváraného scenára, v ktorom nesie zodpovednosť za jeho životné rozhodnutia a deformované interpretácie objektívnej skutočnosti.

Istým rizikovým momentom je, keď klient očakáva plnú citovú angažovanosť advokáta a v prípade, že ju nedostáva, reaguje pasívne-agresívne, výčitkami, sebalútosťou či citovým vydieraním. Komunikácia s klientom sa tak presúva z vecnej roviny do emocionálneho zápasu, v ktorom klient testuje empatiu a osobné hranice advokáta, často v témach nesúvisiacich s riešeným právnym prípadom. Citovo pripútaný klient reaguje na odmietnutie sklamaním a môže si vytvoriť ilúziu očakávania bližšieho vzťahu s advokátom, ktorého sa vytrvalo dožaduje. V extrémnom prípade sa odmietnutý klient môže uchýľovať k systematickému tlaku, vrátane podávania rôznych účelových sťažností a vykonštruovaných trestných oznámení s cieľom advokáta diskreditovať.

9 IVOR, J. – POLÁK, P. – ZÁHORA, J.: *Trestné právo hmotné II. Osobitná časť*. 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, s. 494 – 498.

10 VÁGNEROVÁ, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2008, s. 50.

- 11 CHERRY, K.: *How to Recognize Passive-Aggressive Behavior and how to respond*. 2025. [online] <https://www.verywell-mind.com> [cit. 22. 4. 2025]. Dostupné na <https://www.verywell-mind.com/what-is-passive-aggressive-behavior-2795481>

- 12 KIVISTO, A. J. – KIVISTO, K. L.: *Risk Management with Clients Who Stalk, Threaten, and Harass Mental Health Professionals*. 2018. [online] <https://psychiatryonline.org/> [cit. 23. 4. 2025]. Dostupné na <https://psychiatryonline.org/doi/10.1176/appi.psychotherapy.20180034>

Znaky pasívno-agresívneho správania klienta

Jedným z najvyčerpávajúcejších prejavov narušenej profesijnej vzťahovej dynamiky je neustále pasívno-agresívne správanie klienta, ktorý sa domáha pozornosti advokáta. Navonok pôsobí nevinne či neutrálne, no v skutočnosti ide o nepriamy prejav odporu alebo vedomého, resp. podvedomého nátlaku, ktorým sa manipulatívny klient snaží ovplyvniť správanie advokáta.¹¹

Klient často reaguje impulzívne, plačom alebo nepriamo vyjadruje odpor voči odmietnutiu či neutrálnemu postojovi advokáta, ktorý nie je reaktívny. Namiesto otvoreného konfliktu klient používa manipulatívny tón s cieľom narušiť advokátove hranice a vyvolať uňho emocionálnu reakciu najmä vtedy, keď advokát dôsledne nastavuje profesionálny rámec (odpovede len v pracovnom čase, odmietnutie diskutovať na osobné témy a pod.). Zdanlivo nevinné prosby ako „viem, že ste zaneprázdnený, ale ste moja jediná nádej“ majú v začiatkoch testovať ochotu advokáta ustúpiť a slúžiť ako manipulatívny nástroj na postupné prekročenie rozsahu dohodnutých pravidiel profesionálnej komunikácie.

Ak si advokát udrží v tejto prvotnej fáze profesionálny odstup, manipulatívny klient môže prejsť do následnej fázy tzv. morálneho apelovania, keď vyvíja emočný tlak výčitkami alebo odvolávaním sa na vyššie hodnoty: „nie ste predsa iba advokát, ale ste aj súcitný a empatický človek“, „čakal(a) som od Vás naozaj viac hlbšieho porozumenia“. Za zdanlivou rozčítanosťou klienta sa v skutočnosti skrýva pasívna agresia. Klient útočí využívajúc napr. ironický jazyk s cieľom vyvolať v advokátovi pochybnosti o opodstatnenosti vlastného profesionálneho konania. Tento typ manipulácie spochybňovaním druhých je typický aj pre osoby s narcistickými črtami, ktoré druhých ovládajú cez ich pocity viny.

V iných prípadoch môže manipulatívny klient použiť zdanlivo vznešený, religiózne zafarbený jazyk – odvoláva sa na duchovné či morálne princípy, tvrdí, že advokát „stratil ľudskosť“ alebo „nepočuje volanie srdca“, keď s ním chce klient zdieľať viac ako len právny prípad. Hoci jazyk klienta môže na prvý pohľad pôsobiť kultivovane, ide o formu emočného nátlaku, ktorého cieľom je vyvolať v advokátovi vinu a emocionálne ho vtiahnuť do osobného vzťahu s klientom.

V neskoršej fáze môže správanie manipulatívneho klienta prerásť až do priameho obťažovania. Advokát je bombardovaný nevyžiadanými správami klienta, ktorý opakovane otvára uzatvorené témy a vyvoláva pocity viny či osobnej zrady, najmä ak advokát odmietol osobnejšie zblíženie sa s klientom. Za týmto správaním často nestojí len zúfalstvo klienta, ale jeho obsedantná snaha získať nad advokátom úplnú psychologickú kontrolu. Cieľom je, aby sa advokát cítil zodpovedný za psychický stav klienta, čo je absolútne neprípustné, neetické a dlhodobo neudržateľné. Preto je kľúčové, aby advokát včas rozpoznal prvotné pokusy o manipuláciu a nenechal sa klientom vtiahnuť do emocionálnej pasce.

Nastavené hranice nie sú prejavom bezcitnosti advokáta, ale sú znakom racionálne podmienenej zodpovednosti, sebazáchovy a profesionálnej zrelosti. Vzťah medzi advokátom a klientom nemôže byť nezdravo asymetrický a už vôbec nie emocionálne parazitický. Podobné riziká hrozia aj ďalším odborníkom z pomáhajúcich profesií – psychológom, psychiatrom či terapeutom, pre ktorých je tento typ klienta veľkým problémom.¹²

Projekcia a konštruovanie subjektívnych domnienok pod vplyvom nezdravej fixácie klienta na advokáta

Jedným z varovných znakov narušenej spolupráce medzi advokátom a klientom je situácia, keď sa klient prestane sústrediť na právnu vec a začne do osobného vzťahu s advokátom vnášať vlastné predstavy, potreby a domnienky, ktoré s prípadom nesúvisia. Tento jav sa označuje ako projekcia a znamená, že klient si vytvára idealizovaný obraz osoby advokáta, ktorý nezodpovedá realite, ale reflektuje jeho vnútorné potreby a subjektívne priania, ktorých súčasťou môže byť aj túžba po osobnom zblížení sa s advokátom. Pod vplyvom nezdravej fixácie môže klient začať systematicky sledovať aktivity advokáta na sociálnych sieťach, pripisovať jeho príspevkom osobný význam, ukladať si fotografie či citáty a vnímať ich ako určité „signály“. Bežné príspevky advokáta na sociálnych sieťach týkajúce sa napríklad dovolenky môžu byť paranoidne ladeným klientom interpretované ako znak porušenia lojality a dôvery. Ak klient začne komentovať

súkromný profil advokáta, ako keby bol blízkou osobou, ide o príklad jasného prekročenia osobných hraníc. Vzťahovateľný klient má tendenciu čítať medzi riadkami a domýšľať si rôzne skryté odkazy. V iných prípadoch sa môže mylne domnievať, že verejné vyjadrenia advokáta sú o ňom, a reaguje výčitkami, obviňovaním alebo emocionálne zafarbenými komentármi, ktorými obviňuje advokáta z neprofesionálnosti.

Projekcia sa často spája s impulzívnou žiarlivosťou a súťažením manipulatívneho klienta o pozornosť s inými klientmi. Manipulatívny klient môže nadobudnúť až bludné presvedčenie, že advokát venuje viac pozornosti iným klientom. Môže začať žiarliť, že advokát venuje viac času rodine, než jemu. Stačí nepriama zmienka advokáta o inom klientovi či bežné poďakovanie tretej osobe advokáta do telefónu v prítomnosti klienta a ten to vníma ako osobné odmietnutie advokáta venovať mu všetok svoj osobný čas. Advokát sa tak stáva projekčným plátnom, na ktoré klient premieta svoje nenaplnené potreby, citové zranenia a neprimerané očakávania – a viní ho za ich nenaplnenie.

Udržať si zdravý odstup a zároveň predísť otvorenému konfliktu s takýmto klientom si zo strany advokáta vyžaduje vysokú mieru asertivity a schopnosti sebakontroly. V opačnom prípade hrozí, že klient situáciu zneužije a neskôr podá účelovú sťažnosť či obvinenia alebo spúšťa voči advokátovi očierňovaciu mediálnu, diskreditačnú kampaň.¹³ Na túto situáciu je nevyhnutné zareagovať včas jasnou korekciou nepravdivých domnienok klienta, návratom k jadru právneho prípadu, odmietaním rozvíjať osobné témy klienta a prípadne, ak sa situácia nezlepší, okamžitým ukončením zmluvného vzťahu právneho zastupovania, s odôvodnením narušenia profesionálnej integrity a etiky.

Citový prenos klienta na advokáta

Citový prenos klienta smerom na advokáta predstavuje psychologický jav, ktorý sa v advokátskej praxi môže objaviť nenápadne, no so závažnými dôsledkami. Klient si do vzťahu s advokátom môže prenášať napríklad vlastné nevyriešené emócie a implicitné úsudky z minulých vzťahov – najčastejšie z prostredia rodiny, partnerských vzťahov alebo autorít, ktoré potom nevedomky vnáša do spolupráce s advokátom. V praxi to znamená, že advokát sa – často bez svojho vlastného pričinenia – stáva pre klienta v podstate zástupnou vzťahovo významnou osobou, voči ktorej sa zo strany klienta viažu rôzne pozitívne alebo negatívne pocity, ktoré však nemajú nič spoločné s podstatou právneho vzťahu medzi klientom a advokátom.¹⁴

Pozitívny prenos sa môže u klienta prejavovať idealizáciou osoby advokáta, vnímaním jeho výnimočnosti ako jediného, kto klientovi skutočne rozumie a kto mu poskytuje nielen právnu pomoc, ale aj emocionálnu oporu a ľudskú blízkosť. Klient v tomto prípade môže posilať zaliečavo vďačné alebo intímne ladené osobné správy, používa expresívny citový jazyk („iba vďaka vám znova verím mužom, taký by mali byť všetci“, „nikoho ako vy som predtým nestretla/nestretol“) a má tendenciu udržiavať nevyžiadaný a jednostranný kontakt aj mimo pracovného rámca, bez akéhokoľvek právneho základu.

V prípade negatívneho prenosu klient v advokátovi vidí niekoho, kto ho citovo zranil. Obviňuje ho z nedostatočnej starostlivosti, zo zatajovania informácií, z neochoty, alebo dokonca zo zrad. Takýto klient reaguje ironicky, pod vplyvom emočnej dysregulácie, s výčitkami alebo formou pasívnej agresie, pričom často ignoruje, že advokát koná striktne v rámci zákona a v rozsahu dojedanej zmluvy o rozsahu poskytovania právnej pomoci.

Na prejavy citového prenosu by advokát nemal nikdy reagovať osobnými poznámkami, ale mal by zachovávať racionálny, formálny jazyk. Mal by sa držať právneho riešenia veci a v prípade potreby by mal manipulujúcemu klientovi dôraznejšie naznačiť, že niektoré témy nespádajú do rámca právnej pomoci, ale zasahujú do súkromia advokáta. Ak sa prenos klienta smerom k advokátovi ešte viac prehĺbi a začne výraznejšie ovplyvňovať kvalitu právneho vzťahu, odporúča sa konzultácia advokáta s odborníkom (psychológ, psychiater) alebo okamžité ukončenie spolupráce s klientom.

Citový prenos je do určitej miery prirodzený a normálny jav vyskytujúci sa v každej sociálnej interakcii, kde je jeden človek v roly autority a druhý očakáva pomoc. V advokácii však môže mať citový prenos deštruktívne dôsledky tak klienta, ktorý nedosiahne prostredníctvom nej

13 New York City Bar. Legal Referral Service. False Accusations-Defamation of Character by Libel or Slander. 2025. [online] <https://www.nycbar.org/> [cit. 23. 4. 2025]. Dostupné na <https://www.nycbar.org/-get-legal-help/article/personal-injury-and-accidents/false-accusations/>

14 SILVER, M. S.: *How to contend with difficult & demanding clients who undermine their lawyer's best efforts & jeopardize their own case*. 2021. [online] <https://attorney-at-lawmagazine.com/> [cit. 22. 4. 2025]. Dostupné na <https://attorneyatlaw-magazine.com/practice-management/how-to-contend-with-difficult-demanding-clients>

naplnenie svojej potreby blízkosti, aj pre advokáta, ktorý môže byť vystavený nepodloženým sťažnostiam, účelovým obvineniam alebo nadmernému emočnému vyčerpaniu. Profesionálny odstup, jasná a vecná komunikácia sú preto nielen etickou povinnosťou každého advokáta, ale aj nástrojom ochrany jeho osobnej a profesijnej integrity.

Vzťah advokáta a klienta má byť založený na dôvere, diskretnosti a odbornosti. Nesmie však prerásť do osobnejšej, citovej roviny – jeho rámec určuje zmluva o právnom zastúpení a Etický kódex. Akékoľvek narušenie týchto hraníc prináša riziko nedorozumení, ale aj vážne právne a etické dôsledky, ktoré môžu ohroziť ďalší výkon praxe advokáta a jeho verejný obraz. Ak manipulatívny klient začne prekračovať profesionálny rámec nadmerným kontaktom, osobnými vyznaniami či očakávaniami emocionálnej blízkosti, dostáva advokáta do roly, ktorú si nevybral. Namiesto právneho riešenia klient hľadá dôverníka, čím dochádza k erózii profesijnej neutrality. Advokát tým stráca objektivitu, vzniká dojem jeho zaujatosti a oslabuje sa jeho dôveryhodnosť nielen voči klientovi, ale aj voči súdu či iným stranám konania. V krajných prípadoch to môže viesť k sťažnostiam na komoru, kde klient subjektívne tvrdí, že bol zanedbaný alebo oklamán – bez ohľadu na skutočný obsah komunikácie.

Odmietnutý klient môže byť citovo zranený a môže následne vytvoriť účelový naratív obete, v ktorom advokáta vykresľuje ako niekoho, kto ho najprv „zachránil“ a potom „surovo a bezcitne opustil“. Hoci mohlo ísť zo začiatku o štandardný výkon právnej pomoci, klient môže neskôr zámerne vytrhnúť z kontextu súkromné alebo neformálne odpovede advokáta a použiť ich ako údajný dôkaz o porušení advokátovej etiky. Z toho dôvodu je dôležité, aby sa komunikačná os advokáta s klientom realizovala po vopred dohodnutej línii a určenom kanáli. Z vyššie uvedených dôvodov je kľúčové, aby si každý advokát hneď od začiatku dôsledne nastavoval jasný profesionálny rámec komunikácie, vyhýbal sa neformálnym a osobne zafarbeným reakciám, ktoré by si mohol klient vysvetliť ako možný náznak intímneho zblížovania.

Praktické odporúčania advokátom, ako postupovať s manipulatívnymi klientmi

Výkon advokácie si okrem právnej expertízy vyžaduje aj psychickú odolnosť a schopnosť udržať si profesionálny odstup. Ak klient prekračuje komunikačné, emocionálne alebo profesionálne hranice, advokát musí reagovať pohotovo, systematicky a najlepšie preventívne. Základom je jasné nastavenie rámca spolupráce už od prvého kontaktu s klientom. V tejto súvislosti je na mieste zmluvne vymedziť rozsah právnej pomoci, preferované komunikačné kanály, časovú dostupnosť a upozorniť klienta, že advokát nie je terapeut, ani dôverník. Vhodné sú štandardizované zmluvné formulácie, napríklad, že advokát nereaguje mimo pracovného času, nekomunikuje cez súkromné aplikácie (WhatsApp, Facebook messenger, Signal a pod.) a neodpovedá na podnety, ktoré nesúvisia s predmetnou právnou vecou klienta.

Počas komunikácie s klientom je nevyhnutné zachovávať formálny a vecný tón. Ak sa vyskytujú citové výlevy klienta či náznaky idealizácie, treba sa vyhnúť akémukoľvek emocionálnemu angažovaniu sa. Aj nevinne mienenú reakciu advokáta môže neskôr klient interpretovať ako potvrdenie intímnejšieho citového vzťahu s ním. Je potrebné držať sa pravidiel: ak správa klienta neobsahuje riešenie právnych otázok, nie je dôvod na odpoveď. Rovnako dôležité je dôsledne odmietaať s klientom rozoberať osobné témy. Ak klient hovorí o stratách, víziách či vzťahoch, odporúča sa stručne a zdvorilo komunikáciu vrátiť k veci, napríklad vetou: „Z právneho hľadiska je podstatné, čo vieme preukázať dôkazmi. K emocionálnym aspektom sa neviem vyjadriť.“

Ak sa frekvencia správ klienta zvyšuje a tón sa mení (prechod od vďačnosti k výčitkám či pasívnej agresii), je nevyhnutné začať dôsledne dokumentovať komunikáciu chronologickým záznamom e-mailov, SMS a iných kontaktov – tieto záznamy môže neskôr advokát použiť pri sťažnosti alebo pokuse klienta o jeho diskreditáciu. Pri systematickom narušovaní dôvery, emočnom nátlaku či opakovanom prekračovaní osobných hraníc advokáta je potrebné zvážiť odstúpenie od právneho zastupovania. Nejde o zlyhanie, ale o ochranu profesijnej integrity advokáta. Klienta je vhodné už na začiatku upozorniť, že advokát si vyhradzuje právo spoluprácu ukončiť za splnenia určitých zmluvne dojednaných podmienok. Odstúpenie od zmluvy o poskytovaní právnych služieb by malo byť klientovi oznámené písomne, stručne a s uvedením konkrétnych

dôvodov. V obzvlášť náročných prípadoch je vhodné vyhľadať externú pomoc, napr. konzultáciu s kolegom, psychológom alebo príslušným etickým orgánom komory, ktorý môže advokátovi pomôcť pri zvolení najvhodnejšieho postupu.

Formulácie v zmluve o právnom zastupovaní na účely ochrany profesijného rámca vzťahu advokáta s klientom

V komunikácii s manipulatívnym klientom nestačí len odborný nadhľad, ale súčasne je dôležité mať vytvorené právne nástroje, ktorými si advokát nastavuje hranice a chráni sa pred psychickou záťažou, reputačnými rizikami či etickými nedorozumeniami. Nasledujúce vzorové formulácie slúžia ako praktická pomôcka pre advokátov pri úvodnom nastavení pravidiel spolupráce, komunikácii s klientom v úvodnej fáze, ako aj pri potrebe profesionálne a dôstojne ukončiť zastúpenie v prípade narušenia dôvery.

Zmluvné ustanovenie o komunikácii a dostupnosti:

„Advokát bude s klientom komunikovať výlučne prostredníctvom dohodnutých komunikačných kanálov (napr. e-mail, telefonicky počas pracovných hodín). Klient berie na vedomie, že advokát nie je povinný reagovať na správy doručené mimo pracovného času, počas víkendov alebo sviatkov. Komunikácia mimo dohodnutých kanálov nebude považovaná za súčasť právneho zastúpenia.“

Ustanovenie o nastavení osobných a profesionálnych hraníc advokáta:

„Zmluvné strany sa dohodli, že právna pomoc sa poskytuje výlučne v súvislosti s právnym prípadom klienta. Advokát nie je povinný vstupovať do osobných, vzťahových, emocionálnych alebo duchovných tém klienta, ktoré presahujú rámec predmetu právneho zastúpenia.“

Ustanovenie o ochrane osobných hraníc a práve odstúpiť od zmluvy o poskytovaní právnych služieb:

„Ak dôjde k opakovanému narušeniu profesionálneho vzťahu zo strany klienta, najmä nerešpektovaním dohodnutých komunikačných pravidiel, zasahovaním do osobného súkromia advokáta alebo nevhodnou komunikáciou, advokát si vyhradzuje právo odstúpiť od zmluvy. Klient berie na vedomie, že takéto konanie môže viesť k predčasnemu ukončeniu právneho zastúpenia.“

Vzor úvodnej komunikácie s klientom (e-mail/textová správa)

„Vážený pán/pani XY, ďakujem za prejavenu dôveru pri výbere právneho zástupcu. Dovoľujem si vás stručne oboznámiť s rámcom našej spolupráce. Komunikovať budeme výlučne prostredníctvom e-mailu a počas pracovných dní v čase od 9:00 do 17:00. Mimo tohto času správy nevybavujem. Neodborné, osobné alebo súkromné otázky nebudú predmetom odpovedí, nakoľko právna služba sa vzťahuje výlučne na vec, ktorú budeme riešiť. Ďakujem za porozumenie a korektnú spoluprácu.“

Vzor písomného odstúpenia od zmluvy o poskytovaní právnych služieb

„Vážený pán/pani XY, týmto Vám oznamujem, že v súlade s článkom X zmluvy o poskytovaní právnych služieb zo dňa [dátum] odstupujem od ďalšieho poskytovania právnej pomoci. Dôvodom je opakované porušovanie rámca profesionálnej komunikácie, nerešpektovanie dohodnutých pravidiel a narušenie vzájomnej dôvery. Napriek opakovanej snahe zachovať korektný vzťah došlo zo strany klienta k správaniu, ktoré prekračuje hranice právneho zastúpenia a predstavuje neprimeranú osobnú záťaž pre výkon mojej činnosti. Týmto považujem zmluvu za ukončenú ku dňu doručenia tohto oznámenia. V prípade potreby Vám odporúčam obrátiť sa na iného advokáta podľa vlastného výberu.“

Záver

Advokácia predstavuje náročnú a zodpovednú právnu profesiu, ktorej poslaním je pomáhať v právne zložitých životných situáciách. Na rozdiel od iných pomáhajúcich povolání má však úloha advokáta jasne ohraničený právny rámec rozsahu pôsobenia. Advokát je v prvom rade

profesionál, ktorý disponuje znalosťami práva. Rieši konflikty racionálne, zákonne a v súlade s etickým kódexom. K najrizikovejším momentom patria situácie, keď klient prekračuje rámec profesionálneho vzťahu s advokátom a začne budovať emocionálne asymetrickú vzťahovú dynamiku spojenú so závislosťou, idealizáciou, náboženskými symbolmi či citovým nátlakom na advokáta. Typickými prejavmi sú nevyžiadaná multikanálová komunikácia, moralizovanie, výčitky či pokusy o narušenie osobného priestoru advokáta. Takéto správanie ohrozuje základné piliere výkonu advokácie: jej objektivitu, nezávislosť, etickú neutralitu a psychickú odolnosť. Včasné rozpoznanie týchto vzorcov a dôsledné nastavenie osobných hraníc je preto nevyhnutné pre zachovanie kvality služieb aj udržanie osobnej integrity advokáta. Advokát má pritom nielen právo, ale v istých prípadoch aj povinnosť ukončiť právne zastúpenie, najmä ak dôjde k závažnému porušeniu dôvery alebo k systematickému obťažovaniu jeho osoby klientom.

Profesijná zrelosť advokáta spočíva aj v schopnosti zachovať si vnútorný odstup, pracovať s potrebnou dávkou empatie, ale súčasne sa nenechať vtiahnuť do emocionálneho chaosu klienta. Skutočná právna pomoc vychádza z jasne stanovených profesijných zásad, racionálnej komunikácie a vedomého odmietnutia prevziať zodpovednosť za to, čo advokát nemá, a ani nemôže niesť. Ochrana osobných hraníc advokáta nie je výrazom odmietania klienta, ale predstavuje základný predpoklad zachovania profesijnej dôstojnosti, duševnej rovnováhy a schopnosti dlhodobo vykonávať túto náročnú, no nenahraditeľnú profesiu. ■

RESUMÉ

Profesionálne a osobné hranice v advokátskej praxi

Článok sa venuje problematike zachovávaní osobných a profesijných hraníc pri výkone advokátskej praxe v situáciách, keď klient prekračuje rámec štandardného právneho vzťahu. Poukazuje na prejavy manipulatívneho správania sa klienta, analyzuje ich psychologické pozadie a etické dôsledky pre advokáta. Zároveň ponúka konkrétne odporúčania, ako si advokát môže zachovať odbornú integritu, vnútorný odstup a osobnú rovnováhu — bez straty empatie a ľudskej citlivosti.

SUMMARY

Professional and Personal Boundaries in Legal Practice

The article deals with the issue of maintaining personal and professional boundaries in the practice of law in situations where clients go beyond standard legal relationships. It refers to the signs of manipulative behaviour on the part of clients, analyses their psychological background and ethical consequences for lawyers. At the same time, it offers specific recommendations on how lawyers can maintain their professional integrity, inner distance and personal balance without losing empathy and human emotionality.

ZUSAMMENFASSUNG

Berufsmäßige und persönliche Grenzen in der Rechtsanwaltspraxis

Der Artikel widmet sich der Bewahrung von persönlichen und berufsmäßigen Grenzen bei der Ausübung der Rechtsanwaltspraxis in Fällen, wann der Kunde den Rahmen eines standardmäßigen Rechtsverhältnisses überschritten hat. Er verweist auf Erscheinungen eines manipulativen Verhaltens des Kunden, analysiert dessen psychologischen Hintergrund und etische Konsequenzen für den Rechtsanwalt. Er bietet zugleich auch konkrete Empfehlungen zur Bewahrung der beruflichen Integrität, der inneren Distanz und des persönlichen Gleichgewichtes an, ohne dabei Empathie und menschliche Empfindungsfähigkeit zu verlieren.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

**K právu odvolacieho súdu
odchýliť sa od svojich pôvodných
záverov a právnych názorov
v konaní**

V praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušovacom rozhodnutí vysloví určitý právny názor či cez prizmu kasačnej záväznosti usmerní súd prvej inštancie k vykonaniu určitých procesných úkonov, čo súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor či iný záver zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak.

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. decembra 2024
sp. zn. 4Cdo/45/2024*

Dotknuté ustanovenia:

- § 3 ods. 1, § 507 ods. 1 OZ
- § 18 ods. 4, 6, 9 zákona č. 250/2007 Z. z.
- § 388, § 390, § 420 písm. f) CSP

Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom uložil žalovanému zaplatiť žalobcom sumu 7 300 eur s úrokmi z omeškania. Zároveň uložil žalobcom vydať žalovanému plastové okná a dvere dodané v zmysle Zmluvy o dielo. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na § 507 ods. 1 OZ,¹ ktoré poskytuje nadobúdateľovi právo zrušiť zmluvu, na základe ktorej prevzal vec s neodstrániteľnou vadou, ak v dôsledku tejto vady vec nemožno užívať dohodnutým spôsobom alebo riadne.

Odvolací súd na odvolanie žalovaného v poradí druhým rozsudkom rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd k tomu uviedol, že súd prvej inštancie prekvapivo a bez akéhokoľvek doplnenia skutkového stavu v kontexte námietky žalovaného o nedostatku súčinnosti žalobcov pri odstraňovaní reklamovaných väd dospel k opačnému právnomu záveru ohľadom interpretácie splnenia podmienok aplikácie § 3 ods. 1 OZ,² než ku ktorému dospel v prvom rozsudku. Konanie žalobcov považoval odvolací súd za odporujúce dobrým mravom, preto ich žalobu považoval za nedôvodnú v celom rozsahu.

Najvyšší súd SR po posúdení podaného dovolania žalobcov dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

Z odôvodnenia:

Žalobcovia v súvislosti s § 420 písm. f) CSP³ namietali, že odvolací súd neprípustne zmenil svoj pôvodný právny názor uvedený v zrušujúcom uznesení bez uvedenia riadneho odôvodnenia.

Odvolací súd v pôvodnom uznesení zdôraznil, že v danom prípade bolo potrebné zistiť, či sa reklamačné konanie uskutočnilo v súlade so zákonom č. 250/2007 Z. z., či žalobcami

1 Podľa § 507 ods. 1 OZ:

Ak ide o vadu, ktorú možno odstrániť, môže nadobúdateľ požadovať jej bezplatné odstránenie. Scudziteľ vadu odstráni v primeranej lehote. Primeranou lehotou sa rozumie najkratší čas, ktorý scudziteľ potrebuje na posúdenie vady a na opravu alebo výmenu vecí s prihliadnutím na povahu vecí a povahu a závažnosť vady.

2 Podľa § 3 ods. 1 OZ:

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov

iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

- 3 Podľa 420 písm. f) CSP: *Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.*

reklamované nedostatky boli reálne sa vyskytujúcimi vadami, ktoré bol žalovaný povinný odstrániť, ako aj to, či žalobcovia poskytlí náležitú súčinnosť v rámci reklamačného konania. V nadväznosti na to zaviazal súd prvej inštancie, aby v ďalšom konaní aplikoval na vec ustanovenia o ochrane spotrebiteľa ako *lex specialis*, posúdil reklamačné konanie aj v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. a v dôsledku uvedeného opätovne posúdil žalobcami uplatnený nárok.

Súd prvej inštancie po opätovnom posúdení veci dospel k záveru, že z hľadiska posúdenia procesu riešenia reklamácie nebol realizovaný postup podľa § 18 ods. 4, 6, 9 zákona č. 250/2007 Z. z. Žalovaný bol povinný o vybavení reklamácie vydať písomný doklad najneskôr do 30 dní odo dňa uplatnenia reklamácie, avšak takýto doklad nevydal. Súd prvej inštancie mal zároveň za to, že okná a dvere boli zo strany žalovaného viackrát podrobené rôznej snahe o nápravu, výsledkom čoho však nebol perfektný predmet diela, čo mohlo vyústiť do rezignácie žalobcov na opravu diela, ich neochoty k súčinnosti so žalovaným a viesť k podaniu žaloby. Pri hodnotení prípadu cez prizmu dobrých mravov konštatoval, že samotné podanie tohto typu žaloby je právom aprobovaný postup.

Odvolací súd následne dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec nesprávne posúdil pokiaľ ide o aplikáciu kritéria dobrých mravov v danom prípade. Odvolací súd považoval konanie žalobcov za šikanózne a odporujúce dobrým mravom s ohľadom na zistené okolnosti – nesprístupnenie stavby žalovanému zo strany žalobcov napriek vzájomnej dohode a snahe žalovaného zameranej na odstránenie vytýkaných väd.

Podľa Najvyššieho súdu SR nemožno prisvedčiť tvrdeniu žalobcov, že odvolací súd neprípustne zmenil svoj pôvodný právny názor. Pokiaľ išlo o požiadavky uvedené v kasačnom uznesení, odvolací súd uložil súdu prvej inštancie 1) aplikovať na predmetný prípad ustanovenia o ochrane spotrebiteľa ako *lex specialis* a 2) posúdiť reklamačné konanie v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. Odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevyjadroval o správnosti posúdenia otázky súladnosti žalobou uplatneného nároku s dobrými mravmi a v tomto smere neprodukoval vo vzťahu k prvoinštančnému súdu ani žiaden kasačný príkaz. Preto pokiaľ sa odvolací súd stotožnil s námietkou žalovaného, že súd prvej inštancie bez produkcie akéhokoľvek nového dôkazu prekvapivo dospel k opačnému právnomu záveru ohľadom splnenia podmienok podľa § 3 ods. 1 OZ, a na tomto základe postupujúc v zmysle § 388 a § 390 CSP zmenil prvoinštančné rozhodnutie ako spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení veci, možno postup odvolacieho súdu považovať za legitímny. Nie je teda pravdou, že odvolací súd zmenil svoj pôvodný právny názor, správnosť posúdenia otázky súladnosti žalobou uplatneného nároku s dobrými mravmi skúmal až v druhom (napadnutom) rozhodnutí po odstránení „základných“ nedostatkov pôvodného právneho posúdenia súdom prvej inštancie spočívajúcich v neaplikácii spotrebiteľských noriem.

Dovolací súd *obiter dictum* pripomína, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušovacom rozhodnutí vysloví určitý právny názor či cez prizmu kasačnej záväznosti usmerní súd prvej inštancie na vykonanie určitých procesných úkonov, čo súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor či iný záver zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil, pretože z OSP nevyplýva viazanosť vlastným právnym názorom. Táto judikatúra je použiteľná aj pre nový procesný kódex.

Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že procesný postup súdov nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Uvedeným postupom nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto dovolanie žalobcov odmietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

V priebehu letných mesiacov Súdny dvor EÚ vyniesol dva rozsudky týkajúce sa Slovenskej republiky.

V rozhodnutí vo veci **C-351/23 GR REAL** Súdny dvor reagoval na prejudiciálne otázky podané Krajským súdom v Prešove týkajúce sa ochrany spotrebiteľov a možnosti za určitých podmienok napadnúť zákonnosť prevodu vlastníckeho práva na tretiu osobu po nútenom výkone hypotekárneho záložného práva zriadeného k ich rodinnému obydlíu.

V rozhodnutí **C-544/23 BAJI Trans** odpovedal Súdny dvor na otázky Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky týkajúce sa zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona upravenej Chartou základných práv Európskej únie, ktorá sa uplatňuje vždy, keď na vnútroštátnej úrovni dochádza k vykonávaniu práva Únie.

Právo hypotekárneho dlžníka napadnúť zákonnosť prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti po dražbe

Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkami 7 a 47 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať v tom zmysle, že do ich pôsobnosti patrí súdne konanie, v rámci ktorého na jednej strane spoločnosť, ktorá vydražila nehnuteľnosť predstavujúcu rodinné obydlie spotrebiteľa, predanú v rámci mimosúdneho núteného výkonu hypotekárneho záložného práva k tejto nehnuteľnosti, ktoré bolo so súhlasom tohto spotrebiteľa zriadené v prospech poskytovateľa úveru, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, navrhuje vypratanie dotknutej nehnuteľnosti obývanej uvedeným spotrebiteľom, a na druhej strane tento spotrebiteľ vzájomnou žalobou spochybňuje zákonnú povahu prevodu vlastníckeho práva k uvedenej nehnuteľnosti na túto spoločnosť vydražiteľku, ku ktorému došlo napriek súdnemu konaniu, ktoré v čase tohto prevodu ešte prebiehalo a ktorého cieľom bolo prerušenie tohto výkonu z dôvodu existencie nekalých podmienok v zmluve, na ktorej je založený uvedený výkon, pričom tento spotrebiteľ túto spoločnosť vydražiteľku o tomto súdnom konaní vopred informoval. Uvedené platí v prípade, ak ku dňu dotknutej dražby existovali navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy o potenciálne nekalej povahe týchto zmluvných podmienok a ak spotrebiteľ využil právne prostriedky, ktorých uplatnenie bolo možné rozumne očakávať od priemerného spotrebiteľa na účely dosiahnutia súdneho preskúmania uvedených zmluvných podmienok.

Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkami 7 a 47 Charty základných práv sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje, aby mimosúdny nútený výkon hypotekárneho záložného práva, zriadeného k nehnuteľnosti predstavujúcej rodinné obydlie spotrebiteľa so súhlasom tohto spotrebiteľa v prospech poskytovateľa úveru, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, pokračoval napriek tomu, že pred súdom prebieha konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia smerujúceho k prerušeniu tohto výkonu, a tomu, že existujú navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy o prípadnej existencii potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na ktorej je tento výkon založený, pričom táto vnútroštátna úprava nestanovuje žiadnu možnosť

domáhať sa súdnou cestou určenia neplatnosti toho istého výkonu z dôvodu existencie nekalých podmienok v tejto zmluve.

*Rozsudok Súdneho dvora z 24. júna 2025
vo veci C-351/23 GR REAL (ECLI:EU:C:2025:474)*

Banka poskytla manželskému páru úver vo výške 63 000 eur, ktorý mal byť splácaný do januára 2030 formou mesačných splátok. V zmysle všeobecných úverových podmienok v prípade oneskorenej platby mohla banka okamžite požadovať vrátenie celej dlžnej sumy, zabezpečenej hypotékou, zriadenou na rodinné obydlie. V dôsledku oneskorených platieb banka vyhlásila predčasnú splatnosť úveru a domáhala sa núteného výkonu hypotekárneho záložného práva prostredníctvom mimosúdnej dražby. Dlžníci podali na súd žalobu, v ktorej namietali proti tomuto postupu, pričom banke vytýkali, že porušila ich spotrebiteľské práva. Zatiaľ čo konanie o návrh na prerušenie výkonu hypotekárneho záložného práva ešte prebiehalo, rodinný dom bol predaný právnickej osobe na dražbe. Osoba poverená organizáciou dražby aj nadobúdateľ boli v čase dražby informovaní o tom, že prebieha súdne konanie. Dlžníci odmietli vypratať dom a spoločnosť proti nim podala žalobu na vypratanie. Dlžníci teda podali vzájomnú žalobu, ktorou napadli zákonnosť prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, pričom uviedli, že boli porušené ich spotrebiteľské práva a ich právo na obydlie.

Krajský súd sa v tejto veci obrátil na Súdny dvor, ktorému položil otázku, či takéto súdne konanie patrí do pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Pýtal sa tiež, či táto smernica bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje mimosúdny nútený výkon hypotekárneho záložného práva napriek tomu, že prebieha konanie o návrhu na prerušenie tohto výkonu, založenom na potenciálne nekalej podmienke uvedenej v zmluve o úvere.

Súdny dvor odpovedal na obe tieto otázky kladne.

Skutočnosť, že dlžníci neboli pasívni v rámci mimosúdneho postupu núteného výkonu a existencia vzájomne sa zhodujúcich nepriamych dôkazov o prípadnej existencii potenciálne nekalej podmienky v zmluve, na ktorej bol nútený výkon založený, odôvodňujú, aby sa títo dlžníci mohli dovoliť ochranných mechanizmov stanovených smernicou. Spotrebiteľia totiž využili zákonné prostriedky s cieľom zabrániť tomuto výkonu, pričom o svojich krokoch informovali dotknuté osoby. V dôsledku toho ochrana právnej istoty prevodu vlastníckeho práva na tretiu osobu, ku ktorému už došlo, nemá v prejednávanej veci absolútnu povahu, ktorá by bránila uplatneniu smernice.

Vnútroštátna právna úprava, ktorá umožňuje mimosúdny nútený výkon hypotekárneho záložného práva zriadeného k rodinnému obydlu napriek tomu, že prebieha konanie o návrhu na jeho prerušenie, a tomu, že existujú navzájom sa zhodujúce nepriame dôkazy, ktoré naznačujú, že tento výkon je založený na nekalej zmluvnej podmienke, je v rozpore s právom EÚ. O to viac v prípade, keď táto právna úprava nestanovuje možnosť dosiahnuť v rámci konania prebiehajúceho po nútenom výkone súdnou cestou určenie neplatnosti tohto núteného výkonu z dôvodu existencie takejto podmienky v zmluve, na ktorej bol nútený výkon založený.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

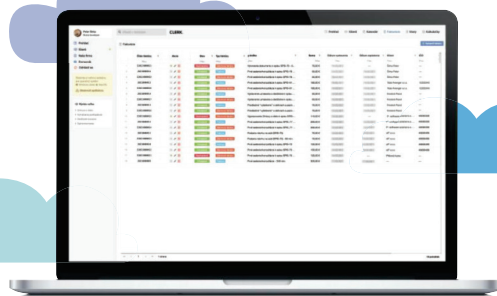
Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Clerk.

ZAČNITE S DIGITÁLNOU AGENDOU BEZ STRESU

Vyskúšajte na 30 dní zdarma.
Už od 21€ mesačne pre 2 užívateľov.

www.clerk.sk

Retroaktivita *in mitius* v prípade správnej sankcie trestno-právneho charakteru

Článok 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že sa môže uplatniť na správnu sankciu trestnoprávnej povahy, ktorá bola uložená na základe pravidiel, ktoré bolo po uložení tejto sankcie zmenené spôsobom, ktorý je priaznivejší pre sankcionovanú osobu, pokiaľ táto zmena odráža zmenu postoja k trestnoprávnej kvalifikácii skutkov, ktorých sa dopustila táto osoba, alebo k trestu, ktorý sa má uložiť.

Článok 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti proti súdnemu rozhodnutiu, ktorým bol zamietnutý opravný prostriedok podaný proti správnej pokute, ktorá má trestnoprávnu povahu a patrí do pôsobnosti práva Únie, je v zásade povinný uplatniť voči odsúdenej osobe priaznivejšiu vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť po vyhlásení tohto súdneho rozhodnutia, bez ohľadu na to, že vo vnútroštátnom práve sa toto rozhodnutie považuje za právoplatné.

Rozsudok Súdneho dvora z 1. augusta 2025
vo veci C-544/23 BAJI Trans (ECLI:EU:C:2025:614)

Vodičovi vozidla na prepravu betónu bola uložená pokuta vo výške 200 eur po tom, čo bolo 4. novembra 2015 konštatované, že tachograf jeho vozidla nebol podrobený povinnej periodickej prehliadke. V tom čase vyplývala táto povinnosť zo slovenského práva v spojení s právom EÚ. Správne rozhodnutie o uložení pokuty bolo následne napadnuté žalobou v rámci správneho súdnictva. V roku 2019 Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu vodiča ako nedôvodnú a žalobu spoločnosti BAJI Trans, ktorej patrilo vozidlo, odmietol ako neprípustnú. Vodič a BAJI Trans podali proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave kasačnú sťažnosť. Právo EÚ bolo následne zmenené s účinnosťou od 20. augusta 2020 v tom zmysle, že členské štáty majú od uvedeného dátumu možnosť oslobodiť vozidlá používané na dodávku transportného betónu od povinnosti byť vybavené tachografom. Slovensko túto možnosť využilo ešte v čase, keď prebiehalo konanie o kasačnej sťažnosti. Vodič a BAJI Trans tak tvrdili, že skutky, ktoré boli spáchané v novembri 2015, prestali byť protiprávne.

Najvyšší správny súd SR, ktorý mal rozhodnúť o kasačnej sťažnosti, predložil Súdnemu dvoru otázky týkajúce sa rozsahu zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona, ktorá je stanovená v Charte. Zdôraznil, že podľa slovenského práva sa predmetné porušenie považuje za správny delikt a že rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sa považuje za právoplatné bez ohľadu na možnosť podať proti nemu kasačnú sťažnosť.

Po prvé Súdny dvor konštatoval, že keďže slovenský zákonodarca svojou pôvodnou právnou úpravou, ako aj jej následnou zmenou, vykonal právo EÚ, uplatňuje sa Charta základných práv EÚ.

Po druhé Súdny dvor zdôraznil, že zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona stanovená Chartou zostáva vyhradená pre trestnoprávnu oblasť. Skutočnosť, že sankcia je vo vnútroštátnom práve kvalifikovaná ako správna sankcia, však nevyhnutne nevylučuje uplatnenie tejto zásady. S cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie tejto zásady v celej Európskej únii môžu totiž ďalšie dve kritériá viesť k tomu, že takáto sankcia bude kvalifikovaná ako

trestnoprávna sankcia, pričom týmito kritériami sú samotná povaha porušenia a stupeň prísnosti sankcie.

Po tretie Súdny dvor spresnil, že predpokladom uplatnenia zásady retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona, ktorú stanovuje Charta, je, aby zmena zákona odrážala zmenu postoja zákonodarcu k trestnoprávnej kvalifikácii skutkov, ktorých sa dopustila dotknutá osoba, alebo k trestu, ktorý sa má uložiť. V tejto veci slovenský zákonodarca skutočne zmenil svoj postoj, pokiaľ ide o vôľu sankcionovať také skutky, aké sú vytýkané dotknutému vodičovi.

Po štvrté Súdny dvor pripomenul, že zásada retroaktívneho uplatnenia priaznivejšieho ustanovenia trestného zákona stanovená Chartou sa uplatní, pokiaľ nebol vyhlásený žiadny právoplatný odsudzujúci rozsudok. Pojem „právoplatnosť“ je však v tomto kontexte autonómny pojem práva Únie s jednotným výkladom vo všetkých členských štátoch, preto označenie rozhodnutia za právoplatné podľa vnútroštátneho práva nie je rozhodujúce. Podľa Súdneho dvora odsúdenie nemožno považovať za právoplatné na tento účel, ak ho možno napadnúť riadnym opravným prostriedkom, teda akýmkoľvek opravným prostriedkom, ktorý je súčasťou riadneho priebehu konania a ktorý ako taký predstavuje procesný vývoj, s ktorým musí každý účastník konania rozumne rátať. O takúto situáciu ide vtedy, ak je možné opravný prostriedok podať v lehote stanovenej zákonom a bez toho, aby sa museli odôvodniť výnimočné okolnosti, ako je napríklad potreba zabezpečiť v záujme zákona konzistentnosť judikatúry. Znovu teda nie je rozhodujúce označenie opravného prostriedku za riadny alebo mimoriadny podľa vnútroštátneho práva. Ak teda Najvyšší správny súd SR podľa návodu Súdneho dvora usúdi, že kasačnú sťažnosť je možné podať v lehote stanovenej zákonom bez toho, aby musela byť odôvodnená výnimočnými okolnosťami, tak rozhodnutie Krajského súdu nie je možné považovať za právoplatné v zmysle práva Únie a kasačný súd je v zásade povinný uplatniť na páchatela trestného činu, ktorého sankcia patrí do výkonu práva Únie, trestnoprávnu úpravu, ktorá je pre tohto páchatela priaznivejšia, aj keď táto právna úprava nadobudla účinnosť po vyhlásení súdneho rozhodnutia, ktoré je predmetom tejto kasačnej sťažnosti.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

ZJEDNODUŠTE SI POČÍTANIE SÚDNYCH TROV

Vyskúšajte nové kalkulačky

www.sudnetrovy.sk

**SÚDNE
TROVY.**

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Použitie mobilnej aplikácie a automatická prezumpcia viny

Neschopnosť vnútroštátnych súdov poskytnúť primerané záruky, pokiaľ ide o kľúčový dôkaz vo veci samej, ktoré by umožnili sťažovateľom účinne napadnúť tento dôkaz, a odmietnutie venovať sa dôležitým informáciám týkajúcim sa podstaty prípadu a poskytnúť odôvodnenie takéhoto rozhodnutia je nezlučiteľné so samotnou podstatou procesných práv podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru.

*Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 22. júla 2025
vo veci Demirhan a ostatní proti Turecku, týkajúci sa
sťažnosti č. 1595/20 a 238 ďalších*

Dotknuté ustanovenie:

- čl. 6 ods. 1¹ (právo na spravodlivé súdne konanie)
 - čl. 7² (uloženie trestu výlučne na základe zákona)
- Európskeho dohovoru o ľudských právach

V júli 2016 v Turecku došlo k pokusu o vojenský prevrat s cieľom zvrhnúť demokraticky zvolený parlament, vládu a prezidenta. Podľa oficiálnych údajov prišlo o život vyše 250 osôb, 2740 bolo zranených, boli zničené viaceré strategické budovy, došlo k únosu vysokopostavených osôb, k okupácii televíznych štúdií a blokovaniu ciest. Štátne orgány vinili z iniciovania a organizovania prevratu hnutie FETÖ/PDY. Členovia tohto hnutia sa mali infiltrovať do tureckej armády a prevziať kontrolu. Začalo vyšetrovanie proti osobám podozrivým z účasti na pokuse o prevrat a osobám podozrivým z napojenia na FETÖ/PDY. Nasledujúce dva roky bol v krajine opakovane obnovovaný výnimočný stav.

Vyšetrovanie bolo vedené aj proti 239 sťažovateľom vo veci, ktorí boli podozriví a následne obvinení z členstva v ozbrojenej teroristickej organizácii. Súd ich odsúdil a odvolací súd rozhodnutie potvrdil. V obvinení sťažovateľov došlo na základe údajov, ktoré získala turecká národná spravodajská služba z hlavného serveru slúžiaceho aplikácii ByLock umiestneného v Litve. Aplikácia ByLock slúžila na posielanie šifrovaných správ a podľa súdu bola navrhnutá výlučne pre členov FETÖ/PDY. Údaje zo servera obsahovali prihlasovacie mená užívateľov, telefónne čísla, IP adresy a medzinárodné označenie mobilných zariadení (IMEI), na ktorých bola aplikácia používaná, ako aj dátum, od kedy bola používaná, a okruh kontaktov. Následne boli získavané ďalšie dôkazy o týchto osobách, ale v mnohých prípadoch nebolo odsúdenie podložené žiadnym ďalším dôkazom z dôvodu, že preukázanie používania tejto aplikácie postačovalo na odsúdenie bez ohľadu na povahu a obsah komunikácie.

ESĽP poukázal na to, že podľa prístupu vnútroštátnych súdov mohol byť každý, koho použitie ByLocku bolo preukázané vnútroštátnymi súdmi, v zásade odsúdený. Dôvodom bolo, že

1 Článok 6

(1) Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na oso-

bitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

2 Článok 7

(1) Nikoho nemožno uznať za vinného zo spáchania trestného činu na základe skutku alebo opomenutia, ktoré v čase jeho spáchania nie je považované podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva za trestný čin. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

(2) Tento článok nebráni súdeniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi.

všetky znaky trestného činu sa považovali za naplnené používaním aplikácie ByLock. Interpretácia vnútroštátneho súdu mala v praxi za následok stotožnenie samotného používania ByLock s vedomým a dobrovoľným členstvom v ozbrojenej teroristickej organizácii. Skutková podstata trestného činu bola tak rozšírená v neprospech sťažovateľov spôsobom, ktorý nemohli predvídať, čo je v rozpore s cieľom a účelom článku 7, ktorým je poskytnúť účinné záruky proti svojvoľnému trestnému stíhaniu, odsúdeniu a trestu.

ESLP označil extenzívny výklad vnútroštátnych súdov, ktorým v podstate pripísali objektívnu zodpovednosť používateľom ByLock, za v rozpore so zásadou zákonnosti chránenou článkom 7 Dohovoru (Uloženie trestu výlučne na základe zákona) a v rozpore s právom na spravodlivý súdny proces zakotveným v čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Pripomenul tiež, že ani výnimočný stav neumožňuje odstúpiť od záväzkov vo vzťahu k čl. 7 Dohovoru (viď čl. 15 Dohovoru).

Podrobnejšie odôvodnenie je obsahom rozhodnutia ESLP vo veci *Yüksel Yalçınkaya proti Turecku* (sťažnosť č. 15669/20).

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Dobrovoľné dražby pri výkone záložného práva alebo v konkurze

Online dražby (aukcie) pri predaji majetku v konkurze

dražby@drazobnik.sk
055 671 0001

www.drazobnik.sk

www.onlinedražby.sk

Správy a udalosti

Vonkajšie vzťahy

Zo stretnutia so štátnym tajomníkom Ministerstva spravodlivosti SR

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory 9. júla 2025 diskutovali so štátnym tajomníkom ministerstva spravodlivosti **Michalom Sedliakom** o pripravovaných zmenách v zákone o výkone trestu odňatia slobody a o ďalších aktuálnych legislatívnych procesoch. Komoru na rokovaní reprezentoval jej predseda **Tomáš Kamenec** a podpredsedovia **Alexandra Čižmáriková** a **Stanislav Ďurica**. Osobitnou témou rokovania boli ďalšie možnosti rozvoja restoratívnej justície a vzdelávania v tejto oblasti.

„V advokátskej i širšej odbornej obci existuje na mnohé témy trestného práva viacero legitímnych pohľadov. Sú však oblasti, kde existuje veľmi široká odborná zhoda naprieč názorovými skupinami. Takýmto príkladom je odborná zhoda na potrebe premysleného rozvoja restoratívnej justície so silným akcentom na práva poškodeného. Sme radi, že sme mali možnosť viesť o tejto téme s pánom štátnym tajomníkom Sedliakom užitočnú diskusiu, v ktorej sme potvrdili náš záujem o pokračovanie v odbornom dialógu,“ povedal predseda SAK Tomáš Kamenec.

Témou rokovaní boli aj prvé skúsenosti s praktickou aplikáciou spoločného projektu komory, ministerstva a ZVJS, ktorý umožňuje online porady advokátov s klientmi vo väzniciach. Pilotná fáza projektu prebieha od apríla 2025 zatiaľ v bratislavskom ústave s cieľom postupného rozšírenia do ďalších ústavov v SR.

Predseda SAK ocenil aktivity verejného ochrancu práv SR Róberta Dobrovodského

Séria stretnutí s hlavnými partnermi Slovenskej advokátskej komory pokračovala v júli aj rokovaním s verejným ochrancom práv **Róbertom Dobrovodským**. Predseda komory **Tomáš Kamenec** a podpredsedovia **Alexandra Čižmáriková** a **Stanislav Ďurica** mu tlmochili úprimný záujem prehlbovať vzájomnú spoluprácu vo všetkých oblastiach súvisiacich s ochranou základných ľudských práv.

Činnosť verejného ochrancu práv a jeho podieľanie sa na ochrane základných práv vníma komora ako dôležitú súčasť dostupných nástrojov nápravy mnohých nespravodlivostí.

Foto archív SAK

„Osobitne oceňujeme aj preventívne a systémové aktivity ombudsmana zamerané na ochranu ľudskej dôstojnosti osôb obmedzených na slobode, vo výkone trestu či v azylových centrách. Pánovi Dobrovodskému som úprimne poďakoval za jeho mimoriadne aktívny výkon funkcie a vyjadril som mu plnú podporu v aktivitách jeho úradu,“ povedal predseda SAK Tomáš Kamenec.

Zástupcovia SAK a verejný ochranca práv sa dohodli na pokračovaní spolupráce osobitne v oblasti vzdelávania a organizovaní okrúhlych stolov o témach spojených s fungovaním právneho štátu a profesijnej etiky pri výkone právnických povolání. Osobitnou témou bola zhoda na povinnosti bezvýhradného rešpektovania práva obvinených a odsúdených na dôvernú komunikáciu s ich advokátmi.

Rokovanie s predsedníčkou Úradu na ochranu osobných údajov

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory diskutovali s predsedníčkou Úradu na ochranu osobných údajov **Zuzanou Valkovou** o pripravovanej legislatíve a o praktických otázkach ochrany osobných údajov pri výkone advokácie. Komoru na rokovaní 19. júla 2025 reprezentovali jej predseda **Tomáš Kamenec**, podpredsedníčka **Alexandra Čižmáriková** a členka predsedníctva **Kvetoslava Živčáková**.

„Pri výkone advokácie je potrebné mať vždy na pamäti aj zásady ochrany osobných údajov. Je to jedna zo základných povinností advokáta voči jeho klientom. Z tohto pohľadu je nevyhnutná kvalitná legislatíva, ktorá zohľadňuje právo EÚ. Spoluprácu s úradom na úrovni vzdelávania, metodiky, ale i prípravy zákonnej regulácie preto považuje SAK za strategickú,“ povedal predseda SAK Tomáš Kamenec.

Okrem pripravovanej novej zákonnej úpravy bolo témou rokovania aj využívanie umelej inteligencie pri poskytovaní právnych služieb. „Zachovávanie povinnosti mlčanlivosti advokátmi, a teda aj ochrana osobných údajov v kontexte využívania umelej inteligencie, je pre SAK veľmi dôležitou témou.

Foto archív SAK

Kedže už v súčasnosti veľká časť advokátov využíva nástroje AI najmä pri zefektívňovaní administratívnych aktivít, SAK pripravuje jasné odporúčania, ako garantovať ochranu osobných údajov našich klientov,“ zdôraznila podpredsedníčka SAK Alexandra Čižmáriková.

Zástupcovia SAK a predsedníčka Úradu na ochranu osobných údajov sa dohodli na pokračovaní spolupráce najmä v oblasti vzdelávania. Ak bude prijatá nová právna úprava, SAK je pripravená ďalej spolupracovať s úradom a poskytovať pre svojich členov relevantné školenia a podporu pri implementácii novej regulácie.

Vyjadrenie SAK na podporu nezávislosti Ústavného súdu SR

Slovenská advokátska komora, ako mnohokrát v minulosti, vo vyhlásení z 30. júla 2025 považovala za správne opakovane vyjadriť plnú dôveru v riadne a nezávislé fungovanie Ústavného súdu SR, ako aj iných inštitúcií ochrany práva.

Nepochybujeme o tom, že Ústavný súd SR a jeho sudcovia majú všetky odborné, ľudské i inštitucionálne predpoklady na účinné stráženie vlastnej nezávislosti a integrity a že na ich profesionálnu rozhodovaciu činnosť nemajú a nebudú mať vplyv žiadne (či už skutočné alebo domnelé) externé faktory.

Rovnako nepochybujeme o tom, že Ústavný súd SR sa ku každej, aj spoločensky exponovanej veci, dokáže postaviť nezávisle a odborne, bez ohľadu na akékoľvek politické vyjadrenia vo verejnom priestore.

Verejné útoky na Ústavný súd SR a podkopávanie jeho dôveryhodnosti vo verejnosti považuje Slovenská advokátska komora za neprípustné. Len nezávislé a dôveryhodné inštitúcie ochrany práva sú schopné poskytnúť adekvátnu ochranu základným právam a slobodám, čo je nevyhnutný predpoklad efektívneho výkonu advokácie. Slovenská advokátska komora podporuje transparentný medziinštitucionálny dialóg, ktorý je založený na vzájomnej úcte a rešpekte vymedzených kompetencií.

Legislatíva

Reakcia SAK na rozhodnutie Európskej komisie iniciovať proti Slovenskej republike konanie na Súdnom dvore EÚ

Slovenská advokátska komora dlhodobo upozorňuje na nedostatočné garancie práva na prístup k obhajcovi v prípade podozrivých osôb. Potvrdzuje to aj rozhodnutie Európskej komisie zo 17. júla 2025 iniciovať proti Slovenskej republike konanie pre nedostatočnú transpozíciu smernice o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní. Slovenská advokátska komora preto bude v rámci komunikácie s Ministerstvom spravodlivosti SR naďalej navrhovať dôsledné zosúladenie Trestného poriadku, aby o základných právach súvisiacich s obhajobou nemohli vzniknúť žiadne pochybnosti.

„Povinnosť garantovať práva na obhajobu nám vyplýva z Ústavy SR, domácej legislatívy i medzinárodných záväzkov. Ich dôsledné dodržiavanie by nemalo byť až výsledkom externého tlaku a opakovaných upozornení domácich i zahraničných autorít, ale prejavom skutočnej úcty k demokratickým hodnotám a ľudským právam. Slovenská republika potrebuje rozvíjať účinné nástroje na odhaľovanie kriminality, avšak skutočný boj proti zločinu nikdy nie je možné úspešne viesť bez dôsledného dodržiavania základných práv aj podozrivých osôb,“ zdôraznil predseda SAK Tomáš Kamenec.

Európska komisia vytyka Slovenskej republike neúplnosť transpozície smernice o práve na prístup k obhajcovi vo vzťahu k právam podozrivých osôb, najmä po ich zadržaní pre podozrenie zo spáchania trestného činu. Podľa oficiálneho oznámenia Európskej komisie „stále nie je jasné, aké práva môžu takéto podozrivé osoby uplatňovať a za akých okolností – napríklad či majú právo konzultovať svoju situáciu s obhajcom pred začiatkom výsluchu.“

Slovenská advokátska komora na tento a súvisiace problémy s právom na prístup k obhajcovi opakovane upozorňovala v rámci viacerých legislatívnych procesov pri novelizáciách Trestného poriadku. Napriek určitému posunu vpred, ktoré v tejto oblasti priniesla úprava Trestného poriadku, je aj

podľa názoru SAK potrebné, aby bola právna úprava presnejšia a nespôsobovala v aplikačnej praxi rôznorodosť výkladu. Jedným z vhodných riešení je podľa SAK aj to, aby boli v Trestnom poriadku priznané dôvody povinnej obhajoby v rovnakých prípadoch podozrivej osobe ako obvinenému.

Slovenská advokátska komora sa zapája do pripomienkovania legislatívnych návrhov

V letných mesiacoch sa Slovenská advokátska komora venovala viacerým legislatívnym procesom.

V oblasti verejného práva pripravila Slovenská advokátska komora pripomienky k zákonu o vodách, kde upozornila na potenciál zásahu do ústavného práva v otázkach vlastníckeho práva a vyvlastňovania.

Ďalšími sledovanými procesmi v oblasti verejného práva bol návrh zákona o zabezpečení ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a návrh zákona o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov. SAK formulovala viaceré zásadné pripomienky.

Pracovná skupina pre občianske právo sa v lete venovala návrhu koncepcie rekodifikácie Občianskeho zákonníka. Je to jeden z najvýznamnejších legislatívnych návrhov v oblasti súkromného práva za posledné desaťročia. Nový Občiansky zákonník predstavuje základný kódex súkromného práva, ktorý okrem toho, že odstraňuje dualizmus záväzkového práva, bude mať zásadný vplyv na každodennú právnu prax, na ochranu práv jednotlivcov i na právnu istotu v zmluvných a rodinnoprávných vzťahoch. Členovia pracovnej skupiny pripravili viaceré koncepčné pripomienky.

Ďalším procesom bol návrh zákona o súdoch, ktorý sa venuje problematike prieťahov v súdnom konaní.

Pracovná skupina SAK pre veci advokátske pripravila pripomienky k návrhu prekladu Dohovoru Rady Európy o ochrane povolania advokáta, ktorý bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania a na rokovanie vlády. Pripomienky komory boli akceptované.

V prípade návrhu novely zákona o dani z pridanej hodnoty SAK upozornila, že pri transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/516 o elektronickej fakturácii a oznamovaní údajov do vnútroštátneho právneho poriadku je nevyhnutné, aby právna úprava explicitne reflektovala osobitné postavenie advokáta a jeho povinnosť zachovávať mlčanlivosť. Ochrana dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom predstavuje základný predpoklad výkonu advokácie a je neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, čl. 6 a 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 18 Ústavy Slovenskej republiky.

Do medzirezortného pripomienkového konania bol predložený aj návrh zákona o organizácii štátnej správy v oblasti umelej inteligencie, ktorým sa zaoberala pracovná skupina SAK pre elektronizáciu a uplatnila si viaceré pripomienky.

Medzinárodné vzťahy

Výročná konferencia siete HELP v Štrasburgu

V dňoch 3. a 4. júla 2025 sa na Výročnej konferencii HELP zúčastnil bývalý podpredseda SAK **Ondrej Laciak** a riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov SAK **Michaela Chládková**. HELP (*Human Rights Education for Legal Practitioners*) je vzdelávací program Rady Európy určený prioritne pre advokátov, sudcov a prokurátorov. Jeho cieľom je vytvárať ob-

Foto Sekretariátu HELP Rady Európy

sah vzdelávacích materiálov s európskou dimenziou, ktoré môžu účastníci študovať pod vedením lektora alebo v rámci samoštúdia. Program slúži na podporu implementácie Európskeho dohovoru o ľudských právach, ale obsahom je aj právo EÚ a príklady z vnútroštátneho práva a praxe.

Michaela Chládeková, ako slovenský HELP InfoPoint, kandidovala a bola sieťou kontaktných osôb HELP Rady Európy zvolená do Poradného výboru (*HELP Consultative Board*) na obdobie 2025 až 2029. Aktuálne je vo výbore 6 zástupcov justičných akadémií a 4 zástupcovia advokátskych komôr.

Konferencia sa konala pod záštitou predsedajúcej krajiny, ktorou bola Malta. Svojím príspevkom na úvod zaujal podpredseda ESĽP **Arnfinn Bardsen**, v ktorom sa venoval téme 75. výročia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – nástroj pre mier, kompas pre budúcnosť. Pracovníčky sekretariátu HELP predstavili najvýraznejšie úspechy uplynulého roka a špeciálne sa venovali jednotlivým projek-

tom – *HELP v EÚ, HELP na západnom Balkáne, HELP v južnom Stredomorí, HELP vo východnom partnerstve*.

Samostatný panel sa venoval tomu, ako HELP program pomáha v aktuálnej situácii na Ukrajine. Predstavené boli aj príklady inkorporovania kurzov do vzdelávacieho systému národných inštitúcií. HELP má sekciu venujúcu sa spolupráci s univerzitami a na konferencii boli predstavené príklady spolupráce. Vystúpili aj zástupcovia CCBE, ENJT, FRA EÚ.

Na druhý deň konferencia pokračovala vo forme workshopov s menšou skupinou účastníkov pod vedením členov poradného výboru. Predstavené boli nové kurzy: *Duševné zdravie a ľudské práva, Zákaz trestu smrti, Ochrana detí pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním, Ľudské práva a užívanie drog* a aktualizované kurzy: *Zákaz diskriminácie a Podnikanie a ľudské práva*.

Online vzdelávacia platforma ponúka školiace materiály a kurzy na vyše 50 tém. Je dostupná jednoducho a bezplatne na <https://help.elearning.ext.coe.int/>.

■ Vnútorne vzťahy

Golfový turnaj právnických profesií

Dňa 2. 9. 2025 sa v Golfovom rezorte Sedín konal 6. ročník Golfového turnaja právnických profesií, ktorý organizovala Slovenská advokátska komora. Pri slnečnom počasi sa turnaja zúčastnilo 19 golfistov – právnikov. Po hre, ktorá trvala asi 5 hodín, sa všetci golfisti stretli v Club House, kde sa vyhodnocovali jednotlivé kategórie. Osobitné kategórie boli určené pre jednotlivé profesie – podnikoví právnici, prokurátori, sudcovia a advokáti. Veríme, že turnaj naplnil jeden zo svojich cieľov, a to spájanie právnických profesií.

–mch–

Foto
archív SAK

Z júnových zasadnutí Predsedníctva SAK

Nové predsedníctvo komory zvolené na Konferencii advokátov 2025 sa stretlo na **mimoriadnom zasadnutí 11. júna 2025 v Bratislave**. Za **predsedu komory** jednomyseľne zvolilo **Mgr. Kamenca**, za **podpredsedov** **Mgr. Čižmárikovú** a **JUDr. Ďuricu**, vyslovilo dôveru **JUDr. Popovcovi** v pozícii **tajomníka SAK** a **vymedzilo kompetencie a zodpovednosť členov P SAK za konkrétne oblasti činnosti**. Jednotlivé pôsobnosti konkrétnych členov P SAK sú zverejnené na webovej stránke komory. ■

Prvé riadne zasadnutie Predsedníctva SAK po konferencii advokátov rozdelené na dva rokovacie dni **19. júna 2025** a **27. júna 2025** sa uskutočnilo v **Bratislave**. Vzhľadom na to, že do predsedníctva bolo zvolených 9 nových členov, ktorí doposiaľ v predsedníctve nepôsobili, sa P SAK **komplexne oboznámilo so všetkými aspektmi agendy komory** a so **súvisiacou dokumentáciou**, a to najmä z pohľadu fungovania P SAK a činnosti kancelárie komory, hospodárenia komory, pôsobenia komory v regiónoch, elektronizácie, výchovy a vzdelávania, mediálnej prezentácie komory, činnosti SAK v oblasti medzinárodných vzťahov, súdnych konaní, v ktorých je komora účastníkom, poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie, činnosti skúšobnej komisie, činnosti Nadácie slovenskej advokácie, fungovania Rozhodcovského súdu SAK, zmlúv a memoránd s partnermi, odporúčacích dokumentov, vydávania Zbierky disciplinárnych rozhodnutí a Bulletinu slovenskej advokácie a materiálnych vecí. Predsedníctvo schválilo **pôsobenie zástupcov komory v poradných orgánoch externých partnerov**. ■

V rámci prvého rokovacieho dňa predsedu SAK Mgr. Kamenec informoval o **úvodných stretnutiach s ministrom spravodlivosti SR** a so zástupcami **Notárskej komory SR**. Uskutočnilo sa aj online stretnutie s **Predstavenstvom Českej advokátskej komory**, ktorú v októbri 2025 čakajú voľby do orgánov. Osobné a inštitucionálne vzťahy medzi komorami sú dlhodobo nadštandardné a na oboch stranách je záujem pokračovať v ich rozvíjaní. P SAK bolo informované aj o **pracovných raňajkách so zástupcami médií** vzhľadom na to, že SAK deklaruje záujem zachovať otvorenosť vo vzťahu k médiám.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o zvolení **JUDr. Hopferovej** za **predsedníčku Revíznej komisie SAK** a **JUDr. Štrpkú, PhD.** za predsedu **Disciplinárnej komisie SAK**.

Predsedníctvo SAK zosumarizovalo informácie týkajúce sa **Konferencie advokátov 2025**, ktorá mala dôstojný prie-

beh. Vo voľbách hlasoval rekordný počet slovenských advokátov, čo je znakom toho, že advokáti majú záujem o dianie v komore. Osvedčili sa použité elektronické prostriedky na voľbu do orgánov komory aj na hlasovanie o procesných otázkach. Kancelária komory si interne spracovala podnety z konferencie, podnety a návrhy do budúcnosti k technicko-organizačnému zabezpečeniu predložili aj členovia P SAK. Všetky **predpisy v schválenom znení** boli advokátom poslané formou newslettera a sú k dispozícii aj na webovej stránke komory. Predsedníctvo SAK vyhodnotilo **náklady na konferenciu advokátov** ako legitímne, aj to aj z pohľadu priebežného vytvárania rozpočtovej rezervy na toto podujatie za roky 2022 a 2023, zrealizovania výberového konania na dodávateľa konferenčných IT služieb a dôslednej ekonomizácie ostatných položiek.

V rámci **legislatívnych aktivít** členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o pripravovanej rekodifikácii Občianskeho zákonníka, ■ o novele zákona o obchodnom registri, ■ o novele zákona o výkone trestu, ■ o novele katastrálneho zákona, ■ o vyhláške o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v kontexte konsolidačných opatrení v rozpočte SR, ■ o návrhu zákona o registri užívateľských vzťahov k pozemkom, ■ o problematike zastúpenia rodiča advokátom v súdnych konaniach vo veci maloletých a o určovaní advokátov, ■ o novele zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi účinnej od 1. júla 2025, ktorou bol zavedený status zamestnanca Centra právnej pomoci, ■ o návrhu zákona o zabezpečení ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov, ako aj ■ o aktivitách Slovenskej advokátskej komory vo vzťahu k novele Ústavy SR, ktorých cieľom je dosiahnuť explicitné zakotvenie dôvernosti komunikácie advokáta a klienta, nezávislosť advokácie, zákaz identifikácie advokáta s klientom, resp. zákaz sťahovania advokáta z dôvodu poskytovania právnych služieb.

Zásadným bodom júnového rokovania P SAK bola prebiehajúca **rekonštrukcia budovy komory**. Predsedníctvo sa oboznámilo so zmluvnou dokumentáciou, so súčasným stavom prác a s problémami, ktoré v priebehu rekonštrukcie priebežne nastali a ktoré operatívne riešilo aj predchádzajúce P SAK. Projekt bol v júni 2025 rozostavaný, niektoré časti projektu boli prerokované pred konferenciou advokátov, ale na rozhodnutie boli ponechané novozvoleným orgánom. Komora má so zhotoviteľom stavby uzatvorenú zmluvu s pevnou cenou, v priebehu rekonštrukcie však vyvstali viaceré objektívne skutočnosti súvisiace s požiarnym projektom a fasádou budovy, ktoré budú mať za následok dohodu so zhotoviteľom stavby o zmene pevnej ceny diela v nadväznosti na rozsah vyčíslený zhotoviteľom a odsúhlasený stavebným dozorom a o zmene pôvodného termínu odovzdania stavby, čo na strane komory vyvolá ďalší náklad v súvislosti s prenájom priestorov, v ktorých komora dočasne vykonáva činnosť. Rokovania so zainteresovanými stranami prebiehajú v letných mesiacoch s akcentom na potrebu dokončenia stavby a na zohľadnenie objektívnych skutočností na všetkých stranách.

V rámci rokovania o **ekonomických otázkach** členovia P SAK rozhodli o **doručení žiadostiach**. Vzali na vedomie informáciu ■ o **schválení rozpočtu komory na rok 2025**, ■ o metodike a nástrojoch finančného riadenia z pohľadu **prípravy rozpočtu na rok 2026** a ■ o **neuhradených príspevkoch na činnosť SAK a do sociálneho fondu na rok 2025**.

V rámci druhého rokovacieho dňa predseda Slovenskej advokátskej komory Mgr. Kamenec v rámci správy predsedu informoval členov P SAK ■ o **ďalších úvodných stretnutiach s rektorom Univerzity Komenského, so zástupcami Najvyššieho správneho súdu SR, s predsedom Najvyššieho súdu SR a s predsedníčkou Súdnej rady SR**, ■ o zvolení **JUDr. Mesiarik Havelkovej za predsedníčku Odvolacej disciplinárnej komisie SAK** a ■ o **17. online stretnutí orgánov Slovenskej advokátskej komory**.

Predseda SAK schválilo **nové uznesenie o poradných orgánoch komory** (pozri Vestník č. 86) a vymenovalo **nové poradné orgány vrátane ich predsedov**. S nominovanými členmi sa uskutočnila komunikácia ohľadom vyslovenia súhlasov s pôsobením v jednotlivých orgánoch, prípadné nesúhlasy a nové nominácie budú reflektované a po sfinalizovaní bude komplexná informácia zverejnená na webovej stránke komory.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **postupe prác na vývoji nového informačného systému komory**. Predsedníctvo SAK vymenovalo **nový riadiaci výbor projektu SAKURA** a doplnilo **Value Management Board** k existujúcim členom. Na rokovaní P SAK sa zúčastnili **zástupcovia spoločnosti SOFTEC, spol. s r. o., dodávateľa nového informačného systému**, ktorí poukázali na riziká spojené s migráciou dát zo súčasného systému. Predsedníctvo SAK pomenovalo príležitosti a riziká spojené s budovaním nového informačného systému; komora ako nie bežný komerčný subjekt, ale ako verejnoprávna inštitúcia špecificky nakladá s prostriedkami všetkých advokátov a zodpovedá za ich vynaloženie s odbornou starostlivosťou a primeranou mierou opatrnosti. Predsedníctvo SAK rozhodlo, že migrácia dát sa bude realizovať skôr pri zachovaní čitateľnosti, správnosti, konzistencie a reálnej zmigrovateľnosti existujúcich dát.

Predseda SAK vzalo na vedomie informácie o stave **projektu spolupráce so Zborom väzenskej a justičnej stráže v kontexte pilotnej fázy umožnenia online porád advokátov s klientmi vo výkone väzby alebo trestu odňatia slobody prostredníctvom videokonferencie**.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **dianí na pôde CCBE** a o **účasti zástupcov SAK na podujatiach so zahraničným prvkom**.

Predseda SAK rozhodlo o žiadostiach týkajúcich sa **matričných zoznamov** vedených komorou. —km—

Zo septembrového zasadnutia Predsedníctva SAK

Predseda SAK Slovenskej advokátskej komory sa stretlo na **riadnom zasadnutí 4. a 5. septembra 2025 v Bratislave**.

Predseda komory Mgr. Kamenec informoval členov P SAK o sérii **ďalších úvodných stretnutí s vedúcimi predstaviteľmi justičných inštitúcií a partnerských organizácií** – s predsedom Ústavného súdu SR, s verejným ochrancom práv, so štátnym tajomníkom Ministerstva spravodlivosti SR, s predsedníčkou Úradu na ochranu osobných údajov, so zástupcami Republikovej únie zamestnávateľov a s vedeniami právnických fakúlt v Bratislave a v Košiciach. Na stretnutiach rezonoval záujem prehlbovať odborný dialóg v otázkach súvisiacich s právnym štátom a s etikou výkonu justičných povolaní a spoluprácou v oblasti legislatívnej činnosti.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu ■ o **stanovisku SAK ku konaniu na Súdnom dvore EÚ proti Slovenskej republike pre neúplnú transpozíciu smernice o práve na prístup k obhajcovi**, ■ o **zámere SAK zorganizovať okrúhly stôl k téme povinnosti mlčanlivosti ako práva klienta**.

Mgr. Kamenec oboznámil členov P SAK s naliehavým problémom súvisiacim s **omeškaním pri vyplácaní trov advokátom za povinnú obhajobu ex officio**. Komora prostredníctvom regionálnych zástupcov v priebehu letných mesiacov zisťovala aktuálny stav. Zástupcovia SAK sa po sumariácii dostupných informácií bezodkladne stretli s ministrom spravodlivosti SR. Je zrejmé, že súčasný stav je priamym dôsledkom nedostatočného krytia rozpočtovej kapitoly ministerstva spravodlivosti. Zástupcovia SAK na stretnutí akcentovali, že konsolidácia verejných financií za žiadnych okolností nesmie ísť na úkor zabezpečenia základných činností štátu. To platí o to viac, ak ide o ochranu základných práv a slobôd. Spoločným cieľom preto musí byť dostatočné rozpočtové krytie všetkých základných povinností ministerstva spravodlivosti a riadne finančné zabezpečenie fungovania systému ochrany práv. Advokáti boli o tejto veci následne informovaní formou newslettera.

V rámci **legislatívnych aktivít** členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o **prebiehajúcej rekodifikácii Občianskeho zákonníka**, ■ o **novele zákona o výkone trestu**, ■ o **pracovnom stretnutí k problematike zastúpenia rodiča advokátom v súdnych konaniach vo veci maloletých**, ■ o **návrhu zákona o zabezpečení ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov**, ■ o **rozporovom konaní na úrovni štatutárnych zástupcov k návrhu novely katastrálneho zákona**, ■ o **návrhu novely zákona o vodách**, ■ o **návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o dani z pridanej hodnoty**, ■ o **návrhu zákona o organizácii štátnej správy v oblasti umelej inteligencie**, ■ o **novele Ústavy Slovenskej republiky**, ■ o **návrhu novely zákona o súdoch**,

■ o **Dohovore o ochrane povolania advokáta**. Novokreované pracovné skupiny v rámci SAK sa jednotlivým legislatívnym návrhom intenzívne venovali a pripravili pripomienky.

Predsedníctvo SAK po zabezpečení súhlasov oslovených vymenovalo **všetky nové poradné orgány**. Zoznam členov bol zverejnený na webovej stránke komory.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **príprave postupu SAK vo vzťahu k používaniu nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi** v nadväznosti na závery februárového okrúhleho stola k téme používania umelej inteligencie v právnej praxi a na normatívne uznesenie P SAK o pravidlách používania nástrojov umelej inteligencie v advokátskej praxi, ktoré bolo prijaté 31. marca 2025. Cieľom je pripraviť **odporúčacie predpisy pre advokátov** a navrhnúť **zmeny v cyklickom vzdelávaní**, ktoré zastrešuje komora, a to aj v kontexte **profilu absolventa advokátskej skúšky**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu ■ o **rozvoji ekosystému SAK**, ■ o **postupe prác na vývoji nového informačného systému komory**, kde je stále kľúčovým momentom úspešná migrácia dát z existujúceho systému, ■ o rokovaníach so zástupcami MIRRI v nadväznosti na **poskytnutý nenávratný finančný príspevok**, ktorý SAK využije pri budovaní nového informačného systému, a ■ o stave **projektu spolupráce so Zborom väzenskej a justičnej stráže**.

K **rekonštrukcii budovy komory** Mgr. Kamenec informoval, že z dôvodov na strane SAK aj na strane zhotoviteľa stavby bol uzatvorený **dodatok k zmluve**, ktorým z objektívnych dôvodov a po odsúhlasení stavebným dozorom došlo k navýšeniu pôvodne pevnej ceny diela vo výške 3,8 milióna eur o 294 000 eur a k posunu termínu odovzdania stavby s tým, že podklad na kolaudačné konanie bude odovzdaný do 15. 10. 2025. Komora má záujem dokončiť projekt rekonštrukcie so súčasným dodávateľom tak, aby bolo možné začiatkom roka 2026 presťahovať sa do nových priestorov. S tým súvisela potreba uzatvoriť **dodatok k zmluve o nájme priestorov UNIQA**, kde Slovenská advokátska komora dočasne vykonáva svoju činnosť.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie

a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Predsedníctvo SAK sa oboznámilo s pripravovanou **konceptiou rozvoja regionálnej činnosti SAK**, ktorá bude predmetom dopracovania v konzultácii s regionálnymi zástupcami. Novovymenovaní regionálni zástupcovia prístupujú k svojim úlohám proaktívne, stretávajú sa s partnermi s cieľom riešiť problémy advokátov v regiónoch a pokračujú v tradícii spoločenských a športových podujatí v snahe upevňovať integritu advokácie aj na neformálnej úrovni.

Predsedníctvo SAK rozhodlo o realizácii prieskumu medzi členmi komory k prípadnému záujmu o vytvorenie osobitných komunikačných štruktúr **pre ženy advokátky a pre začínajúcich advokátov**. Rozhodnutie bude prijaté po vykonaní prieskumu a nedotkne sa realizácie podporných aktivít pre tieto cieľové skupiny.

Komora rokuje s tromi poisťovňami, ktoré reagovali na výzvu zapojiť sa do výberového konania na **poskytovateľa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie**. Predsedníctvo SAK schválilo **princípy procesu výberu poisťovateľa** zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone advokácie.

V rámci rokovania o **ekonomických otázkach** členovia P SAK rozhodli o **doručených žiadostiach**. Vzali na vedomie informáciu o **hospodarení SAK v II. štvrtroku 2025, východiská rozpočtu SAK na rok 2026** v rámci jednotlivých stredísk s prihliadnutím na kľúčové a odporúčané činnosti komory a prehľad **nákladov a výnosov za regionálne podujatia v krajoch a mestách za I. polrok 2025**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **stave súdnych konaní v statusových veciach**, v ktorých je komora účastníkom.

Členovia predsedníctva vymenovali JUDr. Čechovú za **novú členku slovenskej delegácie v CCBE**. Venovali sa **príprave podujatí so zahraničným prvkom na Slovensku**, vzali na vedomie **správy z podujatí so zahraničným prvkom**, na ktorých sa zúčastnili zástupcovia SAK, a **informácie o projektoch s financovaním zo strany EÚ**, na ktorých sa môžu zúčastniť aj slovenskí advokáti.

Predsedníctvo SAK rozhodlo o žiadostiach týkajúcich sa **matričných zoznamov** vedených komorou. Osobitne rozhodlo o **podnete predsedníčky RK SAK na zrušenie právoplatného rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu** a po posúdení kritérií o **nepozastavení výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii**. -km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné, aby spoločnosť s ručením obmedzeným založená podľa § 15 zákona o advokácii bola zakladateľom nadácie?

Podľa § 15 ods. 1 zákona o advokácii „Advokáti môžu na účel výkonu advokácie založiť spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej predmetom podnikania je poskytovanie právnych služieb.“ Advokátska spoločnosť je oprávnená založiť nadáciu.

Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

BIZNIS NA VYŠŠEJ ÚROVNI

Poskytneme Vám profihypoúver
bez predkladania finančných výkazov
do výšky 300 000 €.

VÚB BANKA
Intesa Sanpaolo Group

VŠETKO, ČO STOJÍ ZA TO

www.vub.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Nečinnosť advokáta pri vybavovaní vecí – povinnosť advokáta informovať klienta o postupe vo veci

Advokát, ktorý v právnej veci klienta po prevzatí zastupovania klienta dlhodobo neinformuje, ako postupuje pri vybavovaní jeho vecí, nevykoná vo veci dohodnutý úkon – podanie žaloby, pričom klient s advokátom nie je schopný sa ani skontaktovať, a to napriek tomu, že klient vopred uhradil advokátovi celú dohodnutú odmenu, a následne po podaní sťažnosti klienta sa advokát nevyjadrí na výzvu SAK k tejto sťažnosti, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2, 3, § 28 ods. 4 zákona o advokácii, § 3 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. a), c) Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie II. disciplinárneho senátu SAK z 28. januára 2020, sp. zn. DS II.-12/2019:2323/2018

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2 a 3, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- § 3 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. a), c) Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK z 28. januára 2020, sp. zn. DS II.-12/2019:2323/2018 bola disciplinárne obvinená advokátka (ďalej len „DO advokátka“)

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa 18 ods. 2, 3 ZoA, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK (vo vzťahu ku skutku pod bodom 1.), § 18 ods. 2, 3 ZoA, § 2 ods. 2 AP SAK (vo vzťahu ku skutku pod bodom 2.), § 18 ods. 2, 3 ZoA, § 2 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. c) AP SAK (vo vzťahu ku skutku pod bodom 3.), § 28 ods. 4 ZoA (vo vzťahu ku skutku pod bodom 4.),

tým, že

1.) vo veci zastupovania svojej klientky A. B. proti spoločnosti P., s. r. o. o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy vrátane podania žaloby a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na súd, na základe zmluvy o poskytovaní

právnej pomoci z 5. 3. 2018 a splnomocnenia z 5. 3. 2018, neinformovala od prevzatia zastupovania až minimálne do dňa podania sťažnosti 4. 10. 2018 klientku o tom, ako postupuje pri vybavovaní vecí, aké úkony vo veci zastupovania klientky vykonala a to aj napriek skutočnosti, že klientka jej 26. 3. 2018 uhradila celú paušálne dohodnutú odmenu za právne služby vo výške 250 eur,

2.) vo veci zastupovania svojej klientky A. B. proti spoločnosti P., s. r. o. o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy vrátane podania žaloby a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na súd na základe zmluvy o poskytovaní právnej pomoci z 5. 3. 2018 a splnomocnenia z 5. 3. 2018, nevykonala od prevzatia zastupovania až minimálne do dňa podania sťažnosti dňa 4. 10. 2018 úkon, na ktorom bola s klientkou dohodnutá – nepodala žalobu o neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy uzatvorenej medzi klientkou a spol. P., s. r. o. spolu s návrhom na vydanie neodkladného opatrenia, a to aj napriek skutočnosti, že klientka jej 26. 3. 2018 uhradila celú paušálne dohodnutú odmenu za právne služby vo výške 250 eur,

3.) vo veci zastupovania svojej klientky A. B. proti spoločnosti P., s. r. o. o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy vrátane podania žaloby a návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na súd, na základe zmluvy o poskytovaní právnej pomoci z 5. 3. 2018 a splnomocnenia z 5. 3. 2018, od prevzatia zastupovania až minimálne do dňa podania sťažnosti 4. 10. 2018, sa klientka s advokátkou nedokáže skontaktovať telefonicky, SMS a ani e-mailom ohľadom informovania

sa o postupe advokátky v tejto právnej veci, a to aj napriek skutočnosti, že klientka jej 26. 3. 2018 uhradila celú paušálne dohodnutú odmenu za právne služby vo výške 250 eur,

4.) sa bezodkladne nevyjadrila na výzvu predsedníčky Revíznjej komisie SAK z 22. 10. 2018, doručenej jej 25. 10. 2018, týkajúcej sa obsahu sťažnosti p. A. B., doručenej SAK 4. 10. 2018 a doplnenej 10. 10. 2018,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta vo výške 580 eur.**

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola DO advokátke uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **580 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát mal za preukázané, že DO prevzala právne zastupovanie sťažovateľky A. B., ktorá mala záujem o zníženie zrážok zo mzdy voči spoločnosti P., s. r. o., k čomu napokon vôbec nedošlo, hoci jej DO prisľúbila riešenie do 30 dní od prevzatia právneho zastupovania. Sťažovateľka DO uhradila paušálnu odmenu vo výške 250 eur v zmysle dohody pri prevzatí právneho zastupovania. Odo dňa prevzatia právneho zastúpenia DO nereagovala na e-mail, SMS správy ani telefonáty, telefón zodvihla iba raz, a to matke sťažovateľky, avšak po zistení, že ide o matku sťažovateľky už nezodvihla telefón ani tejto.

Zo sťažnostného spisu vyplýva, že zmluva o poskytovaní právnej pomoci bola so sťažovateľkou uzatvorená 5. 3. 2018. Splnomocnenie udelené na právne zastupovanie bolo DO udelené rovnako 5. 3. 2018. Na základe uvedenej bola zo strany DO vystavená faktúra za právne služby vo výške 250 eur so splatnosťou 31. 3. 2018, ktorú sťažovateľka uhradila v celej výške poštovým poukazom na účet 26. 3. 2018. Z obsahu sťažnostného spisu ďalej vyplýva, že od uvedeného dňa bola DO nekontaktná, pričom vo veci podľa informácií sťažovateľky ani nepodnikla žiadne kroky.

DO bola zaslaná výzva z 22. 10. 2018 na vyjadrenie k skutočnostiam uvádzaným sťažovateľkou písomne, ktorá bola prevzatá 25. 10. 2018. Na predmetnú výzvu DO nereagovala. DO bol následne zaslaný návrh na začatie disciplinárneho konania spolu s výzvou na vyjadrenie sa v lehote najneskôr do 15 dní odo dňa prevzatia návrhu. DO návrh prevzala 2. 3. 2019, avšak ani na tento návrh žiadnym spôsobom nereagovala.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní preto dospel k záveru, že tieto skutky sú disciplinárnym previnením v zmysle § 56 ods. 1 ZoA.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátka

Odborná diskusia k Občianskemu zákonníku

*Slovenská advokátska komora
otvára novú fázu odbornej diskusie
k Občianskemu zákonníku
za účasti popredných expertov*

Slovenská advokátska komora prechádza do ďalšej fázy odbornej diskusie k návrhu nového Občianskeho zákonníka, ktorý Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo do medzirezortného pripomienkového konania. Cieľom komory je prispieť k vytvoreniu kvalitného, moderného a v praxi funkčného kódexu, ktorý bude súladný s najdôležitejšími princípmi súkromného práva.

S týmto cieľom SAK prizýva do diskusie ku všetkým základným okruhom nového kódexu popredných odborníkov z oblasti práva, z akademickej i podnikateľskej sféry a ďalších profesií.

SAK vysoko oceňuje prácu tímu odborníkov z rekodifikačnej komisie, ktorí pripravili aktuálne paragrafové znenie. Považujeme ho za dobrý základ pre ďalšiu podrobnú diskusiu, ktorej cieľom by malo byť vyjasnenie viacerých zásadných otázok a doladenie jednotlivých inštitútov podľa pripomienok širšej odbornej obce. **„Rekodifikácia Občianskeho zákonníka je historickou udalosťou pre slovenský právny poriadok. Sme radi, že na pripomienkach komory budú pracovať tímy špičkových odborníkov. Našou ambíciou je zásadne prispieť do odbornej diskusie o budúcom kódexe, ktorý bude slúžiť občanom a podnikateľom po ďalšie generácie,“** uviedol predseda SAK Tomáš Kamenec.

Interné pracovné stretnutia jednotlivých skupín sa uskutočnia už v priebehu októbra. Cieľom je sformulovať odborné pozície a pripraviť podklady pre hromadné pripomienky SAK, resp. Iných partnerov participujúcich v pracovných skupinách. V nadväznosti na prípravnú fázu SAK zorganizuje v priebehu novembra sériu **verejných odborných diskusií**. Tieto diskusie sa uskutočnia na pôde Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a zúčastnia sa na nich aj členovia rekodifikačnej komisie Ministerstva spravodlivosti SR.

Verejné odborné diskusie zorganizuje SAK v spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, Fakultou práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave, Notárskou komorou SR, Americkou obchodnou komorou na Slovensku (AmCham Slovakia) a ďalšími partnermi.

Na týchto podujatiach budú prezentované závery pracovných skupín, ktoré plánujeme prediskutovať priamo s členmi rekodifikačnej komisie.

Späť do školy: advokáti diskutovali so žiakmi na celom Slovensku

Vlak do Serede meškal, a tak som dvere školskej telocvičnice otvorila desať minút po začatí. Priestor však nepôsobil ako športová miestnosť. Za predsedníckym stolom obtiahnutým zeleným súknom sedel predseda súdneho senátu a prísediaci. Na pravej strane právne zástupkyne obžalovaného a naľavo zástupcovia prokuratúry. Obžalovaného práve podrobili „krížovému“ výsluchu. Verejnosť napäto pozorovala, ako sa to vyvinie. Všetci si vydýchli, keď sudca vyhlásil oslobodzujúci rozsudok.

Aj takto môže vyzeráť spolupráca medzi Slovenskou advokátskou komorou a základnými a strednými školami. Absolvent gymnázia Vojtecha Mihálíka v Seredi advokát JUDr. Marcel Ružarovský sa so „svojou“ školou dohodol

na sérii prednášok v rámci výučby občianskej náuky, ktorá vyústila do **simulovaného súdneho sporu** za prítomnosti pani riaditeľky ako prísediacej v súdnom senáte. Žiaci sa k aktivite postavili zodpovedne, svoje úlohy si naštudovali a vypracovali plnohodnotné podania. Bol to skutočne zážitok. Pre všetkých. Nasledovala aj diskusia o tom, ako žiaci vnímali úlohu sudcu, obhajcu a prokurátora po tom, čo mali možnosť vyskúšať si to na vlastnej koži.

Túto a veľa ďalších **zaujímavých prednášok a diskusií** absolvovali advokátky a advokáti, ktorí zareagovali na výzvu SAK zapojiť sa do projektu venovanému základným a stredným školám. **Od januára 2025 v spolupráci so školami zrealizovali pro bono vyše 30 podujatí.** Sme radi, že sa podujatia uskutočnili **vo všetkých slovenských krajoch.**

Vieme, že advokáti sa z vlastnej iniciatívy zapájali do rôznych podobných aktivít aj v minulosti – či už na žiadosť školy,

v spolupráci s mimovládny sektorom alebo v rámci svojich vlastných projektov. Zámerom Predsedníctva SAK však bolo vytvoriť platformu záujemcov, poskytnúť podporu a zaviesť do prednáškovej činnosti systém a kontinuitu.

Na výzvu uverejnenú v Newsletteri slovenskej advokácie sa ozvalo 60 záujemcov z radov advokátov. Všetkým ďakujeme za prejavené nadšenie pre túto myšlienku, ktoré nás povzbudilo venovať projektu čas navyše. Cieľom projektu je zvyšovanie právneho vedomia a gramotnosti, doplnenie povinného učiva o praktický pohľad odborníka, šírenie dobrého mena advokácie i vzbudzovanie záujmu o povolanie.

Kontakt s mladou generáciou je obohacujúci – núti nás lepšie vedieť formulovať poslanie advokácie, význam právneho štátu, zásad a princípov, ktoré sú síce uznanými piliermi spravodlivosti, ale napriek tomu čelia v spoločnosti a v štáte spochybňovaniu a útokom.

Kontakt s mladou generáciou je aj oknom do budúcnosti. Dozvedáme sa, že hoci prejavujú veľký obdiv a uznanie práci advokáta, povolanie obhajcu či sudcu ich osobne neláka. Mladým dnes záleží menej na klasickom povolaní a viac na rovnováhe pracovného a osobného života, dlhé štúdium a prípravná prax na povolanie ich neláka, práca je pre nich len prostriedok na získanie financií pre realizáciu tých „podstatných vecí“.

Zo spätnej väzby však vieme, že niektorí si zvolili prácu advokáta práve na základe takejto nadstavbovej aktivity v škole. Osobná skúsenosť s členom profesie, ktorý dokáže zaujať svojimi konkrétnymi prípadmi otvára obzory a túžby.

Ako teda prebieha spolupráca medzi Slovenskou advokátskou komorou, advokátmi a školami? Kancelária SAK

vedie zoznam záujemcov z radov advokátov a zoznam škôl, ktoré prejavili o prednášku či diskusiu záujem. Ak advokát nemá sám preferenciu školy, napr. vlastnú alma mater alebo školu, kam chodí jeho dieťa, kancelária komory sprostredkuje komunikáciu medzi advokátom a vybranou školou v jeho meste alebo okrese. Následne sa advokát dohodne priamo s riaditeľkou alebo učiteľkou na vyhovujúcom čase, rozsahu, počte žiakov a počte prednášok.

Aktivita môže mať rôzny charakter. Od krátkeho vstupu o povolani advokáta v rámci návštevy jednej školskej hodiny, cez dvojhodinovú diskusiu v aule pre niekoľko spojených tried alebo aj dlhodobejšia spolupráca v priebehu školského roka. Niektorí advokáti využívajú powerpointovú prezentáciu, prípadové štúdie alebo len hovoria spontánne vlastné skúsenosti. Úspech mali aj vizuálne pomôcky ako talár či rozhodnutia súdov. Najsilnejšou zbraňou sú však príhody a skúsenosti z praxe a rešpektujúci prístup k žiakom.

Pred spustením projektu záujemcovia vo februári 2025 absolvovali webinár, kde si mali možnosť vypočúť skúsenosti z prvej ruky a pohľad psychológa.

Zástupkyňa Nadácie slovenskej advokácie Kvetoslava Živčáková priblížila modelovú dvojhodinovku, ktorú absolvovala v mene Nadácie pre 90 detí druhého stupňa základnej školy. Pripomenula, že dôležité je zvoliť zrozumiteľný jazyk a právnické termíny prispôbiť vekovej skupine. V diskusii so žiakmi pokryla široké spektrum tém: aké poslanie plní advokácia, kto je advokát, ako sa možno advokátom stať, akú úlohu má Slovenská advokátska komora a aký význam má advokátska etika, čo všetko advokát rieši a ako sa odlišuje od iných právnických profesií. V druhej časti sa venovala

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2026

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výťažky:

Závazne si objednávame výťažkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2026 (6 čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné **63 eur** (vrátane DPH 5 %, balného a poštovného) je za 6 čísel.
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výťažky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, je možné dohodnúť individuálne.

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Advokát Peter Serina, ktorý sa už roky venuje prednáškovej činnosti na školách pripravil „kontrolný zoznam“, ktorý sa oplatí si pred prednáškou prejsť v rámci vlastnej prípravy a modelový priebeh diskusie z organizačného hľadiska. Odporúčal preskúmať vlastnú motiváciu, navnímať vek a vedomosti cieľovej skupiny, obrniť sa pred kritikou, rušivými vplyvmi a odhadnúť svoje schopnosti v súlade s charakterom vlastnej osoby (extrovert vs. introvert, diskutér vs. prednášateľ). Zdôraznil potrebu rešpektujúceho prístupu, otvorenosť otázkam, voľbu vhodnej motivácie pre aktívnych žiakov.

Zuzana Juránková z organizácie IPčko na záver priblížila, ako sa líšia vekové skupiny do 10 rokov, do 15 rokov a do 20 rokov. S ostatnými spíkrami sa zhodla na tom, že alfou a omegou je byť autentický a komunikovať s rešpektom. Mladá generácia oceňuje vôľu diskutovať a záujem o ich názory bez kritiky, hodnotenia a posudzovania. Advokáti sa nemusia báť povedať, že na niektorú otázku odpoveď nepoznajú a pomôcť zaujať mladé publikum môžu vizuálne materiály.

Skúsenosti z uplynulého polroka ukazujú, že učitelia majú záujem najmä o trestné právo, dedičské právo, otázky spojené s užívaním drog, šikanou a kyberšikanou, pretože tieto témy sú obsiahnuté v osnovách. Záleží však aj na zamerania školy – stredné odborné školy sa orientujú aj na témy spojené s podnikaním. Vždy zaujímavou témou je scitlivovanie žiakov na ich vlastné práva a povinnosti, práva dieťaťa a ľudské práva, ktoré si neuvedomujú, že majú a požívajú od zbudovania až po spánok. Žiaci sa neboja otvárať aj otázky spravodlivosti, výšky trestov či morálnych dilem.

V projekte budeme pokračovať opäť a veríme, že sa bude rozrastať a etablovať v povedomí škôl. Advokáti totiž majú toho veľa čo ponúknuť! A vice versa. Budeme radi, ak sa v prípade, že Vás projekt oslovil, pridáte.

Spätná väzba zo strany škôl

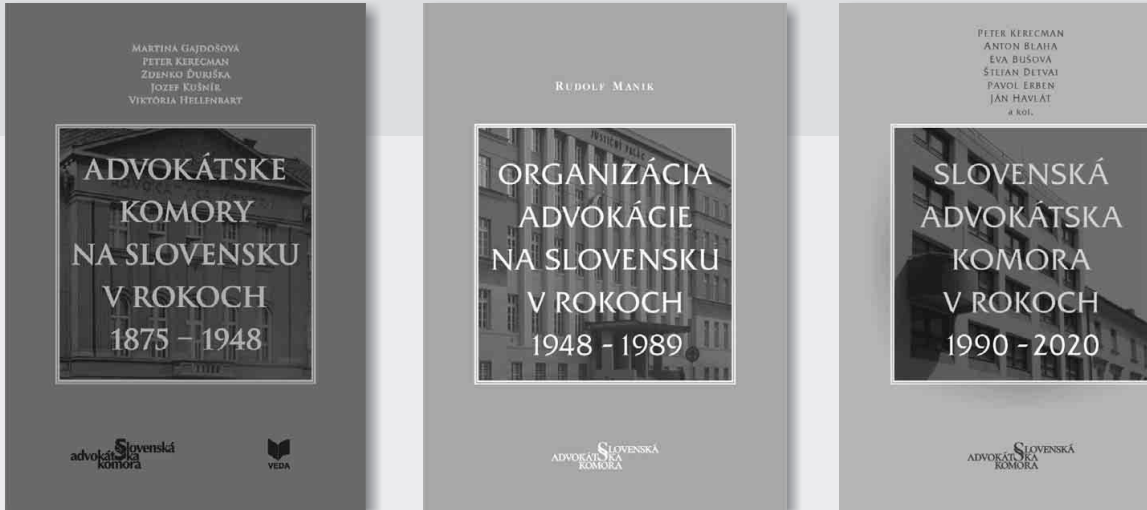
„Ďakujeme Vám za sprostredkovanie prednášok. Študenti mali možnosť zažiť prepojenie teórie s praxou. Spoznali prácu advokátov, ktorá nie je jednoduchá a vyžaduje si neustále vzdelávanie. Cez mnohé príbehy sprostredkovali študentom reálny život, čo sa im veľmi páčilo. Na príkladoch z praxe dovedli študentov k uvedomeniu si toho, aká tenká je hranica medzi právom a jeho porušením, medzi slobodou a povinnosťou odpykať si trest. Využili pritom zaujímavé interaktívne úlohy, vďaka ktorým si študenti uvedomili aká náročná je práca sudcov, či advokátov. Prednášajúce poskytli priestor aj pre osobné konzultácie študentov. Študenti boli veľmi aktívni v kladení otázok, zaujala ich hlavne tematika o trestnej zodpovednosti, kyberšikane, priestupkoch a sadzbách za jednotlivé trestné činy. Prednášky boli pre študentov a aj nás pedagógov veľmi obohacujúce. Študenti odchádzali z prednášok nadšení a do budúcnosti by sme prijali častejšie stretnutia. Prajeme veľa tvorivých síl vo Vašej ušľachtilej práci.“

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK
koordinátorka projektu v rámci kancelárie SAK

Tri zväzky o histórii advokátskych komôr

Slovenská advokátska komora vydala reprezentatívnu sériu troch publikácií v pevnej väzbe, ktoré mapujú históriu advokácie na území Slovenska. Ide o prvé komplexné spracovanie tejto témy u nás doplnené množstvom fotografií, faksimilií a prehľadných tabuliek. Súčasťou je aj biografický slovník osobností advokácie.

24,- vrátane DPH

20,- vrátane DPH

25,- vrátane DPH

Všetky tri publikácie spolu ako balík za zvýhodnenú cenu!

59,- vrátane DPH

Záujemcovia o kúpu kontaktujte:
PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk
Darina Stračinová
02 204 227 26
stracinova@sak.sk

208 |

ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

2. KAPITOLA - ADVOKÁTSKE KOMORY NA ČESKÉJ SLOVENSKU 1871 - 1921

| 209

Anton Anstam, člen prvej advokátskej komory v Bratislave (1875-1880). V roku 1875 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave. V roku 1880 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave.

Bratislavská advokátska komora, prvá advokátska komora na Slovensku, vznikla v Bratislave v roku 1875. V roku 1880 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave. V roku 1880 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave.

Bratislavská advokátska komora, prvá advokátska komora na Slovensku, vznikla v Bratislave v roku 1875. V roku 1880 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave. V roku 1880 bol zvolený za predsedu prvej advokátskej komory v Bratislave.

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1875).

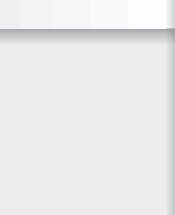
Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1880).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1885).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1890).

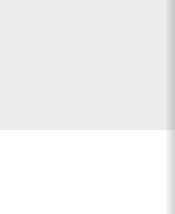
Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1895).

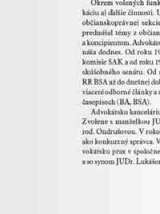
Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1900).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1905).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1910).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1915).

Prvotná skupina členov Bratislavskej advokátskej komory (1920).

VII. kapitola | VÝBER BODNÝCH VOLITEĽOV FUNKCIONÁROV SAK (1990 - 2020)

393

Výber bodných voliteľov funkcionárov SAK (1990 - 2020). V tomto článku sú uvedené všetky bodné voliteľské funkcie funkcionárov SAK od roku 1990 do roku 2020.

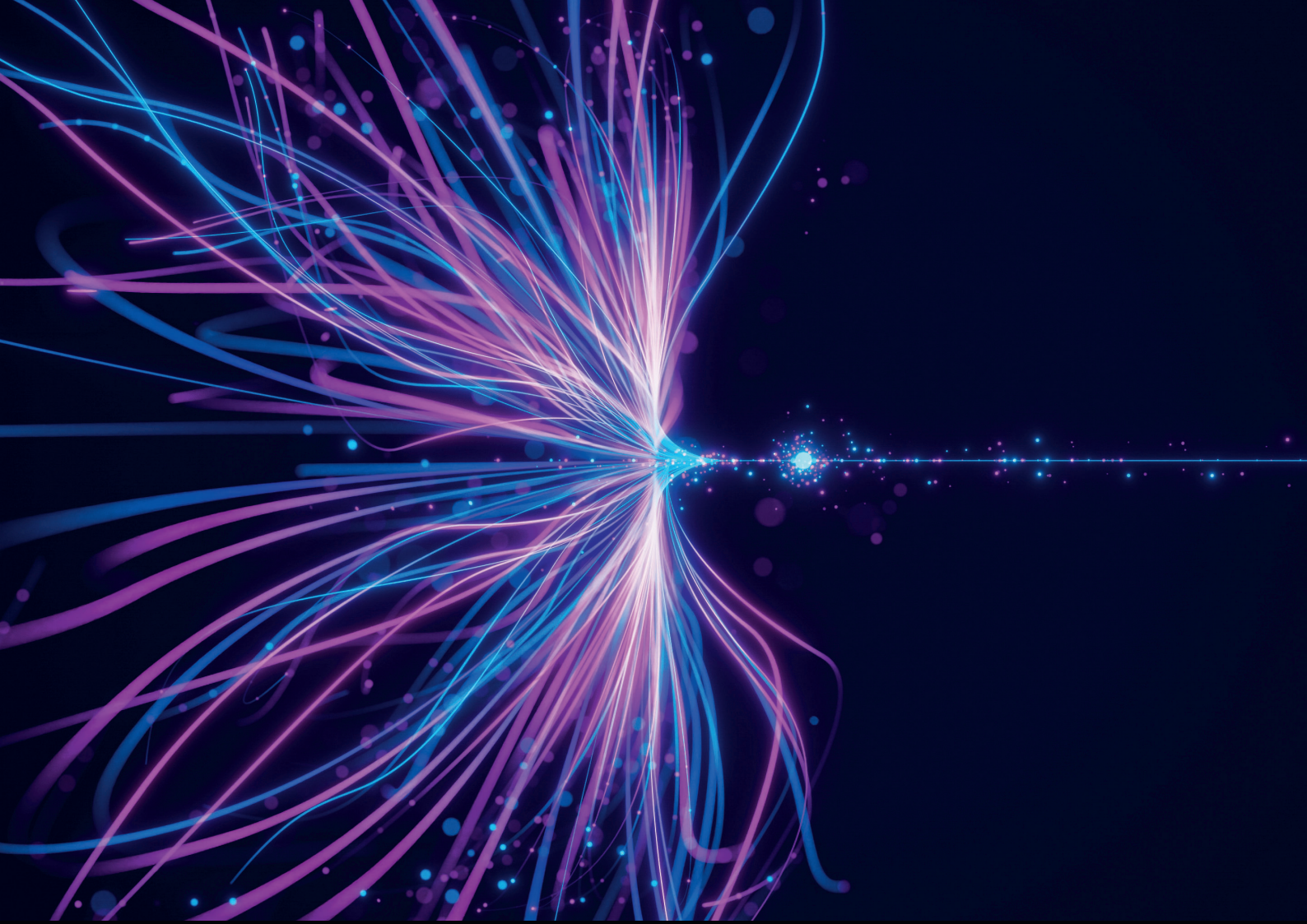
Výber bodných voliteľov funkcionárov SAK (1990 - 2020). V tomto článku sú uvedené všetky bodné voliteľské funkcie funkcionárov SAK od roku 1990 do roku 2020.

Člen Bratislavskej advokátskej komory.

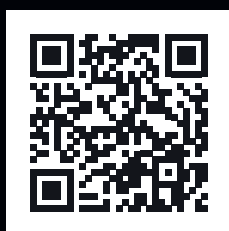

Člen Bratislavskej advokátskej komory.

Viac informácií:

<https://bit.ly/aspi-ai-zbierka>

ASPI AI – Zbierka zákonov

Využite nového AI asistenta na právne rešerše

Potrebujete rýchlu odpoveď na otázku zo slovenskej legislatívy?

Využite silu umelej inteligencie a zrýchlite svoju prácu s predpismi vďaka nástroju ASPI AI – Zbierka zákonov. Stačí položiť svoju otázku a v priebehu chvíľky získate prehľadnú odpoveď vrátane odkazov na konkrétne predpisy.

Otázky môžete zadávať z počítača, ako aj mobilu.

Staňte sa súčasťou technologickkej revolúcie a nechajte AI pracovať za vás!

STAŇTE SA ČLENOM NAY EXTRA KLUBU

Benefit pre členov:

Slovenská advokátska komora

ADVOKÁT **S**LOVENSKÁ
KOMORA

VÝHODY NAY EXTRA KLUBU

Členstvo zadarmo

a bez časového
obmedzenia

NAY Extra ceny

až 30 % zľavy
v predajniach aj
na e-shope

Archivácia účteniek

z predajne
aj e-shopu

Predĺžená lehota na vrátenie

30 dní na
vrátenie tovaru

Špeciálne ponuky

akcie a súťaže
len pre Vás

AKO SA STAŤ ČLENOM NAY EXTRA KLUBU?

1. Zaregistrujte sa alebo povýšte svoj účet na www.nay.sk/extra-klub.

Váš **NAY Extra kód**: **NAYSKSAK25**

2. Hotovo. Teraz sa prihláste do svojho NAY Extra účtu. Pri svojom účte v hornej časti stránky uvidíte ikonu EXTRA. Ceny výrobkov sa vám automaticky prepočítajú na NAY Extra ceny.

Zistite viac

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Zastupovanie advokáta jeho zamestnancom

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát v rozpore so stavovským predpisom, upravujúcim pravidlá pre výkon substitučného oprávnenia advokátskych koncipientov a iných zamestnancov advokáta, udelí svojmu zamestnancovi plnú moc na zastupovanie klienta advokáta v trestnom konaní, vrátane účasti na úkone pred orgánom činným v trestnom konaní, pričom poverený zamestnanec pri zastupovaní na tomto úkone sa preukáže jednak substitučnou plnou mocou, udelenou advokátom ako aj plnou mocou udelenou mu priamo klientom ako všeobecnému splnomocnencovi, čím uvedie orgány činné v trestnom konaní do oprávnených pochybností o tom, v akom postavení daný zamestnanec vlastne koná a či nedochádza k porušeniu stavovských predpisov ČAK o substitučnom zastupovaní advokáta.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 1. augusta 2024, sp. zn. K 66/2022¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka z 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva ČAK č. 6/1998 Vestníka z 8. 12. 1998, ktorým sa stanovujú pravidlá pre výkon substitučného oprávnenia advokátskych koncipientov a iných zamestnancov advokáta
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3, § 65 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvinenú advokátku za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

potom, čo jej 30. 3. 2022 udelil klient R. B. plnú moc na zastupovanie v konaní vedenom Políciou Českej republiky, Krajským riaditeľstvom polície K., Obvodným oddelením K., udelila 30. 3. 2022 substitučnú plnú moc svojmu zamestnancovi

Mgr. F. K., v ktorej ho splnomocnila k svojmu zastupovaniu vo veci klienta R. B., a to pri úkonoch 19. 4. 2022 vykonávaných v uvedenom konaní, najmä na účasť na podaní vysvetlenia podľa § 158 ods. 6 trestného poriadku, pričom Mgr. F. K. sa v čase od 9.03 hod. zúčastnil v substitučnom zastúpení disciplinárne obvinenej podania vysvetlenia v uvedenej veci ako zástupcu klienta R. B.,

čím porušila

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii, čl. 4 ods. 1 Etického kódexu a čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva ČAK č. 6/1998 Vestníka.

Uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 40 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát uviedol, že v danom prípade nedošlo k dostatočnému a transparentnému oddeleniu konania Mgr. F. K. ako priameho zástupcu pána R. B. a súčasne ako zamestnanca disciplinárne obvinenej pri poskytovaní právnych služieb pánovi R. B. ako klientovi disciplinárne obvinenej, a to v súvislosti s podaním vysvetlenia podľa § 158 ods. 6 trestného poriadku. Pri konaní Mgr. F. K. v tejto veci nebolo zrejme, na základe akého splnomocnenia koná, resp. zo

strany orgánov činných v trestnom konaní mohlo byť oprávnené vnímané, že Mgr. F. K. koná v rozpore so stavovskými predpismi ako substitút disciplinárne obvinenej.

V konaní bolo totiž preukázané, že Mgr. F. K. mal pri úkone dve splnomocnenia, jedno udelené od disciplinárne obvinenej a druhé vyhotovené pre Mgr. F. K. ako všeobecného splnomocnenca. Ďalej mal Mgr. F. K. pri sebe advokátsky spis disciplinárne obvinenej.

Disciplinárne obvinená na svoju obranu uviedla, že nedala žiadny pokyn svojmu zamestnancovi Mgr. F. K., aby 19. 4. 2022 R. B. zastupoval. Disciplinárne obvinená si však mala počínať starostlivejšie, aby zabezpečila, že v trestnom konaní nebude žiadna osoba na pochybách, v akej role vystupuje v konaní pán Mgr. F. K. a či nedochádza k porušovaniu uznesení predstavenstva ČAK č. 6/1998 Vestníka, ktorým sa ustanovujú pravidlá pre výkon substitučného oprávnenie advokátskych koncipientov a iných zamestnancov advokátov.

Disciplinárne obvinená znížila dôstojnosť advokátskeho stavu, keď takéto konanie svojho zamestnanca umožnila, najmä keď bola spísaná plná moc, na základe ktorej mal

zamestnanec R. B. zastupovať, a zamestnancovi bol ponechaný na výsluch advokátsky spis.

Aj keď sa disciplinárne obvinená snažila vyviníť tým, že pokyn zamestnancovi na účasť na výsluchu neudelila, nemôže disciplinárny senát hodnotiť konanie disciplinárne obvinenej, ako by bolo nepodstatné, keďže práve toto konanie disciplinárne obvinenej viedlo k zníženiu dôstojnosti advokátskeho stavu vo vzťahu k tretím osobám, menovite voči orgánom činným v trestnom konaní.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované podľa Skacel, J.: Z kárné praxe.
In: Bulletin advokacie, č. 5/2025, s. 59.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2025

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory

vyhlásila XXIV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. **Ak bude odsúhlasený na prelome rokov, bude automaticky zaradený do súťaže v roku 2026.**

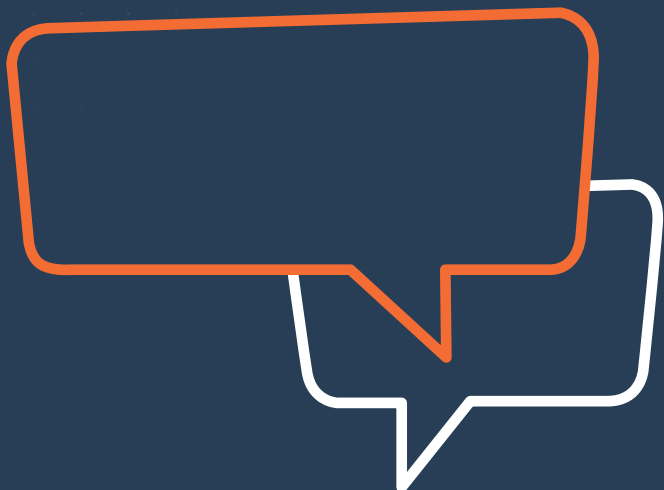
Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2025. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2026.

LAWtalks

Ročný prístup
získajte balík
všetkých epizód.

Zabezpečte si predplatné,
ktoré posilní vašu argumentačnú istotu.

Viac informácií

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Adolf Záturecký

VOZÁR, J.: **Adolf Záturecký**

Veda, Bratislava, 2024, 128 s., ISBN 978-80-224-2100-3

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied VEDA v edícii *Významní slovenskí právnici* minulý rok prinieslo monografiu venovanú Adolfovi Zátureckému (1884 – 1958), významnému slovenskému civilistovi, advokátovi a najmä sudcovi, ktorý zohral výnimočnú úlohu aj pri budovaní slovenskej právnej terminológie a právnej vedy.

Autorom knihy je **doc. JUDr. Jozef Vozár, CSc.** pôsobiaci v Ústave štátu a práva SAV, dlhoročný advokát, autor desiatok odborných článkov, viacerých monografií a ďalších publikácií, držiteľ viacerých autorských cien a ocenení, predstavil Adolfa Zátureckého ako výraznú slovenskú právnickú osobnosť. Touto prácou nadviazal na svoje vedecké práce venované Vladimírovi Fajnorovi, Augustínovi Ráthovi, ale aj na svoju popularizačnú prácu *Významní slovenskí právnici z Liptova – Emil Stodola, Augustín Ráth, Adolf Záturecký a Štefan Luby*.

Rozhodnutie autora pokračovať v edícii Významných slovenských právnikov práve monografiou o Adolfovi Zátureckom bolo tematicky prirodzené i hodnotovo logické a vo výročnom roku jeho narodenia aj veľmi vhodné. Záturecký stál pri zrode slovenského súdnictva, významne sa zaslúžil o rozvoj slovenského právnického názvoslovía a publikačnou činnosťou aj o rozvoj súkromného práva a o rozšírenie znalostí vtedajšej judikatúry v právnickej obci.

Zásluhou Jozefa Vozára vznikla prvá komplexná monografia venovaná Adolfovi Zátureckému. Kniha ho predstavuje vo všetkých oblastiach jeho pôsobenia. Práca je vhodne štruktúrovaná do štyroch nadväzujúcich kapitol (I. Pôsobenie Adolfa Zátureckého pred a po roku 1918, II. Unifikácia práva v Československej republike, III. Sudca Adolf Záturecký, IV. Publikačná činnosť v oblasti právnej terminológie a súkromného práva) doplnených úvodom načrtávajúcim osobnosť Adolfa Zátureckého a záverom (o mužovi činu) obsahujúcim zhodnotenie jeho pôsobenia.

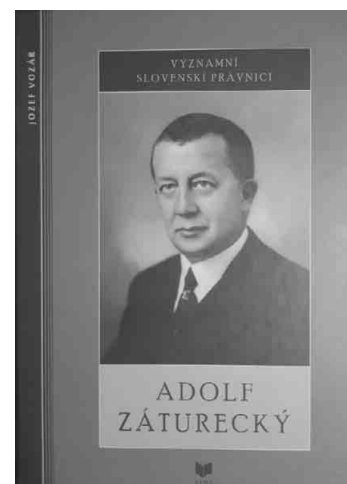
Záturecký po skončení štúdií vstúpil do advokácie. Bol koncipientom u Milana Ivanku, Vladimíra Krnu a Matúša Dulu. Advokátsku skúšku zložil v roku 1909 a po dokončení praxe si otvoril advokátsku kanceláriu v Rimavskej Sobote (1911). Po vzniku Československa sa aktívne zapojil do činnosti Prvého zjazdu slovenských právnikov v Žiline, pôsobil

na Ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska a za krátko (1919) sa stal prvým slovenským sudcom na československom najvyššom súde, kde založil jeho slovenské oddelenie, úradnú zbierku civilných rozhodnutí pre Slovensko (1929), bol vymenovaný podpredsedom súdu a pôsobil tam až do zániku Československa. Krátko bol i podpredsedom československého ústavného súdu (1938). Pri vzniku Najvyššieho súdu v Bratislave (1939) položil jeho organizačné základy, stal sa jeho podpredsedom a neskôr aj predsedom (1947). Po vojne pripravil pre poverenika pravosúdia návrh nového zákona o slovenskom najvyššom súde, ktorý však už vzhľadom na politické zmeny nemohol byť prijatý. Popri tom Záturecký získal titulárnu profesúru v odbore občianskeho práva na bratislavskej univerzite (1940), ktorá mu neskôr za celoživotné dielo udelila i titul Dr. h. c. právnych a štátnych vied (1949). Bol i milovníkom hudby nie len ako návštevník koncertov, ale aj ako aktívny hudobník – už v Rimavskej Sobote založil sláčikové kvarteto, v Brne založil právnické kvarteto, hral v ňom na violu.

Monografia živo a verne približuje aj dobový kontext aktív Adolfa Zátureckého - začiatky československého súdnictva a pestovania právnej vedy na Slovensku, prvorepublikové snahy o kodifikáciu súkromného práva, osudy najvyššieho súdu, ale aj počiatky vydávania civilných zbierok najvyšších súdov. Autor s istotou pracuje s množstvom archívnych prameňov a vytvoril tak jasný obraz nielen o živote a diele Adolfa Zátureckého, ale aj o jeho dobe.

Monografia priliehavo popisuje aj Zátureckého zásluhy o zdokonaľovanie slovenského právnického názvoslovía a neopomína ani jeho publikačnú činnosť, vrátane prác s Vladimírom Fajnorom, ktoré dali základ slovenskej civilistike. Autor vyzdvihuje i mnohoročnú činnosť Zátureckého ako redaktora a usporiadateľa civilných zbierok rozhodnutí najvyšších súdov.

Prácu dotvára rozsiahly poznámkový aparát (viac 350 odkazov) a vyčerpávajúco bohatý zoznam použitej literatúry, vrátane dobovej časopiseckej literatúry. Nechýba autorom vytvorený prehľad publikačnej činnosti Adolfa Zátureckého. Základom knihy je aj pozoruhodné množstvo archívnych prameňov (z Archívu Univerzity Komenského, Slovenského

národného archívu, Národného archívu v Prahe, Slovenskej národnej knižnice, atď.). Cenné a oživujúce sú aj informácie poskytnuté rodinou Zátureckých.

Ako prílohy zaradil autor do knihy úradný súpis siedmych desiatok predprevratových Slovákov – advokátov, medzi ktorými nechýba ani Adolf Záturecký a prejav Adolfa Zátureckého pri príležitosti slávnostného uvedenia Ivana Dérera do funkcie predsedu československého najvyššieho súdu (1946). Jedným z očakávaní, ktoré boli vkladané do osoby Ivana Dérera, bolo aj zjednotenie najvyššieho súdu, teda faktický zánik Najvyššieho súdu v Bratislave, k čomu zakrátko skutočne došlo.

Obrazová časť knihy je bohatá a vhodne prácu dopĺňa. Nájdeme v nej okrem množstva dobových fotografií (napr. fotografia členov pléna Ústavného súdu ČSR z roku 1936, rodinné fotografie Adolfa Zátureckého, fotografie s jeho priateľmi, atď.) aj zaujímavé listiny (korešpondencia, obálky kníh, listiny z činnosti Ústavného súdu ČSR, atď.). Kniha je tak vizuálne príťažlivá, je vytlačená na kvalitnom papieri, aký si zasluhuje.

Záturecký bol vo svojej dobe považovaný za jedného z najlepších znalcov slovenského súkromného práva, za najlepšieho praktika v odbore, ktorý veľkým dielom prispel aj

k vybudovaniu a rozvoju slovenskej právnickej terminológie. Záturecký bol spolubudovateľom slovenského súdnictva a usmerňovateľom jeho civilistickej praxe. Navyše – ako zvyrazňuje autor monografie – Adolf Záturecký svojím životom ukázal, že aj v totalitnej dobe dokáže byť charakterný človek spravodlivý, nezávislý a apolitický pri výkone sudcovského povolania.

Máme mnoho významných právnických osobností, či už spomedzi advokátov, sudcov, alebo právnych vedcov. Pripomínajme si ich, lebo je to naďalej potrebné, našu pozornosť si zasluhujú a ostávajú pre nás inšpiráciou. Táto monografia, okrem priblíženia života a diela ďalšej významnej osobnosti, prispieva aj k pozdvihnutiu sebavedomia slovenského právnického stavu, zaznávaného v totalitných rokoch.

Dnes, osem rokov po tom, čo Jozef Vozár vydaním monografie o Vladimírovi Fajnorovi (2017) založil edíciu *Významní slovenskí právnici*, naplňajú ju už tri biografické diela. Edícia si vytvorila svoj stabilný okruh priaznivcov a čitateľov, ktorí očakávajú z pera jej autora ďalšie diela. Potvrdila tak nielen svoju životaschopnosť, ale presvedčila aj o svojom význame.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

Poviedky o advokátoch a spravodlivosti

Kniha prináša 23 poviedok
z pera známych slovenských spisovateľov

Jednotliví autori v nich ukazujú prácu advokáta, vyzdvihujú význam čestnosti a obetavosti advokáta pre naplnenie jeho poslania. Advokátov v týchto poviedkach stretáme pred súdom, v ich súkromí, v situáciách, keď pomáhajú svojim klientom, ale aj ako ľudí až príliš tvrdých k svojim zamestnancom, či klientom. Ukazujú čitateľovi, akým by advokát byť mal a akým byť nesmie. To všetko na pozadí hľadania spravodlivosti v konkrétnom prípade.

V knihe sú zaradené poviedky humorné i vážne, ktoré oslovia nielen advokátov, ale aj širšiu čitateľskú verejnosť, pre ktorú je literárne spracovanie práce advokáta tradične príťažlivé.

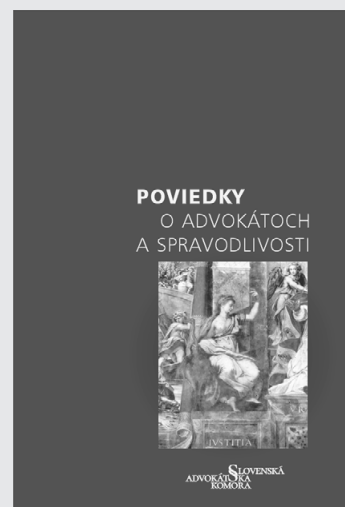
Kniha ponúka obraz advokáta a spravodlivosti v našej modernistickej literatúre v jej umelecky najhodnotnejších poviedkach. Obsahuje poviedky **Janka Jesenského, Tida J. Gašpara, Mila Urbana, Jána Čajaka, Jozefa Gregora Tajovského, Ladislava Nádaši-Jégeho, Alberta Martiša, Gustáva Maršalla-Petrovského, Petra Jilemnického, Jána Poničana a Ivana Horvátha.**

Slovenská advokátska komora vydaním tejto knihy v roku 2021 priniesla prvú tematickú zbierku poviedok venovaných advokácii v našej literatúre. Postavy advokátov v nich privádzajú čitateľa k zamysleniu nad významom advokácie v spoločnosti, konanie ich hrdinov nastavuje zrkadlo ajsamotným advokátom.

Kniha je doplnená **esejou prof. Pavla Holländera** nazvanou *Umenie advokácie a advokácia v umení*, predslovom predsedu Slovenskej advokátskej komory a dvoma doslovmi – *Advokát v slovenskej literatúre* (Peter Kerecman), ktorý približuje niektoré ďalšie diela slovenskej literatúry, v ktorých vystupujú advokáti a doslovom PhDr. Jany Kuzmíkovej z Ústavu slovenskej literatúry SAV, ktorá výber poviedok i spoluzostavila (*Obraz advokáta v modernistickej literatúre*).

Cena 8 eur

Kontakt: ondrisova@sak.sk

Slovenská pravotárska¹ bohéma

„On odvetil: „Napísané je: „Nielen z chleba žije človek““²

„Celé stoly sme popísali búrlivými rýmami.

Prišla krčmárka alebo čašník, utreli stôl a bolo po básnení.

No nestrácali sa tiene, stesky ani hľadanie radostí.“³

I. Entrée – príhovor k obecenstvu

Kultúra je kľúčovým znakom každého ľudského spoločenstva. Je totiž istým ukazovateľom jeho intelektuálnej vyspelosti a zároveň ho reprezentuje navonok. Aj samotné právo je súčasťou kultúry to-ktorého národa, keďže predstavuje základný systém pravidiel (resp. noriem) správania sa konkrétnej spoločnosti, odráža jej špecifické názory a zachováva aj jej viaceré reziduá, na ktoré pre neustály vývoj zákonodarca niekedy nestíha zareagovať.⁴

Keď hovoríme o staršej slovenskej kultúre, t. j. o období prvej polovice 20. storočia, väčšinový mainstream si ju predstaví ako mimomestskú – vidiecku kultúru, ktorej obrazom je dedina, jej ľudia, drevené chalúčky, ovečky a pod.

To však nie je pravda. Tento mainstreamový náhľad je totiž výsledkom cieľavedomých snáh totalitného socialistického režimu o vymazanie „buržoáznej“ časti slovenskej kultúry a zároveň neschopnosti slovenskej spoločnosti po roku 1989 opätovne nadviazať na toto monumentálne dielo.

Uvedená umelecká činnosť bola vo veľkej miere zásluhou (dnes pozabudnutej) slovenskej umeleckej bohémy, existujúcej v období rokov 1920 - 1945, v ktorej významnú rolu zohrali pravotári. Týmto textom preto poukážeme na pravotárskych členov bohémy a ich zásluhnú prácu na tomto poli.

Nechceme ale zostať pri tom, aby išlo „iba“ o historickú zaujímavosť bez hlbšej myšlienky. Súčasne chceme vyjadriť určitý apel, snahu (na nás – pravotárov) o obnovenie postavenia pravotára v spoločnosti ako kultúrne a spoločensky aktívneho a významného jednotlivca (t. j. aj mimo našich kancelárií a súdnych siení), keďže to je niečo, čo môže pomôcť dnešnému svetu, tak rezignujúcemu na elementárnu ľudskosť a lásku.

II. Zoznámme sa, dámy a páni. To sme my bohémi.

Definícia základných pojmov je dôležitá nielen v práve, ale všade, kde je potrebný poriadok a porozumenie veci. Nie je tomu inak ani v našom prípade. Bohémstvo ako osobitný

kultúrno-spoločenský fenomén predstavujúci spôsob života jednotlivca sa vyvinul v období rokov 1830 – 40 vo Francúzsku. Jeho vznik bol podmienený spoločenskými zmenami v podobe rozmachu kapitalistickej (buržoáznej) spoločnosti dnešného charakteru po veľkej francúzskej a priemyselnej revolúcii.

Charakteristickým znakom tejto novej spoločnosti je jej mestský charakter, ktorý nie je len miestom života, ale predstavuje priamo životný štýl. V tomto novom prostredí sa vytvorili dve protikladné „spoločenské vrstvy“ – meštiaci a umelci.⁵

Meštiaci sú z hľadiska početnosti v spoločnosti majoritou, avšak sú iba priemerom, ktorý netvorí nové duchovné hodnoty kultúry (absencia originality osobnosti). Ich sila ale spočíva v tom, že sú konzumentom kultúry a ergo držitelia finančného kapitálu.

Na druhej strane sú umelci – menšina, ktorej absentuje finančný kapitál, ale práve oni posúvajú spoločnosť vpred (originalita osobnosti, držitelia duchovného kapitálu). Skutočný kapitál umelca nespočíva v banke, ale v jeho skúsenostiach a vedomostiach o ľudskom živote, ktoré následne predstavuje do svojho diela.⁶

Bohéma tak predstavovala revolúciu v dovtedajšej spoločnosti, a to odmietnutím diktátu peňazí konzumného priemeru v prospech umeleckej slobody, ktorá bola realizovaná v spoločnosti obdobne naladených druhov – bohémov. Táto spoločnosť sa stretávala v miestach verejného posedenia (viechy, hostince, kaviarne...), kde mohla byť viditeľná, odlišiteľná a známa.

III. Zostup do sveta slovenskej bohémy

Nevyhnutnou podmienkou vzniku bohémy je existencia slobodného demokratického prostredia, v ktorom možno slobodne o všetčom diskutovať a tvoriť. Z tohto dôvodu boli pre slovenskú bohému kľúčové dve skutočnosti – vznik Česko-Slovenskej republiky a vytvorenie slovenského centra, ktorým sa stala Bratislava.

V tomto novom ovzduší sa čoskoro sformovala slovenská bohéma, ktorá nepredstavovala kópiu cudzieho vzoru. Išlo o originálny fenomén nečakaného vzopätia tvorivých síl, do ktorého sa zapojil slovenský duch.⁷

Prototyp slovenského bohéma nám príkladmo opisuje Tido J. Gašpar: „Slovom, keď hovorím o slovenskom bohémovi, nemyslím na nijakého ošúchanca. Ani na rozgajdanca alebo strapáňa (...) Skôr som myslel na gavalierskeho bohéma. (...) Ale najkrajším doplnením toho, čím disponoval, bola elegancia srdca a noblesa duše. Vedel pekne žiť. Práve týmto veľkým umením, ktorému Francúzi vravia „savoir vivre“, odlišoval sa od jednotvárnej malomeštiackej egalitarity. V tejto odlišnosti, v týchto srdečných formách spoločenskej kultúry bolo čaro jeho panského bohémstva.“⁸

Bolo by netaktné, ak by sme skôr, než sa zameriame na pravotárov, aspoň pár slovami neuviedli aj tých najvýznamnejších druhov slovenskej bohémy, ktorí pravotárami neboli. Medzi nich patrili: hlava slovenského Parnasu, autor diel *Bábnik a žena*, *Cválajúce dni*, *Božské uzly* a iné – Janko Smrek; héros výtvarníctva i spisovateľstva v jednom a záchranca Bratislavského hradu – Janko Alexy; žurnalista, autor veselých i neveselých historiek – Emo Bohúň; sochárske jadro bohémy, „dolárpapa“ – Frico Motoška; majster realistických portrétov, slovinsko-slovenský výtvarník – Ivan „Ivaša“ Žabota, a napokon dva hlavné monumenty, okolo ktorých sa všetci bohémi zišli – autor slávnych románov ako *Pompiliova Madona*, *Dolorosa* či *Jánošík* – Ján Hrušovský a kráľ slovenskej bohémy, literát a „posledný bizón“ všetkých starých krás – Tido J. Gašpar.

A čo pravotári, najmä advokáti – participovali v rámci slovenskej bohémy? Samozrejme, a mali leví prínos, bez ktorého by vyššie uvedení nepravotárski druhovia bohémy (ako i mnohí ďalší) nedosiahli to, čo sa im ako družnému spoločenstvu napokon podarilo. Pravotárov participujúcich na tomto spoločenstve môžeme v zásade rozdeliť do troch skupín. Kritériom je vzťah jednotlivca – pravotára k bohemskej spoločnosti.

Takto rozoznávame: (1) pravotárskeho bohéma *stricto sensu*, (2) bohémkeho pravotárskeho mecéna, (3) pravotárskeho sympatizanta bohémy.

Spolu tieto tri načrtnuté skupiny osobností predstavovali pravotársku časť slovenskej bohémy, ergo **slovenskú pravotársku bohému**.

IV. Pravotárski bohémi *stricto sensu*

Prvú kategóriu predstavujú pravotárski bohémi *stricto sensu*, ergo pravotári, ktorí boli neoddeliteľnou súčasťou koloritu slovenskej bohémy, žili jej životom a prispievali do nej svojím aktívnym tvorivým vkladom. Životný štýl bohéma, často vedený do skorých ranných hodín, s tým súvisiace rozmarnosti, to všetko sa stavalo do kontrastu s každodennými pravotárskeymi povinnosťami. Z tohto dôvodu bol počet pravotárov *stricto sensu* nižší v porovnaní s inými kategóriami pravotárskej bohémy.

Medzi najvýznamnejších predstaviteľov tejto kategórie patria davisti, osobitne Ján Rob Poničan. *Cum grano salis* tu môžeme zaradiť aj Štefana Letza a Joža Nižnánskeho. Obidvaja títo prominentní umelci (a bohémi) totiž v určitom období študovali právo a rovnako tak ho obidvaja ani nedokončili.

Ján Hrušovský pri opisovaní bohémy píše „Čo však ich podstatne charakterizovalo – tiež nie všetkých – to bola ich apolitickosť. Politika akoby ich vôbec nezaujímala, najmä pokiaľ išlo o vzťah k meštiackym stranám – iba „ľavi“ z bohémy dobre vedeli, kde je ich miesto.“⁹

Pri „ľavých z bohémy“ mal na mysli tzv. davistov, teda skupinu ľavicových intelektuálov zoskupených v Prahe okolo kultového časopisu DAV. K bohému sa pridali (ešte ako advokátski koncipienti), príchodom do Bratislavy najneskôr roku 1926: „Ihneď som sa vrhol do víru bratislavského života, v ktorom už davisti (...) získavali čoraz silnejšie (...) pozície. (...) Pravda, to moje zamestnanie mi v mnohom aj prekážalo: zaberalo čas, vyciavalo energiu. Nie, práca advokátskeho koncipienta nebola ľahká. (...)“¹⁰

Vzorový príklad „echt“ bohéma spomedzi davistov predstavoval „furor s nerozlučnou fajkou“ – Ján Rob Poničan (1902 – 1978). Nemožno pozabudnúť ani na ďalších davistov – pravotárov bohémy, najmä na „herolda červeného svitania“ – Vladimíra Clementisa (1902 – 1952), menej častými hosťami boli „literárny satyr“ Daniel Okáli (1903 – 1987) či „Laurin zapisovateľ“ – Ivan Horváth (1904 – 1960).

Ako vyzeral život pravotárskeho bohéma opisuje Ján Rob Poničan vo svojich pamätiach nasledovne: „Samá robota: advokácia, politické reči, prednášky, diskusie, literatúra... Ale veď som mal, veď sme mali aj nejaký ten súkromný život? Ale áno. (...) Schádzali sme sa po kaviarňach. Ako „modernisti“ vybrali sme si vždy tú najnovšiu, hoci často rozhodovalo aj to, kto kde býval. Z Reduty sme sa presťahovali do Alžbetky, potom do Astorky a z Astorky do Metropolky. (...) Čo sme tam robili? Pili kávičku, debatovali. A potom – podľme pod viechu. Tam sme sa potom schádzali so spoločnosťou Tida Gašpara, bývali s ním Rypáček, Žabota, niekedy aj Ján Hrušovský, prišiel aj Roy, Janko Alexy (...) Popíjali sme si „heuringer“ alebo „extraalt“ – vždy podľa sezóny, diskutovali. O politike, literatúre. (...) Potom raz ten, druhý raz onen – začal rozprávať. Ján Smrek naivné vtipy, Žabota kontroval, pochichtával sa tenkým hlasom, Tido Gašpar o svojich zážitkoch – mal ich dosť a rozhadoval ich plným priehrštím – o Viedni, o Boke Kotorkej (zúčastnil sa aj vzbury námorníkov v roku 1918) (...) „Záfe-rečná hodina!“ – ozvalo sa a poberali sme sa ďalej... Domov? Ako kedy. Neraz sme si zašli do kaviarne, do Štefánky, na hudbu, na čiernu kávu, na ostré... (...) A ráno? Pod sprchu – a do roboty. Dakedy. (...) Pamätám si na istú „lumpovačku“ v Štefánke. Boli sme asi štrnásť a začali sme „rundovať“. Ostré a sladké, líkery a pálenky všetkého druhu (...)“¹¹

Vladimír Clementis k tomu vtípne poznamenal: „Nuž, mizeré, čo sme my dáky český Pen klub? Hybajme pod viechu – staré víno, stolík v kuchyni, spev Tida, až konečne sa všetci dorozumievame.“¹² Ivan Horváth zaznamenal túto spoločnosť v známom diele *Život s Laurou*: „Po dennej práci sa stre-

távali na balkóne kaviarne, v akejsi visutej záhrade, v ktorej záhony kvetín nahrádzali mramorové stoly. Na tieto mramorové stoly napísali svoje najlepšie básne (...) K spoločnému stolu prinášali svoje objavy, verše milovaných básnikov alebo novozískané náhľady na život a literatúru, čo bolo pre nich to isté. Tak ako vrel ich život, vrel aj ich rozhovory.“¹³

Záverom možno len podotknúť, že pri davistoch bol tento ich spôsob života vo výraznom protiklade k nim neochvejne hlásanou vierou v komunizmus (čo im bolo neskôr aj vytýkané). Aj vzhľadom na ich neskoršie životné osudy sú preto až prorockého charakteru slová vyslovené v *Živote s Laurou*, v ktorom je davistovi predpovedané, že „Tento svet ťa vždy oklame, lebo nežiješ v ňom, ale len vo svojich predstavách o ňom.“¹⁴

V. Bohémski pravotárski mecéni

Do druhej kategórie zaraďujeme pravotárov, ktorých účasť pri spoločenskom kruhu bohémy bola okypená (t. j. nie každodenného charakteru, ani do neskorých, resp. skorých raných hodín), zato sa však významným spôsobom – a to podporou (mecénstvom) zaslúžili o fungovanie a rozkvet bohémy. Mecénstvo sa prejavovalo najmä v dvoch smeroch, a to (a) priamou finančnou podporou v hmotnej existencii bohéma alebo (b) zadávaním, kupovaním či pomocou pri publikovaní diel bohéma (čím títo pravotári vlastne podporovali rozvoj slovenskej kultúry).

Viesť bohémsky štýl života bol značne nákladný a výdavky často prevyšovali zárobky bohéma (pričom často nevystačila ani kombinácia zárobkov z umeleckej činnosti popri civilnom zamestnaní), čo malo svoje konzekvencie v následnom finančnom stradaní. Samotní aktéri k tomu uvádzajú:

„A hoc to neraz veľa stálo, robili sme všetko na vlastné trovy alebo na účet dobrých kamarátov. My sme nepýtali a nedostávali na to nijaké subvencie. Ako sme to vedeli bez kradnutia, bez zbíjania, bez sinekúr, a ani sme pritom neskrachovali – to mi je samému veľkou záhadou.“¹⁵

Finančné suchoty sa riešili sprvu zakladaním drobných predmetov do záložní, ale častejšie „bolo treba siahnuť k zmenkám, v tých časoch najobvyklejšiemu prostriedku, ako sa dostať z toho najhoršieho“.¹⁶ V týchto krušných chvíľach prichádzali ako záchrancovia práve priatelia z kruhu pravotárskych mecénov.

Aby sme ďalej len nepopisovali, nechajme pre väčšiu autenticitu prehovoriť v tejto veci priameho účastníka: „Ale aj so zmenkami bývali ťažkosti. Najdôležitejšie bolo zohnať podpisy ručiteľov. Museli byť prinajmenej dva: jeden z nich „plnohodnotný“, čo znamenalo, že ručiteľ musel byť majetný alebo aspoň spoločensky a politicky vplyvný, na druhom ručiteľovi už tak nezáležalo, ten mohol byť hocijaký, obvykle to bol žiadateľov priateľ, práve taký chudák ako on. Tých boháčov alebo vplyvných verejných činiteľov bývalo v Bratislave dosť a my sme o každom vedeli, či podpíše ochotne, či len po dlhšom prehováraní, alebo či rovno odmietne. Ochotných sme mohli zrátať na prstoch jednej ruky, neochotných bolo oveľa viac. Ľudia sa vôbec neradi podpisovali nemajetnému, čo ako známemu a uznávanému umelcovi. Ešte najochotnejší bol poslanec Dr. Milan Ivanka, starý priateľ z Martina, o zajasná biela vrana medzi bratislavskými prominentmi; nástojil iba na včasnej prolongácii, nedopustil, aby došlo k žalobe, to nezniesol. A tak aj bolo: vždy sme si dávali veľký pozor, aby sme si ho nerozhnevali.“¹⁷

Spomenutý Dr. Milan Ivanka (1876 – 1950), významný slovenský advokát a politik, bol prototypom pravotárskeho mecéna slovenskej bohémy. Dôkazom je aj fakt, že z množ-

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiach v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha *Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Cena: 5 eur

V prípade záujmu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

stva ním zakúpených diel bohémov si doma spravil „slovenskú izbu“ zariadenú obrazmi slovenských výtvarníkov.¹⁸

Známost bola jeho pomoc (ešte v začiatkoch) Jankovi Alexymu, ktorého od roku 1923 kvárla veľmi ťažká životná situácia, kvôli ktorej mával dokonca samovražedné tendencie. To bolo zapríčinené 60-tisícovým dlhom z predajného neúspechu diela *Obrázky zo Slovenska* a tiež žalúdočnou chorobou (kedy mu lekári pôvodne dávali najviac rok života). Dr. Milan Ivanka si preto ihneď u neho objednal obraz, aby mu takto zabezpečil financie.¹⁹ Takýmto spôsobom podporoval aj ďalších bohémov umelcov. Dokonca predtým než Ivan Žabota zomrel v ťažkých podmienkach, mal u Dr. Ivanku požičaných 2 000 Kč.²⁰

Mecenášom bol i Dr. Jozef Kállay (1881 – 1939), krajinský prezident a napokon verejný notár. V spoločnosti bola známost a dlho tradovaná príhoda, ako si Ján Hrušovský prišiel osobne od Dr. Kállaya požičať 2 000 Kč na zmenku. Ten mu po istom váhaní napokon požičil 1 000 Kč so slovami „Pozrite sa Janičko, vy potrebujete dvetisíc korún a ja vám verím, že ich potrebujete. Zmenku nepodpíšem, ale miesto toho vám sám požičiam peniaze. Vy chcete dvetisíc, ale my to spravíme na polovičku. Vy získate tisíc korún a ja tiež tisíc, tým, že mi tu ostanú. Nuž povedzte Janičko, či to nie je dobrý obchod?“²¹ Netreba asi viac dodávať, že takýto obchod bol vskutku uzatvorený na veľkú spokojnosť obidvoch strán.

Nemožno zabudnúť ani ďalších pravotárskeho mecenášov, akými boli Dr. Martin Mičura (1883 – 1946) sudca Hlavného i Najvyššieho súdu, známeho svojimi distingvovanými

večerami na terase hotelu Carlton i inde, Dr. Jaroslav Dvořák (nazývaný žartovne ako Zuzek Zgurišek podľa svojej manželky a veľkej ženskej múzy slovenskej bohémy Zuzky Zgurišky) a iní.

VI. Pravotárske sympatizanti bohémy

V ostatnej kategórii sa nachádzajú pravotári, ktorí sa obvykle nezúčastňovali na tejto bohumilej eklézii, mali však k slovenskej bohéme blízko. Poznali sa s ňou, a predovšetkým – v určitom momente sa ich cesty s bohémou stretli v podobe zaujímavého bohémskeho činu, ešte dlho rozprávaného v spoločnosti. Túto skupinu preto označujeme ako **pravotárske sympatizanty bohémy**.

Vo veľkej miere išlo o vysokopostavených pravotárov, čo malo za následok, že tieto osoby bývajú niekedy označené v dochovaných prameňoch iba nepriamo, napríklad „advokát X.Y.“, a to aby sa predišlo prípadnej difamácii. Často je však možné z textu (alebo z textu iného autora) zistiť, o koho išlo.

Ukážkovým príkladom reprezentantov tejto kategórie bol advokát Dr. Pavol Fábry (1891 – 1959), jeden z najbohatších Slovákov vôbec (spomedzi advokátov ani nehovoriac) a jeho manželka Oľga Fábryová.

Emo Bohúň, ktorý uňho istý čas pracoval, ho opisoval takto: „Ináč dr. Fábry bol na prvý, ba i na druhý pohľad elegantným mužom vybraných spôsobov s aristokratickými alúrami. (...) Vedel sa pohybovať po parketoch, vedel si sadnúť do fotelov, vyznal sa v komplikovanom množstve strieborných príborov na damaskových obrusoch, obliekal sa v najelegantnejších salónoch. (...) O jeho štedrosti a veľkopanských gestách, tam, kde to potreboval, rozprávali sa celé legendy. Ale niekedy bol gavalierom i v prípadoch, v ktorých nešlo priamo o obchod, ale dajme tomu o rytiersky efekt (...).“²² Osobitne známostu príhodou bolo, keď si nechal pre svoju krásnu manželku Oľgu (a tiež pre reprezentáciu slovenskej kuchyne) lietadlom priviezť na Francúzsku riviéru originál slovenské bryndzové halušky.²³

Nemožno vynechať ani ďalšiu legendárnu udalosť. O tú sa v tomto prípade pričínal samotný Tido Gašpar (a dobrý priateľ Fábryovcov), ktorý sa počas večernej zábavy v momente, kedy sa hrala obľúbená pieseň Oľgy Fábryovej zrazu rozhodol, že jej ju nechá zahrať na živo s celou cigánskou kapelou. A tak „vzal som dve autá a posadil som do nich celú bandu. – Pôjdeme dať nočnú muziku“. Pretože záhrada, ktorá obklopovala vilu Fábryovcov bola zamknutá, cigánska kapela sa rozhodla plot preliezť. Nepočítala však s tým, že vila (ako jedna z prvých v republike) bola vybavená alarmom, ktorý sa následne spustil.²⁴ „Signál bolo počuť až na ulicu. – Hrajte! – kričal som z auta celý poplašný. – Hrajte rýchlo, aby si nemysleli, že sme zlodeji a nepostrieľali nás všetkých ako zajacov.“ Svetlá vo vile sa razom rozsvietili a hoci Gašpar pôvodne zakázal prezradiť autora tohto počinu, vo veľkom zmätku na to cigáni zabudli a unisono kričali: „Pán Tido Gašpar!“ Gašpar sa v nasledujúci deň bál, že Dr. Fábry z toho uro-

bí veľkú spoločenskú aféru. Aké ale bolo prekvapenie, keď na druhý deň Gašparovi zavolala Oľga Fábryová a za takúto milú rozmarnosť ho pozvala s nimi na poľovačku...²⁵

Niektorí účastníci tejto kategórie sú (z dôvodu svojej pozície či statusu) uvádzaní bez bližšej identifikácie, čo sme už spomínali vyššie. Takouto zachovanou udalosťou je *per exemplum* udalosť jednej veľkej zábavy v starej Bratislave, kedy „Jeden minister, mladý, ohybný, s menšou štátnickou aureolou nad hlavou, sám sa raz ujal iniciatívy a nad ránom s veľkou vervou zatancoval v kaviarni na stole za sprievodu cigánskej hudby viac-menej podarený odzemok, pričom mu praskli nohavice. A bol to dokonca minister vnútra, prosím pekne!“²⁶

Ako ďalších – menom zachytených pravotárov – možno spomenúť Dr. Jána Dérera (brat Ivana Dérera) s ktorým Tido Gašpar úspešne zviedol (asi jediný oficiálne dochovaný slovenský) duel o česť,²⁷ Dr. Jána Ferdinandyho, Dr. Cyrila Daxnera a mnohých iných.

VII. La fin? Záver?

Nuž dovoľte aspoň slovo, krásna pani...

Ako zvykneme písať v záveroch právnych podaní „Vzhľadom na doteraz uvedené a preukázané“, prostredníctvom tohto textu sme mohli vypožorovať, že úloha pravotárov opisovaného obdobia bola v spoločnosti (a to *nota bene* nielen) na Slovensku o niečo širšia od tej aktuálnej, presahujúca dnešné limitovanie sa iba na oblasť práva a biznisu. (Česť výnimkám!)

Pravotári prvej polovice 20. storočia tiež boli tými, ktorí pomáhali „uplatňovať ústavné práva fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb“. ²⁸ Zároveň ale ich úloha – tým, že boli intelektuálmi, všeobecne rozhladenými osobami – spočívala aj v tom, že posúvali spoločnosť vpred aj v oblasti kultúry – písali, redigovali, organizovali, mecenášsky podporovali. Dopomohol tomu výrazne fenomén unikátnej slovenskej bohémy, v ktorej sa mohli združovať a tvoriť, a to (podotýkame) bez ohľadu na rozdielne politické či iné názory. Svojou účasťou sa tak významne pričínili o pozdvihnutie slovenskej kultúry a spoločnosti ako takej.

Tento článok mal preto za cieľ viac, než len pripomenúť si dôležitú časť pravotárskej histórie. Jeho cieľom je súčasne apel na nás – pravotárov dnešných čias, aby sme sa viac kultúrne činili a združovali, lebo to nájde svoje ovocie v celej spoločnosti. Urobiť niečo, čo by sme mohli nazvať Berniniho voľbou. Je to totiž práve kultúra, ktorá nás – jednotlivca i spoločnosť – dvíha vyššie.

Autor by záverom chcel poďakovať JUDr. Zuzane Čížovej, JUDr. Petrovi Kerecmanovi a kolektívu svojej advokátskej kancelárie CONSULTA, bez ktorých by tento text nebol vznikol.

Mgr. Marián Bandola, PhD.
advokátsky koncipient

Poznámky

- 1 *Pravotár* je termín starej slovenčiny značiaci najmä advokáta, avšak bol ponímaný aj širšie ako právnik. V úradnom styku bol používaný až do 50. rokov 20. stor. Bližšie pozri *per exemplum* LEVICKÁ, J.: Sondy do ustáľovania slovenskej právnej terminológie v 19. storočí. In: *Historia et theoria iuris*, roč. 2023, č. 15. Dostupné online.
- 2 *Sväté písmo*, Mt 4, 4. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1986.
- 3 GAŠPAR, T. J.: *PAMÄTI /II.* Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2004, s. 170.
- 4 *Per exemplum* stále prítomné zakotvenie archaických prostriedkov v § 40 ods. 4 OZ: „Písomná forma [právneho úkonu] je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom (...)“
- 5 K tomuto bližšie pozri nasledovné diela (prekvapivo preložené aj do slovenského jazyka): BRADSHAW, S.: *Kaviarenská spoločnosť alebo život bohémov od Swifta po Dylana*. Bratislava: Tatran, 1988, 184 s.; MURGER, H.: *Obrazy zo života bohémy*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1966, 333 s.
Základným prameňom slovenskej bohémy je dielo VAŠŠ, M.: *Bratislavská umelecká bohéma v rokoch 1920 – 1945*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2016, 456 s.
- 6 Bližšie pozri VAŠŠ, M., s. 11 – 23.
- 7 Takto konštatuje (medzi inými) Štefan Hoza vo svojich memoároch: *Ja svoje srdce dám*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989.
- 8 GAŠPAR, T. J.: *Zlatá fantázia*. Bratislava: Tatran, 1969, s. 187 – 188. Porovnaj s ďalšími opismi, *per exemplum* HRUŠOVSKÝ, J., s. 224 – 228.
- 9 HRUŠOVSKÝ, J.: *Umelci a bohémi*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1963, s. 226.
- 10 PONIČAN, J.: *Búrlivá mladosť*. Spomienky I. 1920 – 1938. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1975, s. 121 – 122.
- 11 PONIČAN, J., s. 257 – 260. Obdobne pozri: GAŠPAR, T. J.: *PAMÄTI /II.*, kapitola *V ríši noci*, s. 170 – 174.
- 12 CLEMENTIS, V.: *O Erenburgovi a jeho Slovensku*. In: DAV, č. 2/1929. Cit. podľa: KEREČMAN, P., s. 93 – 94 (pozri ďalej).
- 13 HORVÁTH, I.: *Život s Laurou*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2002, s. 81 – 82.
- 14 *Detto*, s. 98 s. K pravotárom – davistom bližšie pozri významný počin: KEREČMAN, P.: *Advokáti Davisti – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli*. Bratislava: Slovenská advokátska komora, 2017, 461 s.
- 15 GAŠPAR, T. J. *Zlatá fantázia*, s. 148.
- 16 HRUŠOVSKÝ, J., s. 229.
- 17 HRUŠOVSKÝ, J., s. 230.
- 18 VAŠŠ, M., s. 78.
- 19 VAŠŠ, M., s. 94.
- 20 *Detto*, s. 160.
- 21 HRUŠOVSKÝ, J., s. 231 – 232.
Spomínané aj inde, *per exemplum* BOHÚŇ, E.: *Zaprášené histórie*. Žilina: Tatran, 1971, s. 324 – 325.
- 22 BOHÚŇ, E., s. 203.
- 23 Mnohokrát spomínaná príhoda u bohémov, pozri napr. BOHÚŇ, E., s. 203 – 204, PONIČAN, J., s. 243.
- 24 Vila Fábryovcov sa nachádza na Haffnerovej, dnešnej Godrovej ulici, v súčasnosti Veľvyslanectvo Ruskej federácie.
- 25 Bližšie pozri: GAŠPAR, T. J.: *Zlatá fantázia*, s. 218 – 219.
- 26 HRUŠOVSKÝ, J., s. 226 – 227.
- 27 Bližšie pozri: GAŠPAR, T. J., *Zlatá fantázia*, s. 191 – 194.
- 28 Bližšie pozri ust. § 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. 1. 2025

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

Periodicita: dvojmesačník (6 čísel ročne)

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Podklady inzerátov

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:** nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 600 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 200 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,10 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 12 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého

účelom je ponuka práce

pre koncipienta/koncipientku,

má jednotnú úpravu a rozmer

štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK

– **zadarmo**

Riadková inzercia

sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 23 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na **ondrisova@sak.sk**

alebo telefonicky: **02 204 227 28.**

Osmína strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 30 eur
cmyk 60 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 60 eur
cmyk 120 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 120 eur
cmyk 240 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 120 eur
cmyk 240 eur

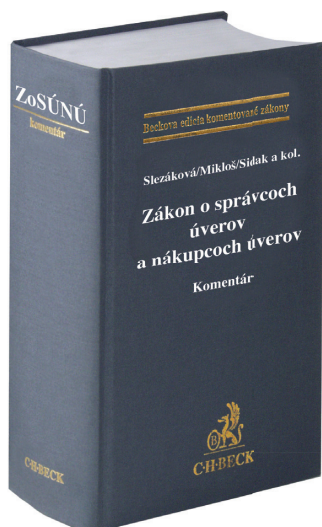
Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 240 eur
cmyk 480 eur

Slezáková/Mikloš/Sidak a kol.

Zákon o správcoch úverov a nákupcoch úverov. Komentár

2025 | viazané v plátne | 472 | 69 eur | obj. číslo SO_EKZ104

Komentár predstavuje prvé dielo na našom trhu k novoprijatému zákonu č. 106/2024 Z. z. o správcoch úverov a nákupcoch úverov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2024. Predmetný zákon, okrem iného, zavádza do slovenského právneho poriadku aj dva nové legislatívne pojmy, a to správca úverov a nákupca úverov. Podstatou zákona je úprava vzťahov medzi správcom úverov a nákupcom úverov navzájom, vzťahov týchto subjektov k Národnej banke Slovenska a v neposlednom rade aj k dlžníkom.

Vrabko a kol.

Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 3. vydanie

2025 | viazané | 344 | 39 eur | obj. číslo SO_AI16

Tretie, doplnené a aktualizované vydanie učebnice správneho práva hmotného predstavuje učebnú pomôcku pre študentov právnických fakúlt, ale kniha môže byť tiež prínosná pre praktikov v zložitom právnoaplikačnom i právnorealizačnom procese. V učebnici je obsiahnutý základný úhrn všeobecných poznatkov, ktoré je nevyhnutné zohľadniť pri všeobecnej orientácii v správnom práve hmotnom i správnom práve procesnom.

Filip Balla

Oddženie prostredníctvom konkurzu

2025 | brožované | 132 | 17 eur | obj. číslo SO_EPI116

Publikácia obsahuje teoretické poznatky súčasne prepojené s ich praktickým dopadom na efektívne fungovanie oddžovacieho konania. Toto odborné dielo môže byť preto vhodným zdrojom poznatkov pre široký okruh subjektov prichádzajúcich do kontaktu s oddžením, predovšetkým pre účastníkov konkurzu a taktiež pre odborníkov z akademických sfér.

